

HET Register

Vakblad van het Register Belastingadviseurs REGISTER ■
BELASTING ■
ADVISEURS ■

juni 2023 | nummer 3

De inspecteur wil in mijn mailbox, mag dat?

Werk aan de winkel door de Wet modernisering personenvennootschappen

RB toont visie op box 3

Gewijzigde box 3 maakt Wet excessief lenen overbodig

Pensioen en ondernemer: welke mogelijkheden zijn en komen er?

Op de kleintjes letten

U gaat niet naar Canada om op 'de kleintjes' te letten. U gaat naar Canada voor een onvergetelijke reiservaring. Een ervaring die u altijd bij zal blijven.

Of u nu wilt wandelen in de adembenemende Canadese Rockies, beren, wolven en elanden wilt spotten, avontuurlijke activiteiten wilt ondernemen, levendige steden als Vancouver en Victoria wilt bekijken, of op een eiland wilt genieten van ongerepte natuur, Canada heeft het allemaal.

Naast de prachtige natuur, is er ook een rijke culturele geschiedenis. Maak kennis met de eeuwenoude gebruiken van de First Nations en hun historie. Kortom,

Canada is een bestemming voor liefhebbers van natuur, avontuur en cultuur en zal u fascineren.

Bij Little America bezorgen we u een unieke vakantie, helemaal op uw wensen afgestemd. Het enige wat u hoeft te doen is ons vertellen hoe uw ideale reis eruitziet. Dan regelen wij de rest voor u. Van accommodaties en activiteiten tot vluchten, autohuur en route.

Plannen om in 2024 naar Canada te gaan? Boek dan nu uw vakantie. Dan heeft u nog ruim de keuze uit accommodaties en activiteiten. Little America zorgt dan voor een complete reis, waar op alle details is gelet, vooral de kleintjes.

little.
America
the biggest travel experience

www.littleamerica.nl | 030 760 7337

Colofon

Het Register is een uitgave van het Register Belastingadviseurs (RB), World Trade Center Den Haag Prinses Beatrixlaan 544 2595 BM Den Haag Toren C, verdieping 9 Tel.: (088) 010 77 77

Het Register verschijnt zes keer per jaar en vormt een belangrijke informatiebron voor de leden van het Register Belastingadviseurs. Leden en relaties van het RB ontvangen Het Register uit hoofde van hun lidmaatschap/betrokkenheid bij het RB. Informatie over (het lidmaatschap van) het RB vindt u op www.rb.nl; informatie over het opzeggen van het lidmaatschap vindt u op www.rb.nl/lidmaatschap-opzeggen.

Redactieraad

Mr. S.F.J.J. (Sylvester) Schenk RB (hoofd-redacteur)
Prof. mr. G.J.M.E. (Guido) de Bont
Mr. dr. M.J. (Mascha) Hooegeveen
Mr. drs. M. (Martin) Klomp RB
Mr. W.J.M. (Wil) Vennix RB

Eindredactie

Drs. Wilma Straathof
E-mail: wstraathof@rb.nl

Uitgever

Register Belastingadviseurs
E-mail: communicatie@rb.nl

Rubriek Jurisprudentie en Wetgeving
Fiscaal up to Date, Dordrecht

Advertenties

Elma Media B.V.
Rob Stavenuiter
Tel.: 0226-331638
E-mail: r.stavenuiter@elma.nl

Jaargang 14, oplage 7.500

Vormgeving

Twinmedia BV, Sanne Heuker

© Register Belastingadviseurs

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Register Belastingadviseurs.

'Het Register' bevat informatie die met de meeste zorgvuldigheid is samengesteld. Het Register Belastingadviseurs en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie.

Citeertitel: Het Register 2023/3

Redactiecolum - Aangiftevrienden

■ 5

Mr. drs. M. Klomp RB

Kort & Bondig

■ 6

Werk aan de winkel door de Wet modernisering personenvennootschappen

■ 10

Mr. E.A. van Uunen RB

De inspecteur wil in mijn mailbox, mag dat?

■ 18

Mr. A.J.C. Perdaems en mr. M.N.H. Hintzen

Gewijzigde box 3 maakt Wet excessief lenen overbodig

■ 22

Drs. N. van Bommel RB

Gastcolumn – Inclusief en Moreel Leiderschap

■ 27

C. Breeveld

Pensioen en ondernemer: welke mogelijkheden zijn en komen er?

■ 28

N.J.J. van Lanen-Pas RB

'Bezegeld – 400 jaar fiscaal zegel'

■ 38

Mr. S.F.J.J. Schenk RB

RB toont visie op box 3

■ 40

Mr. E.A. van Uunen RB

In gesprek met de commissie Estateplanning

■ 44

De commissie

Jurisprudentie en wetgeving

■ 47

Het Verenigingsnieuws

■ 53

Jij bent dé **belastingadviseur** voor Extendum!

Je bent een generalist die stevig in zijn schoenen staat. En dat moet ook wel, want accountants en fiscalisten van ruim 250 kantoren door het hele land bellen graag met jou om te sparren of advies te vragen over alles wat met belastingen te maken heeft.

Waarom ze *jou* willen spreken?

Jij denkt als belastingadviseur mee over hun klanten en helpt ze met praktische oplossingen. Bijvoorbeeld bij een herstructurering of inbreng.

Maar als belastingadviseur bij Extendum doe je veel meer: je krijgt de kans om cursussen te ontwikkelen en te geven. Of je schrijft een vakinhoudelijk artikel voor onze wekelijkse nieuwsbrief of website.

Zo *maak* jij de functie! En geniet je van de afwisseling, verantwoordelijkheid en de vrijheid in je werk.

Accountants en ondernemers adviseren, daar ga je voor.

Is dat uitdagend? Zeker.

Afwisselend? Absoluut!

Je hebt een afgeronde opleiding (Fiscaal Recht of RB) en brede ervaring met belastingadvisering. Je krijgt de vrijheid om klanten te helpen vanaf je thuiswerkplek, op locatie of vanuit ons kantoor in Eemnes. Dat is ook de plek om regelmatig bij te praten met je collega's.

Bij Extendum ben je deel van ons team van enthousiaste professionals. Ervaren in de fiscale adviespraktijk, het onderwijs en het bedrijfsleven. Extendum is een erkend RB-kantoor en heeft een eigen HT convenant met de Belastingdienst.

Wij ondersteunen ruim 250 MKB-accountantskantoren én hun klanten door heel Nederland.

Tijd om kennis te maken!

Stuur je motivatie met cv naar directie@extendum.nl.
Vragen over de functie? Kijk op www.extendum.nl/fiscalist
of stel je vraag aan Ralph Vaessen (088 55 123 00 of 06 83 799 619).
Wat we nog meer doen? Dat ontdek je op www.extendum.nl.

Aangiftevrienden

Sinds 1938 loopt bij de Harvard University een studie genaamd ‘Study of Adult Development’. Na het bestuderen en bevragen van 700 deelnemers en hun vier volgende generaties komen zij nu tot de conclusie dat er één cruciale factor is die eruit springt als het gaat om een voor-speller van een lang en gelukkig leven. Als beoefenaar van een zittend beroep voelt u nu misschien nattigheid, maar het goede nieuws is dat het geheim niet zit in het iedere dag zetten van 10.000 stappen. Ook veel of juist weinig koffiedrinken en welk beroep je nou precies uitoefent, schijnt allemaal niet zoveel uit te maken. Maar wat dan wel? Het blijkt dat als je één beslissing moet nemen om langetermijngezondheid en -geluk te bevorderen; dat je moet besluiten te investeren in langdurige persoonlijke relaties. De deelnemers aan deze studie die in hun vijftiger jaren het meest tevreden waren in hun persoonlijke relaties, bleken in hun tachtig-jaren het meest gezond te zijn, zowel lichamelijk als geestelijk.

Het mooie van deze conclusie vind ik dat je het als belastingadviseur eigenlijk wel heel bont moet maken wil je niet eindigen met langdurige persoonlijke relaties. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar op de een of andere manier word ik de eerste weken van maart overstelpt met berichtjes of we niet weer eens af zullen spreken. En o ja, als ik er dan toch ben, of ik dan niet gelijk even de aangifte inkomstenbelasting kan indienen. Je kan er natuurlijk voor kiezen zo’n ‘aangiftevriendschap’ met het nodige cynisme te benaderen. Maar ik verwacht dat de onderzoekers van Harvard je dat afraden. Het mooie van aangiftevriendschappen is dat ze je zo maar komen aanwaaien. En je weet één ding zeker, ze worden tot in lengte van jaren in ieder geval een keer per jaar weer aangehaald.

Beate Volker, hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Amsterdam en gespecialiseerd in thema’s als vriendschap, sociale netwerken en relaties zegt in de Volkskrant dat echt goede vrienden vooral praten en elkaar advies geven. Over werk, relaties, de partner, de kinderen. Nou, ze beschrijft hier toch de dagelijkse praktijk van de Register Belastingadviseur! Voordat je er erg in hebt ben je helemaal ingevoerd in niet alleen de fiscale, maar vaak ook alle psychologische en emotionele ins en outs van hele (schoon-)families van de eerste, tweede en soms zelfs derde generatie. Klanten worden als vanzelf eigenlijk ook een soort van (aangifte-)vrienden.

Dit onderzoek deed me denken aan een voormalige collega RB’er die enkele jaren geleden de overstap had gemaakt naar de Belastingdienst. Zou je aangiftevrienden – en daarmee misschien ook wel wat levensgeluk – kwijtraken als je zo’n overstap maakt? Tot op de dag van vandaag houdt hij vol van niet. Sterker, hij is ervan overtuigd dat het een tekortkoming is in het professionele leven van een belastingadviseur als je het niet ook eens van de andere kant bekeken hebt. Ik had daar zo mijn twijfels bij, maar ik begreep dat men begin dit jaar tijdens de Annual Young Tax Meeting die is gehouden op het ministerie van Financiën tot de conclusie is gekomen dat ‘secondments’ buiten de eigen beroepsgroep gestimuleerd zouden moeten worden.

Ik moest de betekenis van het woord ‘secondment’ opzoeken. Het idee is dat het voor het wederzijdse begrip en vertrouwen zou helpen wanneer een belastingadviseur eens een paar maanden meeloopt als inspecteur, of wanneer een wetgevingsjurist eens een paar maanden meedraait op een advieskantoor. Na lezing van het Harvard-onderzoek lijkt mij dat een fantastisch idee – want een kans om nóg meer (aangifte-)vrienden voor het leven te maken. Tuurlijk, in de uitvoering loop je vast tegen allerhande problemen aan (belangenverstrengeling? AVG?), maar geen probleem zo groot dat een vooruitzicht op meer levensgeluk niet overwinnen kan. Als je adviseert, heb je vrienden.

Mr. drs. M. Klomp RB

Martin Klomp is fiscaal econoom en -jurist, partner bij Lentink De Jonge Accountants & Adviseurs en sinds maart lid van de redactieraad van Het Register.

Bestuur SOFiR gevormd

In mei is de Stichting Ondersteuning Fiscale Rechtshulp (SOFiR) officieel opgericht. SOFiR is een initiatief van prof. dr. mr. Diana van Hout, van de Radboud Universiteit.

Het bestuur van SOFiR bestaat uit Diana van Hout (voorzitter), Niels Boef (vanuit NOB), Guido de Bont (vanuit NVAB) en Chantal Moelands (vanuit RB). SOFiR wil maatschappelijke organisaties ondersteunen en een bijdrage leveren aan fiscale rechtshulp voor min- en onvermogenen. In een volgend nummer van Het Register meer over SOFiR.

Het bestuur van SOFiR en betrokkenen verenigen na de oprichtingsvergadering. Van links naar rechts: Marloes Lammers, Guido de Bont, Chantal Moelands, Diana van Hout (initiatiefnemer) Sylvester Schenk, Manon Ultee, Niels Boef en Alexandra Piksen.

Aanvulling Leidraad vergoeding vervroegde aflossing hypotheek

De AFM heeft half april een aanvulling gepubliceerd op de leidraad 'Vergoeding vervroegde aflossing van de hypotheek'. In deze leidraad uit 2017 is toegevoegd op welk moment de vergelijkingsrente wordt vastgesteld.

Aanleiding voor deze aanpassing is dat de hypotheekrente recent een aantal keer is gestegen en sommige aanbieders de vergelijkingsrente vaststelt op een datum voorafgaand aan de aflosdatum.

De vergelijkingsrente mag in beginsel niet lager zijn dan rente op de tussen aanbieder en klant afgesproken aflosdatum. Wanneer het hanteren van de aflosdatum praktisch gezien niet mogelijk is, kan een aanbieder een datum kiezen voor het vaststellen van de vergelijkingsrente die maximaal vijf werkdagen voor de afgesproken aflosdatum ligt.

■ Bron: nieuwsbericht AFM, 17 april 2023.

Schuldhelpverlening en maatschappelijk werk blijven vrijgesteld van btw

Instellingen voor schuldhelpverlening en maatschappelijk werk met en zonder een winstoogmerk blijven vrijgesteld van de btw. Volgens een uitspraak van de Hoge Raad op vrijdag 14 april is de vrijstelling te ruim geformuleerd en in strijd met de wet, waardoor commerciële instellingen 21% btw verschuldigd zouden zijn. Het kabinet wil dit voorkomen. Er is een beleidsbesluit genomen en in werking getreden waardoor ook sociale-culturele instellingen die winst beogen de vrijstelling mogen blijven toepassen. Daarin is ook geregeld dat op het verleden niet wordt teruggekomen.

Het kabinet gaat daarnaast kijken of de Wet op de omzetbelasting 1968 hierop aangepast moet worden. Het beleidsbesluit blijft van kracht tot er een permanente oplossing voor dit probleem is gevonden.

■ Bron: nieuwsbericht ministerie van Financiën, 20 april 2023.

Hofstrapenning voor Inge van Vijfeijken

Op vrijdag 12 mei heeft Inge van Vijfeijken, hoogleraar belastingrecht aan de Tilburg University de prestigieuze H.J. Hofstrapenning ontvangen voor haar indrukwekkende staat van dienst als belastingwetenschapper. De jury stelde dat ze op 'royale en overtuigende manier had voldaan aan de criteria van de oeuvreprijs'.

De jury was vol lof over haar kritische publicaties en rapporten en talloze lidmaatschappen van commissies met als doel de fiscale wetgeving te verbeteren. In haar lidmaatschappen blinkt ze niet alleen als wetenschapper uit, ze laat ook haar grote maatschappelijke betrokkenheid zien.

De jury: 'Inge laat zien dat ze een echte wetenschapper is wanneer ze met haar enorm drivebestaande fiscale opvattingen, die voor iedereen als onwankelbaar worden gezien - óók door wetenschap en rechtspraak - ter discussie stelt en in beweging weet te krijgen.' Haar bemoeienis met de fiscaliteit betreft tal van belastingsoorten. Haar wetenschappelijke kracht betreft het grensgebied tussen het fiscale en het civiele recht, te weten het successie- en erfrecht.

Advies AG over verstrekking van gratis gezonde lunchmaaltijden

Valt verstrekking van gratis gezonde lunchmaaltijden aan werknemers in het kader van arbobeleid onder de gerichte vrijstelling in de loonbelasting voor arbovoorzieningen? Advocaat-generaal (AG) Pauwels beantwoordt deze vraag bevestigend in zijn advies aan de Hoge Raad dat op 12 mei is gepubliceerd.

De belanghebbende werkgever verstreekte in 2017 en 2018 kosteloos gezonde lunchmaaltijden aan haar werknemers. De lunchmaaltijden bevatten een vastgesteld minimum aan groenten en waren afgestemd met een diëtiste. Zij bevatten geen toevoegingen zoals zout, suiker en E-nummers. De vraag was of, voor de loonbelasting, de gratis verstrekking ervan aan de werknemers belast is als loon in natura onder de eindheffing of onder de gerichte vrijstelling voor arbovoorzieningen valt. Die vrijstelling geldt voor voorzieningen die rechtstreeks voortvloeien uit het arbeidsomstandighedenbeleid (arbobeleid) dat een werkgever voert op grond van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet).

Zowel de rechtbank als het gerechtshof beantwoordde die vraag ontkennend. De AG volgt de belanghebbende in haar standpunt. De verstrekking van gezonde lunchmaaltijden valt volgens hem onder de vrijstelling omdat die verstrekking onderdeel is van haar arbobeleid. De AG adviseert de Hoge Raad dan ook om het cassatieberoep van de belanghebbende gegrond te verklaren. De uitspraak van de Hoge Raad is voorlopig bepaald op 17 november 2023.

■ Bron: nieuwsbericht Hoge Raad, 12 mei 2023. Publicatie op Rechtspraak.nl: ECLI:NL:PHR:2023:449

Klimaatbeleid schaadt bedrijven nauwelijks

Ondernemers lijken hun bedrijfsvoering aan te passen op klimaatbeleid, in plaats van hun bedrijf te verplaatsen naar landen zonder of met minder streng klimaatbeleid. Er is weinig tot geen bewijs dat klimaatbeleid de winst, productiviteit of omzet van een gemiddeld industrieel bedrijf heeft gedrukt. Wel is er een beperkte vermindering van de werkgelegenheid geconstateerd. Dat blijkt uit een CPB-studie naar het effect van koolstofkosten voor circa 3 miljoen industriële bedrijven uit 15 verschillende sectoren in 32 landen tussen 2000 en 2019.

De effecten verschillen sterk tussen bedrijven en branches. De daling van werkgelegenheid doet zich met name voor in kapitaalintensieve bedrijven en kleine bedrijven in de mijnbouw, de cementindustrie en bedrijven die basismetalen produceren. Opmerkelijk genoeg blijkt in dergelijke sectoren dat bedrijven hun investeringen juist opschroeven en dat de productiviteit voor een grote groep bedrijven verbeterde.

De studie bekijkt de koolstofkosten waar bedrijven via verschillende beleidsinstrumenten mee te maken hebben. Te denken valt aan expliciete koolstofkosten van een CO₂-belasting of emissiehandelssysteem, maar ook aan impliciete manieren waardoor de uitstoot van CO₂ financieel minder aantrekkelijk gemaakt wordt, zoals brandstofaccijnzen, subsidies, normen en restricties. In reactie op die hogere kosten om CO₂ uit te stoten, is een veelgehoord argument dat bedrijven hun heil anders zoeken. Die visie trekt deze studie in twijfel.

■ Bron: nieuwsbericht CPB, 18 april 2023.

Belastingen zijn geen wondermiddel om gedrag bij te sturen

De overheid moet terughoudend zijn met het beïnvloeden van gedrag via het belastingstelsel. Anders wordt het stelsel onnodig complex en daarmee lastiger uitvoerbaar en moeilijker te overzien voor burgers en bedrijven. Daarvoor waarschuwde het Centraal Planbureau (CPB).

Het CPB ontwikkelt een afwegingskader dat beleidsmakers kan helpen om te bepalen of een belastinginstrument doeltreffend en doelmatig is, of dat beter andere instrumenten kunnen worden toegepast, zoals regulering. Toepassing van het kader op een viertal bestaande maatregelen (frisdrankbelasting, CO₂-heffing voor de industrie, de innovatiebox en de inkomensafhankelijke combinatiekorting) laat zien dat er veel haken en ogen zit-

ten aan het inzetten van belastingen ten behoeve van gedragsbeïnvloeding.

In theorie zijn belastingmaatregelen zeer geschikt om te corrigeren voor maatschappelijke effecten die niet in de kostprijs van een product zijn verwerkt. De tabaksaccijns is een goed voorbeeld. In de praktijk blijkt echter dat sommige belastingmaatregelen niet werken zoals bedoeld. Daar is de zogenaamde frisdrankbelasting een voorbeeld van.

Volgens het CPB moeten beleidsmakers bij nieuwe voorstellen beter afwegen of een belasting het juiste middel is en hoe die belasting dan vorm krijgt. Soms zijn belastingmaatregelen namelijk niet effectief of kan de overheid een doel alleen bereiken via een heel dure belastingkorting of heel forse lastenverzwaring

■ Bron: nieuwsbericht CPB, 28 maart 2023.

Gerichte compensatie kwetsbare huishoudens

Het kabinet wil kwetsbare huishoudens in 2024 kunnen helpen als dat door hoge energieprijzen of inflatie nodig is. Daarbij wordt expliciet gekeken naar wat de mogelijkheden zijn in de uitvoering. Voor Prinsjesdag maakt het kabinet, mede naar aanleiding van het koopkrachtbeeld van het Centraal Planbureau (CPB), bekend of en welke maatregelen ingezet worden.

Voor bestaande koopkrachtinstrumenten, zoals het verhogen van heffingskortingen en toeslagen geldt dat bij de besluitvorming in augustus voldoende tijd is om deze in 2024 in te laten gaan. Voor een aantal andere maatregelen is een technische voorbereiding nodig om dat mogelijk te maken. Denk aan het verhogen van de huurtoeslag, een energietoeslag en ondersteuning huurders in woning met een slecht energielabel, verlaging tarieven in de oude schrijven en verhoging van de belastingvermindering. Uit voorzorg en waar nodig heeft het kabinet deze voorbereiding afgelopen april al in werking. Het kabinet besluit op Prinsjesdag of en welke maatregelen worden genomen.

■ *Bron en meer info: Kamerbrief uitkomsten verkenning instrumenten voor gerichte compensatie huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023.*

Oplossingen voor botsende belastingregels

Dat de fiscus belasting mag heffen, is eenieder wel bekend. Moeilijker wordt het al bij de vraag wanneer de Belastingdienst dat móet doen. En wat te doen als de ene regel bepaalt dat de fiscus zou moeten heffen, maar weer andere regels hem dat onmogelijk maken? Promovendus Mees Vergouwen onderzocht het samenspel van botsende belastingregels én geeft oplossingen om uit de daardoor ontstane patstelling te komen.

Op 6 april verdedigde hij zijn proefschrift. Later dit jaar wordt het proefschrift uitgegeven door Kluwer Law International in de Series on International Taxation. Op de website van de RUL staat een samenvatting van het onderzoek

■ *Nieuwsbericht Rijksuniversiteit Leiden, 6 april 2023.*

Visie RB op BOR

Aan de vooravond van de parlementaire behandeling van de BOR en de bijbehorende doorschuifregeling (DSR) heeft het RB bij Tweede Kamer, ministerie van Financiën en media 18 aanbevelingen onder de aandacht gebracht voor het oplossen van knelpunten in de huidige regelingen.

De aanpassingen van de BOR en DSR moeten prioriteit en ruimte geven aan het mkb, zodat de regelingen blijven doen waar zij voor bedoeld zijn: zorgen voor de continuïteit van ondernemingen bij bedrijfsoverdracht. Dat betekent dat de herziening zich primair moet richten op het gelijk-trekken van termijnen en voorwaarden, het uitbreiden van de bedrijfsopvolgings- en overdrachtsfaciliteiten voor reële situaties en het oplossen van knelpunten in de praktijk.

■ *Bron: nieuwsbericht RB, 1 juni 2023.*

Van investeren en verdelen komt winst

Op maandag 26 juni houdt Pieter Hasekamp de zesde EW Economielezing. De EW Economielezing is een jaarlijkse lezing georganiseerd door de redactie van Elsevier Weekblad (EW) waarin ondernemers of bestuurders van bedrijven hun visie geven op de samenleving. De titel van zijn bijdrage is 'Van investeren én verdelen komt de winst'. Hasekamp gaat in op de verhouding tussen de overheid en het bedrijfsleven en op het toekomstperspectief voor de Nederlandse economie.

De voor aankondiging is als volgt: De Nederlandse economie is de recente crises goed doorgekomen. Tijdens de coronapandemie en de energiecrisis was de reactie van de overheid om ruimhartig de knip te trekken. Dat heeft gewerkt, maar belastinggeld kwam ook terecht bij hen die het niet nodig hadden. Nederland dreigt daardoor een compensatiesamenleving te worden. En op verschillende vlakken wordt een rekening naar de toekomst geschoven.

Nederland kent nog steeds grote opgaves op het terrein van productiviteit en welvaartsverdeling, kansengelijkheid en onderlinge verschillen, klimaat en leefomgeving. Ons land is gebaat bij een helder toekomstperspectief. Maar zijn Nederland en Europa nog in staat om keuzes te maken en te investeren in het oplossen van problemen, in plaats van het afkopen ervan? Kortom, hoe kunnen we de stap nemen van compensatiesamenleving naar investeringsmaatschappij?

■ *Bron: aankondiging op website CPB.*

Vaststelling identiteit afnemer noodzakelijk

Voor het toepassen van de verleggingsregeling omzetbelasting is vereist dat de Belastingdienst de identiteit van de afnemer kan vaststellen. Dat heeft de Hoge Raad op 12 mei geoordeeld.

Aanleiding is een zaak over de levering van non-ferrometalen door een ondernemer. Voor de levering van dergelijke goederen bepaalt de nationale wettelijke regeling dat de omzetbelasting daarover moet worden verlegd naar de afnemer, als deze een ondernemer is. Belanghebbende, een bv, levert non-ferrometalen aan een ondernemer, die contant betaalt. Voor de eerste levering verifieert de leverancier het (Duitse) btw-nummer

dat de afnemer had gegeven. Dit nummer blijkt geen geldig btw-identificatienummer te zijn. Ondanks verzoeken is daarna geen geldig btw-identificatienummer verstrekt en heeft belanghebbende over de leveringen geen omzetbelasting voldaan. Zij vermeldde op de facturen 'btw verlegd'. Die facturen waren gericht aan iemand met een adres in Duitsland. De Inspecteur was van mening dat die persoon als stroman heeft gefungeerd, dat onbekend is wie in werkelijkheid de afnemer van de non-ferrometalen is en dat niet te achterhalen is of die afnemer in verband met de leveringen omzetbelasting heeft aangegeven en voldaan. Daarom heeft hij omzetbelasting nageheven van belanghebbende.

In geschil is of het voor de toepassing van de verleggingsregeling vereist is dat de identiteit van de afnemer bekend is en of het Unierecht zich verzet tegen naheffing bij de leverancier. Anders dan het hof oordeelt de Hoge Raad dat voor toepassing van de verleggingsregeling is vereist dat de identiteit van de afnemer bekend is, en de Unierechtelijke beginselen van rechtszekerheid en gerechtvaardigd vertrouwen niet in de weg staan aan naheffing van omzetbelasting van de leverancier in een geval waarin niet bekend is wie de afnemer van de goederen is.

■ Bron: nieuwsbericht Hoge Raad op 12 mei 2023, publicatie op rechtspraak.nl ECLI:NL:HR:2023:691

Nieuwe subsidieronde voor ondernemers die willen digitaliseren

Voor ondernemers die aan de slag willen met verdere digitalisering van hun bedrijfsvoering is vanaf 17 mei weer subsidie beschikbaar. 'Mijn Digitale Zaak' is een initiatief van MKB-Nederland, INretail, KVK en RVO, in opdracht van het ministerie van EZK, en biedt naast subsidie ook persoonlijk advies. Nieuw dit jaar is dat de subsidie ook beschikbaar is voor eenmanszaken.

Drie stappen

Mijn Digitale Zaak bestaat uit drie stappen. In de eerste stap beantwoorden ondernemers vragen over het bedrijf in een scan, wat meteen een persoonlijk digitaliseringsadvies oplevert. In de tweede stap ontvangen zij een lijst met leveranciers van digitaliseringsdiensten, passend bij het advies, waarna ze een leverancier selecteren en een offerte aanvragen. In de laatste stap kunnen ondernemers eenvoudig subsidie aanvragen bij RVO. De subsidie vergoedt 50% van de offertes tot een maximum van 2.500 euro.

Laagdrempelig

Met Mijn Digitale Zaak helpen de initiatiefnemers ondernemers op een laagdrempelige manier bij het (verder) digitaliseren van hun bedrijfsprocessen. Vorig jaar voltooiden 3.641 ondernemers de scan; 95 procent vroeg subsidie aan voor investeringen die volgden uit hun persoonlijke advies.

■ Bron: nieuwsbericht MKB-Nederland, 9 mei 2023.

Aanjaagprogramma starten en scale-ups door tot 2026

Het kabinet gaat nog 3 jaar langer door met het aanjaagprogramma voor een sterk start-up- en scale-up ondernemingsklimaat in Nederland: Techleap.nl. EZK doet daarnaast directe publieke investeringen in jonge groei-bedrijven via bijvoorbeeld het Deep Tech Fund (€ 250 miljoen samen met InvestNL), Dutch Future Fund (€ 300 miljoen samen met InvestNL en het Europees Investeringsfonds), maar ook indirect via Nationaal Groeifonds projecten.

EZK en andere organisaties hebben in 2015 het initiatief genomen om te zorgen dat start-ups en scale-ups collectief in Nederland een betere toegang hebben tot kapitaal, markten, kennis en een netwerk krijgen om samenwerking, innovatie en uiteindelijk groei van ambitieuze technologiebedrijven mogelijk te maken. Deze bedrijven ontwikkelen producten of bieden diensten aan voor bijvoorbeeld de energietransitie, mobiliteit, biotechnologie, nanotechnologie, digitale (financiële) platforms, quantum, gezondheidszorg, circulariteit van grondstoffen en producten.

Uit de evaluatie bleek dat het Nederlandse start-up- en scale-up-klimaat substantieel is verbeterd. Meer is mogelijk, namelijk zogenaamde deep tech. Zogenaamde deep tech. En door nog meer te richten op groei-bedrijven die de grootste maatschappelijke uitdagingen aanpakken zoals gezondheid, klimaat, energie en digitalisering.

■ Bron: nieuwsbericht ministerie van EZK, 13 mei 2023.

Werk aan de winkel door de Wet modernisering personenvennootschappen

Het huidige personenvennootschapsrecht vindt zijn oorsprong in 1838. Dit is toch alweer enige tijd geleden, waardoor dit rechtsgebied op een aantal vlakken is verouderd. Eerdere pogingen om het personenvennootschapsrecht te moderniseren, zijn alle gesneuveld. De ministeries van Justitie en Veiligheid en van Financiën ondernemen nu een nieuwe poging.

Mr. E.A. van Uunen RB
Eric van Uunen is vennoot bij Marree & Van Uunen Belastingadviseurs te Oisterwijk.

Drie wetsvoorstellen om het wettelijk kader voor personenvennootschappen te moderniseren zagen op 10 oktober 2023 via een tweede internetconsultatie het licht. Het betreft de civielrechtelijke regeling, fiscale maatregelen en enkele invoeringsbepalingen (waaronder het overgangsrecht). Hieraan voorafgaand was in 2019 een eerste internetconsultatie. De reacties uit deze consultatieronde zijn in die drie wetsvoorstellen verwerkt. En ik hoop oprecht dat deze keer de wetsvoorstellen wel uiteindelijk (2025?) worden ingevoerd. De praktijk zou er erg mee geholpen zijn.

Het is een onmogelijke opgave om alle aspecten van de modernisering van de personenvennootschappen in één bijdrage te behandelen. Daarvoor zijn de wetsvoorstellen te omvangrijk en te complex. Daarom beperk ik me in deze bijdrage tot twee onderdelen:

- rechtspersoonlijkheid van de nieuwe personenvennootschappen;
- wijziging van de aansprakelijkheid van vennoten; Daarbij staat het antwoord op de vraag centraal hoe adviseurs, anticiperend op de aangekondigde modernisering van personenvennootschappen, hier nu al bij hun advisering rekening mee moeten houden.

De huidige samenwerkingsverbanden

Op dit moment kennen we vier samenwerkingsverbanden:

- Openbare maatschap: een samenwerkingsverband waarin onder gemeenschappelijke naam een beroepsuitoefening plaatsvindt, zoals Marree & Van Uunen Belastingadviseurs;
- Vennootschap onder firma (vof): een samenwerkingsverband waarin onder gemeenschappelijke naam een bedrijf wordt geëxploiteerd, zoals Schildersbedrijf Jansen VOF;
- Commanditaire vennootschap (cv): een samenwerkingsverband waarin onder gemeenschappelijke naam een bedrijf wordt geëxploiteerd, waarin minstens één vennoot niet meer risico loopt dan tot het bedrag van diens inbreng, zoals Schildersbedrijf De Vries CV;
- Stille maatschap: een samenwerkingsverband waarin elke vennoot onder diens eigen naam, maar wel voor gezamenlijke rekening van alle vennoten een beroep of bedrijf uitoefent.

Wat zijn grote beperkingen in het huidige handelsverkeer van deze vier rechtsvormen?

- Het verschil tussen beroep en bedrijf is sinds 1838 erg vervaagd. Wanneer praat je over een beroep en wanneer over een bedrijf?;

Schema 1 Vormen van personenvennootschappen huidig recht

Handelend onder gemeenschappelijke naam?	Beroep	Bedrijf	
		Volledige aansprakelijkheid	Beperkte aansprakelijkheid
Onder gemeenschappelijke naam	Openbare maatschap	Vennootschap onder firma	Commanditaire vennootschap
Onder eigen naam	Stille maatschap		

- Waarom kent een vennoot in een openbare maatschap een minder grote aansprakelijkheid dan een vennoot in een vennootschap onder firma?;
- Geen van de huidige samenwerkingsverbanden heeft rechtspersoonlijkheid, wat vooral toe- en uittreding lastig maakt en daardoor de continuïteit van de onderneming raakt. Zeker als sprake is van onroerende zaken;
- Je kunt niet als commanditair vennoot toetreden tot een samenwerkingsverband van vrije beroepers.

De nieuwe samenwerkingsverbanden

De vier huidige samenwerkingsverbanden verdwijnen. Daar komen van rechtswege drie nieuwe rechtsvormen voor terug:

- 1 Openbare personenvennootschap: een samenwerkingsverband waarin onder gemeenschappelijke naam een beroeps- of bedrijfsuitoefening plaatsvindt. Het huidige verschil tussen de openbare maatschap voor de vrije beroepers en de vennootschap onder firma voor de bedrijven komt daarmee te vervallen. Een openbare personenvennootschap hoeft zich niet per se in het handelsregister in te schrijven. Daardoor ontstaan twee subcategorieën:
 - a openbare personenvennootschap die wel staat ingeschreven in het handelsregister en
 - b openbare personenvennootschap die niet staat ingeschreven in het handelsregister;
- 2 Commanditaire vennootschap: een personenvennootschap met één of meer commanditaire vennoten. Een commanditaire vennootschap moet overigens altijd staan ingeschreven in het handelsregister. Anders kwalificeren de commanditaire vennoten niet als commandieten maar als gewone vennoten, met onder andere hoofdelijke aansprakelijkheid als gevolg. Het verdient expliciet opmerking dat een commanditaire vennootschap daardoor voortaan ook voor vrije beroepers toegankelijk wordt;
- 3 Stille personenvennootschap: een samenwerkingsverband waarin elke vennoot onder diens eigen naam in het handelsverkeer optreedt.

In het overgangsrecht is onder andere bepaald dat bestaande maatschappen en vof's zich onder het nieuwe recht zo mogen blijven noemen ook al zijn het openbare personenvennootschappen geworden. Wel wordt op hen het nieuwe recht van rechtswege van toepassing. En dat betekent dat op de huidige openbare maatschap en vof het volledige nieuwe recht met betrekking tot rechtspersoonlijkheid en aansprakelijkheid van toepassing wordt.

Rechtspersoonlijkheid

Huidig recht

De huidige personenvennootschappen hebben geen rechtspersoonlijkheid. Zo zijn alle achterliggende vennoten in een personenvennootschap eigenaar van de ingebrachte goederen (alle zaken en vermogensrechten), ieder voor een onverdeeld aandeel. Het is een vorm van gebonden mede-eigendom. Omdat bijvoorbeeld een vof geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan de vof zelf geen eigenaar van de ingebrachte goederen zijn.

En dat is lastig bij het toetreden van een vennoot, want dan moeten alle zittende vennoten een onverdeeld aandeel aan de toetreders overdragen, waardoor de vennoot voor een onverdeeld aandeel mede-eigenaar wordt. Bij veel roerende zaken is dat geen probleem, maar vooral wel bij onroerende zaken. Het vergt een notariële levering, wijziging van de inschrijving in het kadaster en andere (juridische) formaliteiten.

Dat geldt ook voor schulden. Als een nieuwe vennoot toetreedt, houdt dat juridisch een gedeeltelijke schuldoverneming in. En als die schuld is gedekt door een zekerheidsrecht, zoals een hypotheekrecht, betekent dat weer allerlei vervelende formaliteiten.

Schema 2 Vormen van personenvennootschappen nieuw recht

Niet openbaar	Openbaar		
	Niet ingeschreven in handelsregister	Wel ingeschreven in handelsregister	
		Volledige aansprakelijkheid	Beperkte aansprakelijkheid
Stille personenvennootschap	Niet ingeschreven openbare personenvennootschap	Ingeschreven openbare personenvennootschap	Commanditaire vennootschap

En evenzeer bij een uittreding. De uittredende vennoot moet diens onverdeelde aandelen in alle goederen terug overdragen aan de zittenblijvende vennoten. En de zittenblijvers moeten de onverdeelde aandelen in de schulden van de uittreder overnemen. En dat vergt weer instemming van de schuldeisers, lees bijvoorbeeld bij een hypotheek overleg met de bank. Met als gevolg aanpassing van de hypotheekakte, wijziging inschrijving bij het kadaster en noem maar op. Allemaal erg vervelende zaken, waar de ondernemers niet op zitten te wachten.

Met een beetje pech kost het toe- en/of uittreden ook nog overdrachtsbelasting. Als vennoot A een bedrijfspand als onderdeel van diens onderneming in een vof met vennoot B heeft ingebracht, en A treedt later uit waardoor B de enige eigenaar van het bedrijfspand wordt, impliceert dat doorgaans voor B heffing van overdrachtsbelasting: 10,4% over de waarde in het economische verkeer van het vastgoed ten tijde van diens verkrijging. Als het pand tijdens het bestaan van de vof in mede-eigendom door A en B is verkregen, onder omstandigheden over de helft van de waarde van het pand.

Nieuw recht

In het nieuw recht wordt rechtspersoonlijkheid vooral in art. 810 van de voorgestelde Wet modernisering personenvennootschappen geregeld. Elke openbare vennootschap krijgt volgens het nieuwe recht rechtspersoonlijkheid, zowel de openbare personenvennootschap (ongeacht of zij staat ingeschreven in het handelsregister of niet) als de commanditaire vennootschap. Dat betekent dat die vennootschap zelfstandig drager van rech-

ten en verplichtingen wordt. Die rechtspersoonlijkheid is 'onbeperkt' als zij staat ingeschreven in het handelsregister. Daardoor kan de personenvennootschap bijvoorbeeld zelf eigenaar van onroerende zaken worden, zelf een lening bij de bank afsluiten en zelf een hypotheekrecht op het bedrijfspand als zekerheid aan die bank geven.

Als de personenvennootschap als rechtspersoon eigenaar van met name het bedrijfspand is, wordt toe- en uittreding eenvoudiger. Een uittreder hoeft niet meer het onverdeelde aandeel in alle activa en passiva over te dragen. De personenvennootschap is en blijft eigenaar. Ofwel, geen notariële eigendomsoverdracht van het bedrijfspand en dergelijke. En voor de praktijk wellicht nog belangrijker: geen overdrachtsbelasting meer omdat er geen sprake meer is van een verkrijging van een onroerende zaak. In zoverre 'smacht' de praktijk nu al om invoering van de wetsvoorstellen. Bedrijfsoverdrachten worden aanzienlijk eenvoudiger.

Als de vennoten weliswaar optreden onder een gemeenschappelijk naam maar de personenvennootschap (nog) niet in het handelsregister staat ingeschreven, krijgt ze een 'beperkte' rechtspersoonlijkheid. De personenvennootschap kan dan onder andere geen eigenaar van onroerende zaken worden, maar blijven de achterliggende vennoten voor een onverdeeld aandeel mede-eigenaar. Zoals onder het huidige recht al het geval is. Daarnaast kan een niet-ingeschreven openbare personenvennootschap geen erfgenaam worden.

Een stille personenvennootschap krijgt geen rechtspersoonlijkheid. Daarvoor wijzigt het huidige systeem van onverdeelde aandelen in het vennootschappelijke vermogen niet.

In onderstaand schema staan de verschillen in rechtspersoonlijkheid tussen de nieuwe rechtsvormen weergegeven. De commanditaire vennootschap valt daarbij onder de categorie 'ingeschreven openbare personenvennootschap'.

Gevolgen voor de adviespraktijk

Een bedrijfsoverdracht wordt onder het nieuwe recht aanzienlijk eenvoudiger. Zoals je bij een bv aandelen in de bv overdraagt in plaats van de achterliggende activa/passiva in die bv, draag je bij een personenvennootschap nieuwe stijl als vennoot je gerechtigdheid tot de personenvennootschap (zogenoemd deelnamerecht) over en weer niet de achterliggende activa/passiva in die personenvennootschap.

Wat betekent dat onder andere bij toe- en uittreding:

- geen notariële handelingen meer als de personenvennootschap eigenaar van onroerende zaken is of een hypothecaire zekerheid heeft afgegeven op haar vastgoed;
- geen overdrachtsbelasting meer als de personenvennootschap eigenaar is van onroerende zaken die worden gebruikt in haar eigen onderneming;
- alle contracten blijven op naam van de personenvennootschap doorlopen.

Concreet betekent dit dat het wenselijk kan zijn om met een bedrijfsoverdracht – vooral als sprake is van onroerende zaken met een hoge waarde – te wachten op invoering van het nieuwe personenvennootschapsrecht. Het kan de overdracht sterk vereenvoudigen en kan een substantieel bedrag aan overdrachtsbelasting schelen. Stel dat een ingeschreven openbare personenvennootschap (volgens het nieuw recht) drie vennoten heeft: A, B en C. De personenvennootschap is eigenaar van een onroerende zaak, die A in 2015 volgens het huidig fiscaal regime als onderdeel van diens gehele onderneming heeft ingebracht in de personenvennootschap. En A treedt in 2025 (na de invoering van de Wet modernisering personenvennootschappen) uit. Dan worden B en C geen overdrachtsbelasting verschuldigd over het bedrijfspand. Simpelweg omdat zij geen onroerende zaak verkrijgen. Dat pand was, is en blijft eigendom van de openbare personenvennootschap. En vindt geen verkrijging door B en C plaats, dus is er geen sprake van een belastbaar feit voor de overdrachtsbelasting.

Omzetting van een personenvennootschap in een nv of bv

Omzettingen worden vooral in art. 821 (omzetting van openbare personenvennootschap in onder andere nv/bv) en in art. 822 (omzetting van onder andere nv/bv in openbare personenvennootschap) van de voorgestelde Wet modernisering personenvennootschappen geregeld. Een openbare personenvennootschap die in het handelsregister staat ingeschreven, en daardoor volledige

Schema 3 Omvang rechtspersoonlijkheid

Rechtsfeit aangaande rechtspersoonlijkheid	Stille personenvennootschap	Openbare vennootschap	
		Niet ingeschreven	Wel ingeschreven
Eigenaar roerende zaken en vermogensrechten?	Nee ¹	Ja	Ja
Eigenaar onroerende zaken ² /aandelen op naam?	Nee	Nee	Ja
Kan bestuurder van rechtspersoon zijn?	Nee	Nee	Ja
Kan erfgenaam zijn?	Nee	Nee ³	Ja
Omzetting in nv/bv, fusie of splitsing mogelijk?	Nee	Nee	Ja

- 1 De stille personenvennootschap krijgt geen rechtspersoonlijkheid en houdt de bijzondere gemeenschap, daarmee een afgescheiden vermogen.
- 2 Een niet-ingeschreven personenvennootschap kan wel:
 - obligatoire koopovereenkomst inzake registergoederen aangaan;
 - persoonlijk gebruiksrecht van eigenaar/vennoot verkrijgen (inbreng gebruik en genot);
 - economisch eigendom registergoed verwerven.
- 3 Te beoordelen op het moment van overlijden. Een niet-ingeschreven openbare vennootschap kan nog wel zaken (geen registergoederen) verkrijgen op grond van legaat.

Schema 4 Fiscale faciliteiten omzetting van en naar personenvennootschappen

Vennoten zijn:	Fiscaal	Van pvs naar bv (7:821 BW)	Van bv naar pvs (7:822 BW)
Natuurlijke personen	Ruisend	3.59a IB (eindafrekening)	4.16-1-g IB (ab-heffing) 14d-1 Vpb (eindafrekening)
	Geruisloos	3.65 IB (geruisloze inbreng)	3.54a-9 IB (terugkeerreserve) 14d-3 Vpb (geruisloze terugkeer)
Bv's	Ruisend	8-1 Vpb jo 3.59a IB (eind-afrekening)	14d-1 Vpb (eindafrekening)
	Geruisloos	14-10 Vpb (bedrijfsfusie)	14d-2 Vpb (juridische splitsing)

rechtspersoonlijkheid heeft, mag worden omgezet in een nv of bv. Omzetting geschiedt onder algemene titel, zodat geen bijzondere titels met leveringshandelingen of contractsomzettingen meer nodig zijn. Alleen 'het jasje' van de rechtspersoon wijzigt van personenvennootschap naar bijvoorbeeld bv.

In tegenstelling tot het huidige recht houdt omzetting dus geen levering van zaken door de achterliggende vennoten aan de bv meer in. Neen, de zaken zijn en blijven eigendom van dezelfde rechtspersoon. Alleen de identiteit van die rechtspersoon wijzigt. En dat scheelt veel rompslomp, vooral weer bij vastgoed. Dat kan een reden vormen om een omzetting van een openbare personenvennootschap naar een bv pas na de invoering van de Wet modernisering personenvennootschappen uit te voeren, vooral als het overdragen van activa/passiva en duurcontracten lastig is. Denk aan een softwarebedrijf met 1.000 klanten/licentiehouders van een app. Nu dienen alle klanten in te stemmen met een nieuwe wederpartij, bijvoorbeeld de nieuwe bv in plaats van de oude vof. Later blijft het softwarebedrijf dezelfde rechtspersoon, zodat omzetting van de contracten niet meer nodig is. Maar denk vooral aan het voorkomen van omzettingen van verzekeringsovereenkomsten, leasecontracten, bankrekeningen en andere duurcontracten.

Fiscaal wordt de omzetting van een personenvennootschap in met name een nv/bv gefacilieerd. Zowel in de situatie dat de vennoten natuurlijke personen/IB-ondernemers zijn als Vpb-plichtige lichamen (denk aan twee bv's die nu een vof hebben en die vof willen omzetten in een dochtervennootschap). Bij natuurlijke personen geldt een geruisloze inbrengfaciliteit in de vorm van het huidige art. 3.65 Wet IB 2001 en voor Vpb-plichtige lichamen een bedrijfsfusiefaciliteit in de vorm van het huidige art. 14 Wet Vpb 1969.

Omgekeerd, de omzetting van met name nv/bv naar een personenvennootschap, wordt ook fiscaal gefacilieerd. Hier zowel in de situatie dat de huidige aandeelhouders (later vennoten) natuurlijke personen zijn (en IB-ondernemers worden) als in de situatie dat de huidige aandeelhouders nv/bv zijn (denk aan twee bv's die nu een dochtervennootschap hebben, en die willen omzetten naar een vof). Bij omzetting naar een personenvennootschap van natuurlijke personen geldt een geruisloze terugkeerfaciliteit in de vorm van het huidige art. 14c Wet Vpb 1969 en voor Vpb-plichtige lichamen een splitsingsfaciliteit in de vorm van een de huidige art. 14a Wet Vpb 1969.

Aansprakelijkheid

Het is belangrijk om externe aansprakelijkheid te kunnen onderscheiden van interne draagplicht. Externe aansprakelijkheid betreft het antwoord op de vraag wie de wederpartij bij de lurven kan pakken. De interne draagplicht betreft het antwoord op de vraag wie de pijn uiteindelijk moet lijden.

Bij een huidige vennootschap onder firma zijn alle vennoten hoofdelijk aansprakelijk. Stel er is een vof met vier vennoten. De winst van de vof wordt als volgt verdeeld:

- vennoot A: 15%
- vennoot B: 20%
- vennoot C: 30%
- vennoot D: 35%

In de bedrijfsuitoefening van de vof veroorzaakt B een enorme fout, waardoor een derde X € 1.000.000 schade lijdt. Wie kan X aansprakelijk stellen: A, B, C en D. X kan elke vennoot volledig aansprakelijk stellen. Stel dat A 'een vette vis' is terwijl er bij B, C en D niets te halen valt. In dat geval kan X vennoot A volledig uitwinnen. En moet vennoot A de volle schadeloosstelling van € 1.000.000 betalen. Dat betreft de externe aansprakelijkheid: hoe een derde verhaal kan plegen op het vennootschappelijk vermogen maar vooral op de vennoten privé.

De interne draagplicht gaat over de verdeling van de schade tussen de vennoten onderling. Als A de gehele schade aan X heeft voldaan, krijgt A een regresvordering op B, C en D voor respectievelijk 20%, 30% en 35% van € 1.000.000. Of A dat wel of niet kan verhalen, is geen zorg voor X, maar voor A.

De externe aansprakelijkheid is wettelijk geregeld, volgens dwingend recht. Daar kun je niet onderuit. De interne draagplicht is obligatoir van aard. Draagplicht wordt vaak bepaald door de winstverdelingsbepaling in de vof-akte. Hiervoor geldt contractsvrijheid. Zo kun je intern de draagplicht beperken tot een bepaald maximum.

Maar ook al zou vennoot A hebben bepaald dat diens interne draagplicht is beperkt tot bijvoorbeeld € 100.000, dat laat onverlet dat A volledig extern aansprakelijk is. Alleen krijgt A vervolgens dan grotere regresvorderingen op B, C en D.

Huidig recht

De huidige regeling van externe aansprakelijkheid bij personenvennootschappen is complex. In de kern komt

het hierop neer, dat vennoten bij een vof hoofdelijk aansprakelijk zijn. Dat wil zeggen elke vennoot is voor het geheel aansprakelijk. Als vennoot A een fout maakt kan vennoot B volledig, voor de volle 100%, worden uitgewonnen. Dat geldt ook voor beherende vennoten in een commanditaire vennootschap.

Bij een openbare maatschap geldt de regel dat een vennoot pro rata parte extern aansprakelijk is. Als vennoot A een fout maakt, kan vennoot B worden uitgewonnen naar rato van het aantal vennoten. Als er twee vennoten zijn, voor 50%. En als de maatschap 10 vennoten kent, voor maximaal 10%.

Nieuw recht

Aansprakelijkheid wordt vooral in art. 814 van het voorstel van wet van de Wet modernisering personenvennootschappen geregeld. In het nieuwe personenvennootschapsrecht is elke vennoot van een openbare personenvennootschap hoofdelijk aansprakelijk. Voor vennoten in een huidige openbare maatschap is dat een aanzienlijke verslechtering van hun positie. In plaats van een beperkte aansprakelijkheid voor fouten van medevennoten, wordt die aansprakelijkheid hoofdelijk.

De aansprakelijkheid wordt evenwel gelaagd, dat verzacht de pijn enigszins. Iemand die schade lijdt, moet eerst proberen de personenvennootschap als rechtspersoon zelf uit te winnen. Pas als de personenvennootschap in verzuim is, kan de schuldeiser de achterliggende vennoten privé aansprakelijk stellen. Schuldeisers moeten dus eerst verhaal zoeken bij de personenvennootschap. De vennoten zelf zijn pas hoofdelijk aansprakelijk indien en voor zover aannemelijk is dat de personenvennootschap de schuld niet zal voldoen.

Maar het nieuwe personenvennootschapsrecht geeft ook voordelen. Een toetredende vennoot wordt onder voorwaarden beschermd tegen verplichtingen van de personenvennootschap die voor diens toetreden zijn ontstaan. Zoals ook een uittreedende vennoot wordt bevrijd van verplichtingen van de personenvennootschap jegens derden vanaf vijf jaar na inschrijving van diens uittreden. Dat is een bescherming van de rechtspositie van toe- en uittreedende vennoten, die voor de praktijk erg prettig is.

Daarnaast ontstaat een nieuw fenomeen, de zogenoemde ‘persoonlijk toevertrouwde opdracht’. Als een schuldeiser een persoonlijk toevertrouwde opdracht aan één van de vennoten van een openbare personenvennootschap heeft verstrekt, en die vennoot die opdracht heeft

aanvaard en uitgevoerd, zijn alleen die openbare personenvennootschap en de betreffende vennoot extern aansprakelijk. Uitdrukkelijk niet de andere vennoten. Dat wordt eveneens dwingend recht. Er is in het wetsvoorstel zelfs bepaald dat die betreffende vennoot volledig intern draagplichtig is. Maar dat is aanvullend recht, daar kunnen de vennoten dus andere afspraken over maken. Dit geldt overigens alleen bij openbare personenvennootschappen die staan ingeschreven in het handelsregister.

De toekomst zal uitwijzen hoe dat in de praktijk vorm krijgt. Want in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting daarop is niet kristalhelder uiteengezet hoe dit in de praktijk gaat uitpakken. Het voorbeeld wordt genoemd van een advocaat met een bepaald specialisme, die vanwege dat specialisme een opdracht krijgt en uitvoert, juist vanwege die persoonlijke kwaliteiten van die advocaat. In dat geval zal in elk geval wel in de overeenkomst van opdracht expliciet die betreffende vennoot moeten worden benoemd als degene die de opdracht gaat uitvoeren.

In onderstaand schema 5 staan de verschillen in aansprakelijkheid voor de nieuwe personenvennootschappen weergegeven.

Gevolgen voor de adviespraktijk

Veel vennoten in een openbare maatschap zullen hoofdelijke aansprakelijkheid als een ‘enge’ gedachte ervaren. Een vennoot in een maatschap van 20 dierenartsen is nu voor maximaal 5% extern aansprakelijk voor fouten van een collega dierenarts, zo meteen hoofdelijk! Dat kan een argument voor vennoten/natuurlijke personen vormen om hun aandeel in de maatschap in te brengen in een besloten vennootschap. Door te participeren via een zogenoemde praktijkvennootschap (een bv) in de nieuwe openbare personenvennootschap wordt de aansprakelijkheid voor de achterliggende participant/natuurlijk persoon weer beperkt. Dit, uiteraard abstracterend van allerhande andere gevolgen van de omzetting, waaronder de fiscale verschillen in behandeling van een IB-ondernemer en een bv.

Kortom, wellicht dat in een aantal gevallen cliënten zich meer senang voelen bij een bv als rechtsvorm dan bij de nieuwe openbare personenvennootschap. En dat houdt in tijdig adviseren over het omzetten van een openbare maatschap in een bv-structuur.

Schema 5 Omvang aansprakelijkheid bij nieuwe personenvennootschappen

Rechtsfeit aangaande aansprakelijkheid	Stille personenvennootschap	Openbare vennootschap	
		Niet ingeschreven	Wel ingeschreven
Hoofdelijke aansprakelijkheid vennoten?	Nee	Ja	Ja
Beperking vertegenwoordigingsbevoegdheid mogelijk?	n.v.t.	Nee	Ja
Kent 'toevertrouwde opdrachten'?	n.v.t.	Nee	Ja
Beperkte aansprakelijkheid voor toe- en uittreeders	n.v.t.	Nee	Ja

Eerst zorgvuldig kijken naar de gevolgen voor aan de slag te gaan.

Bij een huidige stille maatschap en toekomstige stille personenvennootschap speelt normaal gesproken geen externe aansprakelijkheid, omdat ze niet als samenwerkingsverband naar buiten optreden. In een stille maatschap is elke vennoot alleen aansprakelijk voor de verbintenissen die de betreffende vennoot zelf is aangegaan. Hooguit kan die vennoot een regresvordering krijgen op diens medevennoten, indien en voor zover dat intern tussen de vennoten in de samenwerkingsovereenkomst is bepaald.

Commanditaire vennootschap

Een commanditaire vennootschap is een personenvennootschap, waarin naast minstens één gewone vennoot tevens één of meer commanditaire vennoten participeren. Een commanditaire vennootschap nieuwe stijl moet staan ingeschreven in het handelsregister. Er bestaat niet zoiets als een niet-ingeschreven commanditaire vennootschap, dan krijgt die vennootschap het karakter van een gewone openbare personenvennootschap. Door de inschrijving wordt een commanditaire vennootschap een ‘volledige’ rechtspersoon, waardoor zij bijvoorbeeld eigenaar kan worden van onroerende zaken.

Kenmerk van een commanditaire vennoot is dat die vennoot niet extern aansprakelijk is, hooguit intern draagplichtig tot diens afgesproken bedrag van inbreng. Volgens het huidige recht mag een commanditair ven-

noot niet extern handelen. Anders loopt de commanditair het gevaar te verworden tot gewone vennoot, met hoofdelijke externe aansprakelijkheid als gevolg. Dat verandert in het nieuwe regime. Een commanditair vennoot mag onder het nieuwe recht wel rechtshandelingen voor de vennootschap verrichten, mits daar een volmacht onder ligt die is afgegeven door de andere (beherende) vennoten. Als de commanditaire vennoot binnen die volmacht rechtmatig handelt, leidt dat voor hem niet tot hoofdelijke aansprakelijkheid.

Ook mag de naam van de commanditaire vennoot voortaan in de handelsnaam van de commanditaire vennootschap terugkomen. Dat zijn een paar wijzigingen die in de praktijk welkom zijn.

Conclusie

Alvorens men nu een personenvennootschap (volgens huidig recht) aangaat, is het verstandig om eerst te kijken naar de mogelijke gevolgen van de Wet modernisering personenvennootschappen. De huidige personenvennootschap zal van rechtswege worden omgezet naar een personenvennootschap nieuwe stijl, met gevolgen op het gebied van onder andere rechtspersoonlijkheid en een wijziging in aansprakelijkheid. Omgekeerd evenzeer. Als bijvoorbeeld twee bv's nu gezamenlijk een dochtervennootschap oprichten, is het zinvol om na te gaan of een personenvennootschap nieuwe stijl toch niet de voorkeur krijgt.

Dat geldt evenzeer voor de planning van de inbreng van een personenvennootschap in een bv of juist terugkeer van bv naar personenvennootschap. Dat kan na de invoering van de Wet modernisering personenvennootschappen onder voorwaarden een stuk eenvoudiger worden.

Hoe dan ook, het nieuwe personenvennootschapsrecht biedt tal van verbeteringen ten opzichte van het huidig recht. Wat mij betreft mag de invoering zo snel mogelijk plaatsvinden. <<<

Noten

- 1 Een op zich opmerkelijk gegeven dat de Wet modernisering personenvennootschappen deze variant expliciet benoemt, terwijl art. 18 Handelsregisterwet 2007 gebiedt dat de vennootschap zich in het handelsregister inschrijft.
- 2 Voorbeeld: A brengt zijn onderneming met een bedrijfspand in een personenvennootschap met B en C, onder toepassing van de inbrengvrijstelling overdrachtsbelasting. Na drie jaar treedt A uit. Dan blijft het pand eigendom van de personenvennootschap, feitelijk van B en C, zonder heffing van overdrachtsbelasting. Onder de huidige wetgeving zijn B en C wel overdrachtsbelasting verschuldigd.
- 3 Een toetredende vennoot wordt voor verbintenissen uit de overeenkomst alleen maar aansprakelijk voor die verbintenissen, die al ten tijde van zijn toetreding bestonden en na zijn toetreden opeisbaar zijn geworden en voor overige verbintenissen, voor zover deze na zijn toetreden zijn ontstaan. Daardoor hoeft de toetredende vennoot geen onvoorziene risico's te lopen, terwijl schuldeisers in hun positie gelijk blijven.

Digitale transformatie voor de fiscalist Tax & Technology

9
PE-punten
fiscaal

4
PE-punten
algemeen

Start-
data

20
Sep

03
Nov

13
Dec

Meer info

Betreed de revolutionaire wereld van fiscale transformatie en stap vol vertrouwen de toekomst van het fiscale landschap binnen! Ontdek de kracht van AI (o.a. blockchain, ChatGPT, machine learning) en leer hoe je deze technologieën implementeert in jouw werk. Het onderwijsprogramma 'Digitale transformatie voor de fiscalist - Tax & Technology' opent de deur naar gemak, bevrijdt je van tijdrovende taken en geeft jou een onderscheidende voorsprong. Als belastingadviseur sta je voorop in deze technologische revolutie, of je nu zelfstandig werkt of bij een kantoor. Bereid je voor op een transformerende toekomst met het exclusieve programma samengesteld door het RB, Wolters Kluwer en I.AMDIGITAL.

Ontdek de mogelijkheden die voor je liggen!

Meld je snel aan!

De inspecteur wil in mijn mailbox, mag dat?

In deze snel veranderende digitale wereld loopt de fiscale wetgeving continu achter de feiten aan. Dat blijkt ook in de praktijk waarin regelmatig met de Belastingdienst wordt gediscussieerd over het verstrekken van e-mails. Het credo van de Belastingdienst bij een onderzoek lijkt te zijn: hoe meer, hoe beter. Wat kunt u als adviseur doen als de Belastingdienst vraagt om inzage in een mailbox? En hoe kunt u uw cliënt het beste bijstaan in zo'n geval? Dat bespreken wij in dit artikel.

Wij zetten eerst kort op een rij welke informatieverplichtingen er zijn. Dan zoomen wij in op de praktijk. Welke argumenten u als adviseur kunt inbrengen, bespreken we daarna. We sluiten het artikel af met een aantal tips en tricks om discussies hierover zoveel mogelijk te beperken.

**Mr. A.J.C. Perdaems
en mr. M.N.H.
Hintzen**
*Angelique Perdaems is
advocaat/partner bij
Hertoghs Advocaten,*

*Milou Hintzen is
advocaat bij Hertoghs
Advocaten.*

Welke informatieverplichtingen zijn er?

Er zijn verschillende wettelijke bepalingen op grond waarvan de Belastingdienst informatie kan opvragen. Dit kan via artikel 47 Algemene Wet inzake Rijksbelastingen ('AWR') ten behoeve van de eigen belastingheffing. De informatie die kan worden opgevraagd, wordt in artikel 47 AWR gedefinieerd als: i) gegevens en inlichtingen en ii) boeken, bescheiden en andere gegevensdragers, die voor de belastingheffing van belang kunnen zijn. Als de informatie bij een derde aanwezig is, zoals een accountant of administratiekantoor, dient deze inzage in de informatie te geven op grond van artikel 48 AWR. Bij een administratieplichtige kan op grond van artikel 53 AWR informatie worden opgevraagd voor de belastingheffing van een andere belastingplichtige, het derdenonderzoek. Voor alle informatieverplichtingen geldt dat de keuze om informatie te verstrekken of inzage te verlenen bij de belastingplichtige ligt. De Belastingdienst mag geen doorzoeking uitvoeren of informatie in beslag nemen.

Aan het begin van een onderzoek is het belangrijk om duidelijk te krijgen wat de grondslag is van het informatieverzoek en aan wie informatie wordt gevraagd. De Belastingdienst specificeert dit niet altijd. Het is van belang om dit op te helderen zodat duidelijk is welk kader van rechten en verplichtingen geldt bij de beant-

woording van vragen van de Belastingdienst. Voor een verdere toelichting over de informatieverplichtingen verwijzen wij naar het artikel 'Aandachtspunten bij vragenbrieven van de Belastingdienst'.¹

Hoe verloopt een onderzoek in een mailbox in de praktijk?

Een onderzoek in de mailbox verloopt grofweg via twee verschillende routes. Ofwel de inspecteur vraagt in een vragenbrief om e-mails te verstrekken ofwel de inspecteur gaat achter de computer zitten en neemt inzage in de mailbox.

Als de inspecteur vraagt om e-mails te verstrekken, zien wij in de praktijk regelmatig dat zeer ruime, algemene vragen worden gesteld. Zo wordt bijvoorbeeld bij vestigingsplaatsonderzoeken gevraagd om alle e-mails over een bepaald aantal jaren te verstrekken.

Ook wordt door de inspecteur gevraagd om inzage in mailboxen waarbij de inspecteur en de belastingplichtige gezamenlijk achter de computer gaan zitten. De inspecteur noemt dan bijvoorbeeld een aantal zoekwoorden en wenst de e-mails te ontvangen die vervolgens in de mailbox verschijnen. Terwijl de inspecteur achter de computer zit, worden dan e-mails van verschoningsgerechtigde zoals advocaten gezien alsmede fiscale adviezen van de adviseur aan de cliënt, maar ook e-mails met daarin interne gedachtes en vragen. Deze wijze van inzage gaat dus erg ver en onzes inziens verder dan de bevoegdheden die de 'AWR' biedt omdat de beslissing inzage te geven niet bij de belastingplichtige ligt. Dit kan alleen worden voorkomen door niet samen met de inspecteur door de mailbox heen te gaan, maar aan te dringen op een concreet verzoek en dan te beoordelen of de verzochte e-mails worden verstrekt. Het voordeel van

een concreet verzoek is dat de beslissing of e-mails worden gezien door de inspecteur bij de belastingplichtige ligt. Op die manier wordt verschoningsgerechtigd materiaal, fiscaal advies, privacygevoelig materiaal en interne informatie beter beschermd.

De discussie met de Belastingdienst heeft bij inzage in de mailbox betrekking op twee aspecten. Allereerst wordt al dan niet inzage in de mailbox verleend en zo ja, op welke wijze. Vervolgens speelt de discussie of gevraagde e-mails op grond van de wettelijke bepalingen moeten worden verstrekt. De reactie van de Belastingdienst is meestal dat zodra een e-mail in de mailbox zit deze behoort tot de administratie van de vennootschap en daardoor van belang kan zijn voor de belastingheffing. Dit zou zelfs gelden voor privémails van een belastingadviseur in een zakelijke mailbox.² Wat ons betreft is dit niet in overeenstemming met de artikelen 47 AWR en artikel 52 AWR en de bedoeling daarvan. Dat lichten we hierna toe.

De reactie van de Belastingdienst is meestal dat zodra een e-mail in de mailbox zit deze behoort tot de administratie van de vennootschap en daardoor van belang kan zijn voor de belastingheffing.

Wat zijn uw mogelijkheden als adviseur?

Ondanks de beperkte rechtspraak over de reikwijdte van de informatieverplichtingen bij inzage in mailboxen en verzoeken om e-mails te verstrekken, zien wij meerdere argumenten om als adviseur in te brengen tegen het speuren van de Belastingdienst.

Snuffelen is niet toegestaan

In de parlementaire toelichting bij artikel 47 AWR is opgemerkt dat het doorzoeken van archiefkasten thuishoort in een strafrechtelijk onderzoek en niet valt onder de bevoegdheden van artikel 47 AWR.³ De Belastingdienst heeft dus geen bevoegdheid om inzage te eisen in een archiefkast. Dit merkt de Belastingdienst ook zelf op in de folder 'Derdenonderzoeken: wat betekent dat voor u', waarin staat: "Wij mogen alleen met uw toestemming uw archiefruimte binnengaan. Wij moeten u vragen om informatie uit uw archief aan te leveren. Dit geldt natuurlijk ook voor informatie uit digitale bestanden."

De inspecteur mag wel inzage vragen in de inhoudsopgave en organisatie van de archieven.⁴ Dat kan dan ook voor de mailbox gelden waarbij bijvoorbeeld de mapstructuur als inhoudsopgave kan worden gezien. Ook mag de inspecteur na instemming van de belastingplichtige zijn computer koppelen aan die van de belastingplichtige. Daarbij wordt in de parlementaire behandeling opgemerkt dat dit gaat om het overnemen van bepaalde gegevens, dus niet om het kopiëren van alle gegevens.⁵ Belangrijk is dat het gaat om informatieverstrekking op verzoek waarbij het initiatief bij de belastingplichtige ligt. Een mailbox kan worden gezien als een soort moderne archiefkast, maar gaat nog veel verder dan dat. De mailbox bevat doorgaans tal van gegevens en communicatie die niet relevant is voor het vaststellen van de vermogenstoestand van het bedrijf en niet van belang kan zijn voor de belastingheffing. Het gezamenlijk doornemen van de mailbox valt onzes inziens dus niet binnen de bevoegdheden van de AWR. De Belastingdienst dient gerichte vragen te stellen.

Privacy

Een ander aspect bij een onderzoek in de mailbox is het recht op privacy (artikel 8 EVRM). Volgens het EHRM moet sprake zijn van een evenwichtige balans tussen de inbreuk op de privacy die volgt uit onder andere artikel 53 en artikel 47 AWR en het doel dat daarmee gediend is.

Ook is het vaste jurisprudentie dat voor vergaande inbreuken een precieze wettelijke grondslag is vereist en dat wettelijke waarborgen moeten zijn ingebouwd.⁶ Tevens kan de privacy van (oud)werknemers worden geschonden. Een mailbox van een bedrijf kan allerlei gevoelige informatie in relatie tot de werknemers bevatten. Het verstrekken van de zakelijke mailbox, zonder effectieve waarborgen, kan daarom leiden tot een ongerechtvaardigde schending van het recht op privacy van deze werknemers.⁷ Ook kan dat strijd opleveren met het arbeidsrecht.

Afbakening begrip 'administratie' en privé en interne e-mails

De Belastingdienst stelt zich regelmatig op het standpunt dat alle e-mails tot de administratie behoren en moeten worden verstrekt. Echter, volgens artikel 52 AWR wordt als administratie bedoeld de gegevens betreffende de vermogenstoestand van de administratieplichtige en van alles betreffende zijn bedrijf, beroep of werkzaamheid voor zover daaruit de rechten en verplichtingen van de administratieplichtige alsmede de voor de belastingheffing overigens van belang zijnde feiten kunnen blijken.⁸ De administratieplicht strekt zich uit tot het uitgeoefende bedrijf of beroep. Informatie in de mailbox kan veel verder gaan dan deze wettelijke definitie. De mailbox bevat doorgaans ook e-mails die niet relevant zijn voor de vermogenstoestand en de belastingheffing van de onderneming, zoals privé-e-mails of interne e-mails.

Fiscaal advies en verschoningsrecht

E-mails hoeven niet te worden verstrekt aan de Belastingdienst voor zover daarin de fiscale positie van de belastingplichtige wordt belicht of daarover wordt geadviseerd.⁹ Dit heeft te maken met de vertrouwensrelatie tussen de belastingadviseur en zijn cliënt. De Belastingdienst mag zelfs niet vragen naar informatie die valt onder het fair play beginsel.¹⁰ Als de informatie eenmaal is gegeven, mag de Belastingdienst deze gebruiken. Het is daarom van belang dat de selectie van e-mails zeer zorgvuldig gebeurt.

Ook dient correspondentie met advocaten uit de e-mailselectie te worden verwijderd door de belastingplichtige of de adviseur.¹¹ Het is altijd aan de verschoningsgerechtigde om te beoordelen of een e-mail onder het verschoningsrecht valt. Met het inzien van de mailbox wordt een ongerechtvaardigde inbreuk op het verschoningsrecht gemaakt. Daarbij verwijzen wij naar de recente uitspraak van Hof Den Bosch waarin de wijze waarop het Openbaar-Ministerie met deze e-mails omgaat onjuist is bevonden.¹²

Behoorlijk bestuur

De Belastingdienst dient bij informatieverzoeken volgens de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zorgvuldig te handelen en rekening te houden met de belangen van de belastingplichtige.¹³ De uitvoeringslast voor de belastingplichtige moet aanvaardbaar blijven en

het belang van de gevraagde informatie moet in verhouding staan tot de te dienen doelen. Omdat de belastingrechter sinds 2 februari 2022 informatieverzoeken in volle omvang aan het evenredigheidsbeginsel moet toetsen, verwachten wij de nodige ontwikkelingen op dit gebied.¹⁴ De evenredigheid van informatieverzoeken zal strenger worden getoetst. Het is dan ook van belang om hier scherp op te zijn richting de Belastingdienst. Ook staan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een ‘fishing expedition’ in de weg.¹⁵

Welke risico's zijn er?

Als belastingadviseur en belastingplichtige is het bij informatieverzoeken balanceren tussen de verplichtingen en risico's. Het verstrekken van informatie die niet hoeft te worden verstrekt volgens de wettelijke bepalingen brengt immers risico's met zich mee zoals aansprakelijkstelling door cliënt of derde waarop de informatie ziet. Welke risico's zijn er als de discussie wordt aangegaan over het verstrekken van e-mails of het verlenen van inzage in een gehele mailbox?

Een van de mogelijkheden van de Belastingdienst is het nemen van een informatiebeschikking. Een informatiebeschikking leidt overigens niet één op één tot omkering en verzwaring. Voordat deze consequentie aan het niet verstrekken van informatie kan worden verbonden, moet eerst worden getoetst of dit gevolg wel in verhouding staat tot de schending.¹⁶ Een informatiebeschikking kan daarnaast soms juist mogelijkheden bieden omdat een andere inspecteur betrokken raakt in de bezwaarprocedure tegen de informatiebeschikking. De praktijk leert dat ook in die fase een oplossing kan worden bereikt.

De Belastingdienst kan ook een civiel kort geding starten. Daarin vordert de Belastingdienst in een openbare procedure nakoming van de informatieverplichtingen met oplegging van een dwangsom. Voordat de Belastingdienst een civiel kort geding kan starten, dient dit intern te worden afgestemd. De Belastingdienst informeert doorgaans de betrokkene over het voornemen een civiele procedure te starten.

In een uiterste geval kan het niet voldoen aan inlichtingplichten strafrechtelijk worden vervolgd. In de praktijk komt dit weinig voor. Het strafrecht is immers nog altijd *ultimum remedium*.

Met voorgaande willen wij aangeven dat een inhoudelijke discussie over de vraag of e-mails moeten worden verstrekt niet direct gevolgen heeft. Het is belangrijk een onderscheid te maken tussen het *weigeren* van informatieverstrekking en het *geven* van een juridische onderbouwing waarom informatie niet hoeft te worden verstrekt. Over die juridische onderbouwing kan vervolgens met de Belastingdienst in gesprek worden gegaan. Bij een verschil van mening kan in overleg met de Belastingdienst tot een werkbaar oplossing worden gekomen. Als dat niet lukt dan ligt het voorleggen van deze juridische vraag via een informatiebeschikking aan de belastingrechter het meest voor de hand.

Beter voorkomen dan genezen

Nu bekend is dat de Belastingdienst verzoekt om inzage in de gehele mailbox of verzoekt om alle e-mails te verstrekken, is het belangrijk om daarop voorbereid te zijn. Als e-mails niet meer in een mailbox staan, kunnen die ook niet ter inzage worden gegeven of worden verstrekt. Het is daarom belangrijk te voorkomen dat de mailbox een grote ‘vergaarbak’ wordt. Dit geldt overigens niet alleen voor e-mails maar ook als whatsapp e.d. zakelijk wordt gebruikt. Het ordenen van een mailbox en het opslaan van gegevens in een documentmanagementsysteem kan veel discussie voorkomen. <<<

Tips

Tot slot zetten we nog een aantal tips op een rijtje:

- Gebruik een zakelijke mailbox niet voor privémails;
- Splits e-mails per onderwerp en/of per vennootschap c.q. cliënt;
- Markeer e-mails met fiscaal advies duidelijk op die manier en vermeld eventueel in de onderwerpregel dat de e-mail fiscaal advies betreft. Sla deze e-mails ook in een aparte map op. Dit geldt ook voor e-mails waarop het verschoningsrecht van toepassing is;
- Intern overleg hoeft niet te worden bewaard in de mailbox;
- Maak eventueel de afweging om bepaalde zaken mondeling te bespreken in plaats van te mailen.

Noten

- 1 Mr. A.J.C. Perdaems, Aandachtspunten bij vragenbrieven van de Belastingdienst, Het Register, 2022-1.
- 2 Hof Arnhem-Leeuwarden 1 februari 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:715.
- 3 Kamerstukken II 1988/89, 21 287, nr. 5, p. 21.
- 4 Kamerstukken II 1988/89, 21 287, nr. 8, p. 13.
- 5 Kamerstukken II 1988/89, 21 287, nr. 3, p. 21.
- 6 EHRM 14 maart 2013, final 8 juli 2013, nr. 24117/08, ECLI:CE:EC:HR:2013:0314JUD002411708
- 7 EHRM 5 september 2017, nr. 61496/08, ECLI:CE:ECHR:2017:09:05JUD006149608
- 8 Kamerstukken II 1988/89, 21 287, nr. 3, p. 3-5, 10, 12-14, 23.
- 9 HR 23 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AU3140.
- 10 Handboek Controle, versie 1 oktober 2022, onderdeel 5.14; J.A.R. van Eijdsden, Fair play als exponent van fiscaal fatsoen, WFR 2007/1133 en R.H. Happé, De inzageverplichting ter discussie: een voorstel tot verbetering van een gebrekkige rechtsgang, WFR 2001/429, blz. 433-434, punt 4.
- 11 Zie artikel 11a Advocatenwet en artikel 53a AWR.
- 12 Hof Den Bosch 2 mei 2023, ECLI:NL:GHSHE:2023:1329.
- 13 Zie bijvoorbeeld Hoge Raad 7 mei 1930, B. 4734 en Hoge Raad 18 april 2003, BNB 2003/268.
- 14 Raad van State 2 februari 2022, ECLI:NL:RVS:2022:285.
- 15 C.P.M. van Houte, ‘De Belastingdienst op fishing expedition’, WFR 2005/1078.
- 16 HR 11 december 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC4822, HR 9 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1150 en Hoge Raad 27 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:767.

De Wet excessief lenen is overbodig geworden

De Belastingdienst heeft het zwaar. Tekort aan menskracht en steeds meer (massaal) bezwaar tegen onder andere de box 3 herstelwetgeving. Met dit artikel wil ik de lezer overtuigen dat sinds de invoering van de 'Overbruggingswet box 3' en de stijging van het AB-tarief naar 31% per 1 januari 2024, het niet langer zinvol is om geld te lenen uit de 'eigen bv' voor beleggingen in box 3. Kortom, de Wet excessief lenen is overbodig geworden.

drs. N. van Bommel RB

Nick van Bommel is werkzaam als vermogensplanner en senior-belastingadviseur van Flynth. Deze bijdrage is geschreven op persoonlijke titel.

Het gevolg van bovenstaande is dat dga's leningen gaan aflossen, waardoor ook zonder de Wet excessief lenen, schuldposities afgebouwd gaan worden. Daar waar schuldposities niet afgebouwd gaan worden, zal er in box 3 fors hogere belasting betaald moeten worden dan in de jaren vóór 2023.

Kortom, ook zonder de Wet excessief lenen ontvangt de belastingdienst een hogere belastingopbrengst dan voorheen. Sterker nog: de belastingdienst gaat méér belastinginkomsten incasseren als de Wet excessief lenen wordt ingetrokken omdat uitstel van de AB-heffing leidt tot 31% AB-heffing in de toekomst in vergelijking met 26,9% AB-heffing die verschuldigd wordt via de Wet excessief lenen.

Fors hogere uitvoeringslasten

Zoals bekend is de Wet excessief lenen per 1 januari 2023 ingevoerd. Een indicatie wat dit betekent weten we aan het eind van het jaar; het eerste meetmoment ligt op 31 december 2023. Als de wet wordt ingetrokken voor 31 december 2023 dan heeft de Belastingdienst het voordeel dat er niet gecontroleerd hoeft te worden of de grens van € 700.000 wordt overschreden.

Bij de Belastingdienst gaat de Wet excessief lenen leiden tot een inzet van veel mensen. Zeker bij complexe bv-structuren binnen families zal de vaststelling van de schuld van een dga inclusief schulden van verbonden personen nog een hele klus worden. Om nog maar te zwijgen van de arbeidsintensieve administratie die moet worden opgesteld om vast te leggen dat er aflossingen plaatsvinden op schulden die al belast zijn geweest als fictief regulier voordeel; aflossingen leiden dan tot Negatief Fictief Regulier Voordeel. Dat dient allemaal extra-comptabel te worden bijgehouden; ik voorzie een enorme uitvoeringslast ontstaan in het mkb en bij de Belastingdienst.

Voorkomen uitstel van AB-heffing

Als motief voor de invoering bij het wetsvoorstel excessief lenen, is het uitstel van AB-heffing voor mensen die in box 3 beleggen met leningen uit hun eigen bv is genoemd. Dus heeft de wetgever geoordeeld dat uitstel van AB-heffing geen probleem is, indien de dga de beleggingen aanhoudt in zijn eigen bv. Maar zodra de dga het vermogen van zijn eigen bv uitleent aan de dga die vervolgens in box 3 die gelden gaat beleggen, dan ontstaat een vorm van beschikken over het vermogen zonder AB-heffing te betalen. Dat is door de linkse partijen in Nederland stevig geframed en als misbruik over de Bühne gebracht, waardoor zelfs het argument van een zakelijke rente die aan de bv betaald moet worden, geen enkele indruk meer maakte op politici die besloten hebben het wetsvoorstel aan te nemen. Zelf had ik ook vrede met dat wetsvoorstel omdat er inderdaad via box 3 wel een 'lek' in de wet was geslopen dat gedicht moest worden.

Lek met onaanvaardbare proporties

Tot en met 2022 is inderdaad via beleggingen in box 3 wel 'misbruik' gemaakt van de box 3-regels om zodoende een flink deel van de beleggingsopbrengst onbelast te genieten in box 3. Stel een dga investeerde in box 3 in een pand met een beleggingsrendement van 8% per jaar, waarbij de koopsom volledig was geleend bij zijn eigen bv tegen 2%, dan viel per saldo 6% buiten de belastingheffing. Immers, in box 3 was het volledige nettorendement van 6% volledig onbelast omdat bezittingen en schulden mochten worden gesaldeerd.

Er was dus een 'lek' in de oude box 3-regels. Het beleggingsrendement op de box 3 beleggingen, voor zover dat hoger was dan de rente die werd betaald aan de bv, bleef onbelast. Door de dalende rente in de periode tussen 2012 en 2020 werd de rentelast in box 3 steeds lager en het beleggingsrendement op vastgoed en andere beleggingen steeds hoger (mede als gevolg van de dalende

rente is de waarde van het vastgoed en effecten harder gaan stijgen dan gemiddeld). Kortom, het lek werd vanuit twee kanten steeds verder opgerekt tot onaanvaardbare proporties, waardoor terecht de Wet excessief lenen is ontworpen. Maar....

Aanpassingen box 2 en box 3

Inmiddels is het 'lek' reeds gedicht door drie aanpassingen:

- 1 Op het moment dat het wetsvoorstel excessief lenen werd bedacht was box 3 nog zodanig dat bezittingen en schulden moesten worden gesaldeerd, zodat alleen de hoogte van het eigen vermogen in box 3 bepalend was voor de box 3-heffing. Dat is sinds het Kerstarrest van december 2021 wel compleet veranderd. Voor belastingplichtigen met veel leningen in hun box 3 vermogen is de heffing in box 3 fors verhoogd sinds de invoering van de 'Overbruggingswet box 3' ingaande per 1 januari 2023. Overige bezittingen worden geacht een rendement van 6,17% per jaar te genereren. En schulden worden geacht een rentelast te hebben van 2,57%.

Ik ken veel situaties van vastgoedbeleggers waarbij de heffing in box 3 per 1 januari 2023 is verhoogd met een factor 10. Factor 10 is extreem, maar indien de bezittingen voor circa 90% waren gefinancierd, is dat wel de realiteit. Ik probeer al die beleggers gerust te stellen door erop te wijzen dat ze in het verleden te weinig belasting betaalden. Dus de nieuwe box 3 doet zijn werk. Dat is niet alleen omdat het belastingpercentage inmiddels is gestegen van 30% naar 32% en de leegwaarde-ratio voor verhuurde woningen vrijwel volledig is afgeschaft. De grootste impact van de aanpassing zit hem in de nieuwe behandeling van schulden in box 3.

- 2 Box 2 wordt per 1 januari 2024 gewijzigd waarbij het AB-tarief van box 2 wordt verhoogd van 26,9% naar 31%. Dat is een 4,1% verhoging met terugwerkende

kracht over alle opgepotte winsten uit het verleden van de bv. Dat voelt voor de dga als een straf over het uitstellen van de AB-heffing. Om die reden is het te verwachten dat veel dga's in 2023 dividend gaan uitkeren om de verhoging van het AB-tarief voor te zijn. Het netto dividend kan worden verrekend met de schulden die de dga heeft bij zijn bv. Daardoor zal het 'probleem' van de dga's die miljarden schuld hebben bij hun eigen bv's al substantieel worden verkleind.

- 3 De rente is sinds de oorlog in Oekraïne flink gaan stijgen. De hypotheekrente is in een jaar tijd circa 3%-punt gestegen. Dat heeft geleid tot gemiddeld slechte beleggingsrendementen voor obligaties en aandelen in 2022, en ook voor woningen is vanaf medio 2022 een waardedaling ingezet. Bij rendementen onder de 4,5% wordt beleggen in de bv aantrekkelijker dan beleggen in box 3. Dat omslagpunt van 4,5% is afhankelijk van de belastingdruk in de bv (het vpb-tarief van 19% of 25,8% en van het AB-tarief van 24,5% of 31%) maar het omslagpunt ligt altijd tussen de 4% en 5%. Veel beleggers worden na 2022 wat voorzichtiger en weten niet of de 4% of 5% haalbaar is, en willen nu liever in de bv gaan beleggen dan in box 3. Daardoor worden thans massaal box 3-beleggingen overgeheveld naar de bv waarbij de bestaande schuld aan de bv wordt afgelost. Zeker in nieuwe leningsituaties, met een rente van 4% of hoger, of situaties met leningen met een variabele rente zal de rente in box 3 daardoor deels niet aftrekbaar zijn voor zover de werkelijke rente hoger is dan 2,57%.

Ik probeer al die beleggers gerust te stellen door erop te wijzen dat ze in het verleden te weinig belasting betaalden.

Als gevolg van bovenstaande stuurt de adviespraktijk sowieso op een afbouw van schulden van de dga aan zijn eigen bv. Daarvoor is dus de Wet excessief lenen niet meer nodig. De fiscale wereld is veranderd nadat het wetsvoorstel excessief lenen is gepubliceerd. Dat heeft niet mogen verhinderen dat het wetsvoorstel eind 2022 vrijwel geruisloos is aangenomen.

Hogere belastingopbrengst door afschaffing

De Belastingdienst heeft via een internetconsultatie gevraagd om ideeën en voorstellen om te komen tot belastingvereenvoudiging en verlaging van de werkdruk bij de Belastingdienst.

Als er één wet is die niets toevoegt aan de belastingopbrengsten dan is het de Wet excessief lenen. Althans beredeneerd vanuit de gedachte dat uitstel van AB-heffing met claim-behoud net zo zwaar telt als incasseren van belastinggelden op korte termijn

Mijn voorstel is om de wet nog in te trekken vóórat het eerste meetmoment aanbreekt; dus intrekken vóór eind 2023. Stel dat als gevolg van het intrekken van de wet er per eind 2023 nog steeds veel leningen groter dan € 700.000 tussen dga's en hun eigen bv's blijven bestaan, dan is dat toch geen probleem? Want al die dga's straffen zichzelf. Immers, in de toekomst zal in vrijwel alle gevallen de heffing over toekomstige dividend stijgen naar 31%; terwijl de heffing via de Wet excessief lenen maar 26,9% zou opbrengen voor de staatskas.

Pleidooi voor afschaffen Wet excessief lenen

De Wet excessief lenen is ontstaan in 2020-2021 ten tijde van de oude box 3-regels waarbij bezittingen en schulden moesten worden gesaldeerd. Inmiddels is box 3 compleet gewijzigd mede als gevolg van het Kerstarrest uit december 2021. Verhoging van het AB-tarief per 2024 en stijging van de rente maakt het sowieso niet langer aantrekkelijk voor dga's om te lenen bij de eigen bv om in box 3 te gaan beleggen.

De Wet excessief lenen is mosterd na de maaltijd. De gewijzigde fiscale regels in box 2 en 3 zijn afdoende om het fenomeen van beleggen in box 3 met geleend geld uit de eigen bv tegen te gaan. Voor de dga's die toch doorgaan met beleggen in box 3 via leningen van de bv, en de AB-heffing blijven uitstellen, geldt dat ze met terugwerkende kracht over alle winstreserves van de bv een tariefsverhoging van 4,1% voor de kiezen krijgen. Als de Wet excessief lenen niet wordt ingetrokken, loopt de staatskas een bedrag mis ter grootte van 4,1% van alle excessieve schulden die per 31-12-2023 nog aanwezig zijn.

De medewerkers van de Belastingdienst zullen het intrekken van de Wet excessief lenen ook zeker verwelkomen in het kader van de veel te hoge werkdruk bij de belastingdienst mede als gevolg van de bezwaar schriften tsunami die door box 3 wordt veroorzaakt. Al met al voldoende reden voor een nadere bezinning over nut en noodzaak in de volharding dat de Wet excessief lenen per 31-12-2023 voor de eerste keer echt tot uitvoering te doen komen.

Nog mooier: toevoeging aan box 3

Wanneer de wetgever gaat nadenken of het mogelijk is om de Wet excessief lenen nog voor het eerste meetmoment af te schaffen, zal hij zeker nadenken over de hoogte van de rente die een dga betaalt aan zijn eigen bv. De laatste jaren zijn veel langlopende leningen verstrekt aan de dga door de eigen bv's met een rentevaste periode van 10 jaar of langer tegen een lage rente van bijvoorbeeld 1,5%. Die lage rente matcht niet met de forfaitaire renteaftrek van 2,57% in box 3. Dat is een reden om via de Wet excessief lenen de dga's min of meer te dwingen om die leningen vervroegd af te lossen; op staffe van een 26,9% AB-heffing.

Als de situatie andersom is; dus de dga betaalt bijvoorbeeld 4,5% rente over zijn schulden (aan een bank of aan zijn eigen bv) dan zal de dga bezwaar aantekenen tegen de aanslag IB omdat het box 3 berekend volgens de tabellen van de Overbruggingswet Box 3 een te lage rentelast berekend hebben. Kortom er zijn twee problemen met de hoogte van de rente.

Als de werkelijke rente hoger is dan het forfaitaire percentage van 2,28% dan is de kans op bezwaarschriften heel groot. Andersom als de betaalde rente lager is dan het forfait dan wordt de dga bij wijze van spreken bevoordeeld. Dit is op te lossen door beter aan te sluiten bij het werkelijke rendement. Op schulden dient ook de werkelijke rentelast zo goed mogelijk aan te sluiten bij de rentekostenpost in box 3.

Mijn voorstel is om voor alle dga's met schulden aan zijn eigen bv de rentebate in de bv één op één te koppelen aan de rentelast die in box 3 in aanmerking mag worden genomen. Deze getallen zijn eenvoudig controleerbaar door de Belastingdienst. Het mooie is dat als de rente op de excessieve lening laag is dan betaalt de bv weinig belasting, maar ook in box 3 is dan de aftrekpost klein. Omgekeerd leidt een hogere rente tot meer belastingheffing in de bv maar ook tot een hogere aftrekpost in box 3. Hopelijk ziet het ministerie van Financiën hierin een voorstel om op eenvoudige wijze beter aan te sluiten bij het doel om in box 3 de belastingheffing zo spoedig mogelijk beter te laten aansluiten bij het 'werkelijke rendement'.

Door het koppelen van de rente in box 3 aan de rentebaten in de bv gaat dit gelden voor alle dga's; dus niet alleen voor de dga's die een excessieve schuld hadden. Het kritiekpunt van menigeen - dat ook een dga met een schuld van slechts € 500.000 de dans ontspringt in de Wet excessief lenen - wordt door mijn voorstel voor de koppeling van de rente, toch ook een beetje gehoord. Door de koppeling van de rente van de dga tussen zijn bv en box 3 is er voor wat betreft de rente tussen de dga en zijn bv een sluitend systeem. De rentelast van de dra-schulden wordt het eerste item waarbij de wetgever box 3 kan laten aansluiten bij het werkelijk rendement. In casu: de werkelijke rentelast.

Vastgoed naar box 1

Staatssecretaris Van Rij heeft tijdens het overleg met de Tweede Kamer op 9 mei 2023 aangegeven er veel voor te

Door de koppeling van de rente van de dga tussen zijn bv en box 3 is er voor wat betreft de rente tussen de dga en zijn bv een sluitend systeem.

voelen al het vastgoed (gebouwen en gronden) en overige illiquide bezittingen die thans in box 3 worden belast, over te hevelen naar box 1.

In het NOS programma 'Op 1' zei hij als toelichting dat hij die illiquide bezittingen in box 1 onder de ROW-regeling wilde brengen; vergelijkbaar met de huidige tbs-bezittingen. Zijnde een vermogenswinstbelasting op basis van werkelijk behaalde rendementen. Op Prinsjesdag hoopt hij zijn plannen verder uitgewerkt te hebben, hetgeen de verwachting wekt dat reeds op 1 januari 2024 die panden in box 1 gaan vallen.

Uiteraard verhuizen dan ook de schulden die causaal verbonden zijn met die panden en gronden (en overige illiquide bezittingen) naar box 1. De gedachte is dat bij de

tbs-panden ook reeds belastingheffing plaatsvindt naar werkelijke waarde. Het toptarief in box 1 is thans 49,5%, maar dat is na aftrek van de 12% mkb-winstvrijstelling eigenlijk slechts 43,5%. Dat tarief is redelijk gelijk aan de belastingdruk in de bv (Vpb en AB-claim opgeteld). De schulden die naar box 1 verhuizen tellen wel gewoon mee voor de bepaling van de hoogte van de schuld en die kunnen dus ook leiden tot een Fictief Regulier Voordeel volgens de Wet excessief lenen, want of de schuld in box 3 zit of in box 1 dat maakt voor de Wet excessief lenen niet uit; alleen eigenwoningsschulden zijn uitgezonderd, maar verder tellen alle schulden mee.

Maar als de schulden verhuizen van box 3 naar box 1 dan is daarmee tevens bereikt dat de schuld fiscaal wordt verwerkt tegen het werkelijke rentepercentage. Het probleem dat we in de vorige paragraaf signaleerden is daarmee voor alle vastgoedfinancieringen via de 'eigen bv' van tafel. Dus de dga's die het vastgoed in box 3 hadden gefinancierd voor 1,5% voor 20 jaar vast, die genieten niet langer de box 3-aftrek van 2,57%, maar die hebben in box 1 nog slechts de werkelijke betaalde rente als aftrekpost. Daarmee is de noodzaak van de oplossing zoals geschetst in de vorige paragraaf - rente aftrek in box 3 koppelen aan de rentebate van de bv - alweer grotendeels achterhaald, want bij box 1 en box 2 bestaat die koppeling immers altijd al.

advertentie

ACCELERATE YOUR POTENTIAL

REGISTEER NU

Bel voor meer informatie
+31 (0)55 26 000 16

TOPVROUWEN ACADEMY.COM

5 & 6 OKT **VROUW & LEIDERSCHAP**
9 & 10 NOV
7 & 8 DEC

TOPVROUWEN NEDERLAND **28 & 29 SEPT** **VROUW & ONDERNEMERSCHAP**
26 & 27 OKT

WOMEN ENTREPRENEURS NEDERLAND **09 tot 13 OKT** **IBIZA WOMEN'S RETREAT**

TRIPLETALENT **Executive Search | Recruitment**
Gender & Culturele Diversiteit

Rekening-courantschuld

De Wet excessief lenen is ontstaan nog voor het 'Kerstarrest' dat box 3 heeft doen veranderen en waarbij schulden nog maar een beperkte aftrekpost opleveren in box 3. Na al die wijzigingen in box 3 verliest de Wet excessief lenen haar noodzaak, omdat er via box 3 steeds minder belastingvrije beleggingsopbrengst gerealiseerd kan worden, middels leningen van de 'eigen bv'. Daardoor zullen bestaande situaties van box 3 beleggingen die grotendeels zijn gefinancierd met leningen van de 'eigen bv' in grote getallen worden teruggedraaid of anders gestructureerd zodat de beleggingen van box 3 naar de bv worden overgeplaatst (met uitzondering van OG, vanwege de hoge overdrachtsbelastingclaim die daarbij wordt veroorzaakt).

Wat resteert is het probleem de fors opgelopen rekening-courantschuld van de dga waar een halt toegeroepen werd via de Wet excessief lenen. Het zou prima zijn om daarvoor de Wet excessief lenen te laten bestaan; wellicht kan daarbij de drempel voor de maximale rekening-courantschuld zelfs wel weer worden verlaagd naar € 500.000 zoals oorspronkelijk genoemd in de voorloper van de huidige wet.

Het voorstel zou dus zijn om de Wet excessief lenen te beperken tot rekening-courantschulden van de dga en de daarmee verbonden personen. Maar alle schulden die zijn gekoppeld aan beleggingen die zijn belast in box 1 of box 3 zouden dan buiten de regeling van de Wet excessief lenen moeten vallen. Het zou de werkdruk van veel fiscalisten bij de Belastingdienst, bij de advieskantoren en bij de rechterlijke macht aanzienlijk kunnen verlagen de komende jaren. <<<

Inclusief & Moreel Leiderschap

Carmen Breeveld

Carmen Breeveld is directeur van de Topvrouwen Academy. Ze heeft verschillende boeken geschreven, is onder andere internationale Zwarte Zakenvrouw 2003, CEO Me Vrouw van het jaar 2011 en Digidame van het jaar 2017 en President Women Entrepreneurs Netherlands.

De maatschappelijke problemen stapelen zich op en de roep naar Inclusief & Moreel Leiderschap klinkt steeds luider terwijl de politieke leiders worstelen met het realiseren van de kortetermijndoelstellingen. Het systeem kraakt aan alle kanten en vertoont steeds grotere scheurlijnen. Wat is er toch aan de hand met ons land?

Onze parlementaire democratie is gebaseerd op een termijn van 4 jaar, terwijl de complexiteit van oude en nieuwe problemen vraagt om een oplossing die over de regeertermijn heen gaat. Wij hebben te maken met coalitiepartijen die moeten werken met kortetermijnbudgetten en -doelstellingen om het electoraat tevreden te houden.

Reeds twee decennia geleden werden wij overspoeld met rapportages, congressen en seminars over de vergrijzing, ontgroening, babyboom-exit, het gebrek aan vrouwelijke leiders en de desastreuze gevolgen voor de hedendaagse arbeidsmarkt vraagstukken. Een steeds krappere wordende arbeidsmarkt, de oplopende zorgkosten en toenemende migratie als gevolg van oorlog en armoede, vraagt om een integrale langetermijnaanpak met budgetten die zijn afgestemd op de langetermijnoplossingen. Het politiek leiderschap dat hiervoor nodig is, vraagt om bovengemiddeld briljante leiders, met een strategische visie voor de lange termijn gecombineerd met daadkracht en luisterend vermogen, waarbij geen ruimte bestaat om problemen nog langer voor je uit te kunnen schuiven. Daarnaast zou expertise de drijfveer moeten vormen voor de keuze van volksvertegenwoordigers boven partijloyaliteit. Naast een chronisch gebrek aan inclusieve visionaire leiders, hebben wij vandaag de dag ook te maken met een volksvertegenwoordiging die niet beschikt over digitale kennis om maar eens wat te noemen, terwijl alle gevaren zich manifesteren op het digitale terrein. Denk maar aan de vele cyberaanvallen op overheidssystemen en cruciale netwerken in het bedrijfsleven en semi-overheid.

Naast de gevolgen van de babyboom-exit hebben we te maken met verschillende situaties die ervoor zorgen dat grote groepen in de samenleving niet (volwaardig) kunnen participeren in de samenleving.

Zo is onlangs bekend gemaakt dat de beloofde 'gratis kinderopvangplannen' worden doorgeschoven naar een volgende kabinetsperiode, terwijl er nu grote behoefte bestaat aan extra arbeidskrachten. De minister adviseert vrouwen om het gesprek aan te gaan met hun partners, zodat die minder gaan werken en de vrouwen meer kunnen werken. Naast het feit dat een goed gesprek met de eigen partner geen verkeerde optie is, zie ik niet hoe de krapte kan worden gecompenseerd als de partners massaal minder gaan werken. Het probleem wordt daarmee niet opgelost.

Ruim 30.000 goed geschoolde arbeidskrachten (waarvan het merendeel vrouwen) hebben extreem veel last van het uitblijven van een snelle afwikkeling van de toeslagaffaire. Pas in 2030 is een definitieve afwikkeling te verwachten. Gezien het feit dat deze tragedie sinds 2004 afspeelt, betekent dit dat deze groep arbeidskrachten hun hele werkzame leven langs de kant zullen staan door toedoen van een disfunctionerende overheid waarbij een moreel kompas volledig ontbreekt.

Naast de uitsluiting en uitschakeling van grote groepen arbeiders in de samenleving, floreert Nederland ook nog eens met het laagst aantal vrouwen in leiderschapsposities, ondanks de vele onderzoeken die uitwijzen dat gemengde teams onder leiding van een inclusief leider, beter presteren dan homogeen samengestelde teams. Met de 15% vrouwelijke leiders in de top 5.000 grote ondernemingen, scoren wij het laagst binnen Europa. <<<

Pensioen en ondernemer: welke mogelijkheden zijn en komen er?

Op dit moment bouwen ruim 900.000 zzp'ers geen pensioen op. Dit wordt de 'witte vlek' genoemd. Factoren die hierbij een belangrijke rol spelen zijn: te hoge kosten, een gebrek aan vertrouwen in banken en verzekeraars, gebrek aan aandacht en onbekendheid met de mogelijkheden. De zelfstandige zonder personeel is vaak te weinig met pensioen bezig, maar dit geldt ook voor veel ondernemers met personeel als het gaat om het eigen pensioen.

N.J.J. van Lanen –

Pas RB

Nathalie van Lanen - Pas is fiscaal adviseur op het gebied van o.a. pensioen, bedrijfsopvolgingen en vermogens- en estate planning en mede-eigenaar van Konings Maters Accountants & Adviseurs. Daarnaast beschikt Nathalie ook over de noodzakelijke opleidingen en vergunning om te adviseren en bemiddelen voor het afsluiten van de bijbehorende verzekeringen.

In deze bijdragen geef ik een overzicht van de mogelijkheden voor de ondernemer. Daarbij ga ik in op de huidige mogelijkheden, maar ook de verwachte wijzigingen van de Wet Toekomst Pensioenen. Bij het opstellen van deze bijdrage diende deze wet nog ter stemming te worden gebracht in de Eerste Kamer; op 30 mei is deze aangenomen.

Pijlers

Pensioenadvisering in Nederland is traditioneel opgebouwd rond de drie zogenaamde pijlers.

- De eerste pijler staat voor de overheidsvoorzieningen. Denk aan AOW voor de oude dag, ANW voor nabestaanden.
- De tweede pijler is het pensioen zoals bedoeld in de Wet op de Loonbelasting, de regeling van een werkgever. Bij een zzp'er is er geen werkgever, dat wil echter niet zeggen dat er geen pensioenregeling kan zijn. Ik ga later in op de tweede pijler.
- De derde pijler is dat wat men zelf regelt. Dat kan een risicoverzekering voor overlijden zijn, of de lijfrente bij een verzekeraar of bank. Ik zal hier als eerste op in gaan.

Soms worden ook de vierde pijler genoemd (eigen vermogen vanuit de nettowinst, oftewel sparen) en de vijfde pijler (factor arbeid, bijvoorbeeld doorwerken na AOW-leeftijd).

Arbeidsongeschiktheid

Voor arbeidsongeschiktheid kan de ondernemer (zowel zzp'er als de zelfstandige met personeel, ik maak geen onderscheid tenzij vermeld) niet op de eerste pijler, de overheid, terugvallen. Daar zijn de enige opties:

- eigen arbeidsongeschiktheidsverzekering;

- broodfonds en soortgelijke schenkkringen zoals sharepeople en Samsamkring of;
- vrijwillige voortzetting van de WIA en ZW via UWV;
- voortijdig opnemen uit een lijfrentevoorziening.

Er zijn verschillende mitsen en maren. Een eigen arbeidsongeschiktheidsverzekering wordt vaak gezien als duur en weinig betrouwbaar. Sommige activiteiten zijn niet verzekeraar.

Een broodfonds kan hooguit een tijdelijke (vaak maximaal twee jaar) inkomensvoorziening leveren. Het vrijwillig voortzetten via het UWV dient binnen 13 weken na het einde van de dienstbetrekking door de startende ondernemer te worden aangevraagd. Voor de Ziektewet geldt over het algemeen een premie van 9%, voor de vrijwillige WIA een premie van bijna 8%.

Al met al blijkt dat veel ondernemers geen adequate voorziening hebben getroffen voor het risico van inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid. De wetgever vindt dit ongewenst en wil de arbeidsmarkt meer in balans brengen en de risico's voor de samenleving (beroep op bijvoorbeeld bijstand) verkleinen. De afspraak stamt nog uit het Pensioenakkoord van 2019. In het voorjaar van 2024 wordt het wetsvoorstel voor de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering verwacht. De verwachte premie is 7,5 tot 8% met een wachttijd van 1 jaar. De uitkering wordt gebaseerd op het minimumloon en wel op 70% van het laatstverdiende inkomen, maar maximaal 100% van het minimumloon¹. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2027. De uitvoering hiervan komt in handen van het UWV. Juist dit plan veroorzaakt bij ondernemers de nodige commotie. Tot 2004 kenden we al de Wet Arbeidsonge-

gezondheid, de reeds opgebouwde voorzieningen in het verleden en de ingangsdatum van de uitkering (direct of niet). Daarbij mag de storting plaatsvinden tot 6 maanden na afloop van het kalenderjaar van staking, eventueel ook bij de opvolger (en dat mag ook de opgerichte bv zijn waar de onderneming is ingebracht). Van belang is dat de overnemer de verplichting tot haar binnenlands ondernemingsvermogen rekent. Vooral dat laatste maakt de oud-ondernemer kwetsbaar, men is afhankelijk van de overnemer en de door deze gemaakte keuzes. Een onzuivere lijfrente met sanctie kan het gevolg zijn. In de Wet Toekomst Pensioenen wordt de jaar- en reserveringsruimte fors uitgebreid. Terecht, de verschillen met de tweede pijler zijn in de huidige wet groot, waardoor de ondernemer in de derde pijler ernstig beperkt wordt in de opbouw van diens pensioen. De ruimte wordt 30% van het inkomen van voorafgaand jaar minus de reeds gestorte pensioen- of lijfrentepremie, met een reserveringsruimte van 10 jaar en een maximum van € 38.000 per jaar aan reserveringsruimte.

Tot 2027 zou volgens verwacht overgangsrecht de opbouw van pensioen nog onder de huidige wetgeving kunnen plaatsvinden en kan de A-factor nog relevant zijn.

Er is dus geen onderscheid meer in leeftijd bij de reserveringsruimte. Verder geldt dezelfde franchise als voor pensioen, derhalve € 16.322 (100/75^e AOW- ongehuwde). Daarnaast wordt het inleggen van premie toegestaan tot 5 jaar na de AOW-datum. Tot 2027 zou volgens verwacht overgangsrecht de opbouw van pensioen nog onder de huidige wetgeving kunnen plaatsvinden en kan de A-factor nog relevant zijn. De verwachte ingangsdatum van de Wet Toekomst Pensioenen is 1 juli 2023, de ingangsdatum voor dit deel van de Wet Toekomst Pensioenen is terugwerkend naar 1 januari 2023. De exacte data zijn bij schrijven van dit artikel nog niet bekend.

De uitbreiding naar 30% is overigens afhankelijk van de stand van de rente. Het percentage is bepaald in een periode voor de huidige stijging van de rente. Voorlopig staat het percentage vast tot 2037. Bij een hogere rente kan de ruimte in de toekomst navenant dalen.

Overigens zijn daarmee niet alle verschillen tussen tweede en derde pijler weg, nu de lijfrente inclusief de eventuele premie voor nabestaandenlijfrente is, waar dat bij pensioen exclusief de opslag voor risicodekking nabestaanden is. De derde pijler blijft gebaseerd op het inkomen van vorig jaar in plaats van het huidige inkomen zoals in de tweede pijler. Er wordt evenmin rekening gehouden met parttime werken. Bij de derde pijler geldt altijd de volledige franchise. Daarnaast blijft de zorgverzekeringspremie een belangrijk verschil nu de lijfrentepremie niet voor een vermindering van de grondslag voor de premie zorgverzekering zorgt en de tweede pijler aftrekbaar is van de winst en dus van de grondslag. De tweede pijler is op basis van beleggen, bij de derde pijler is keuze mogelijk tussen verzekeren (garantie, beleggen) of banksparen (variabele rente of juist vast, maar ook beleggen).

Uitkering lijfrente

Zoals bekend zijn er meerdere mogelijkheden voor het uitkeren van een lijfrente, waarbij er bovendien verschillen zijn afhankelijk van de uitkerende instantie: verzekeraar of bank. De Wet Toekomst Pensioenen leidt slechts tot een beperkte aanpassing. Een kort overzicht met relevante wijzigingen.

De oudedagslijfrente is een levenslange uitkering (verzekeraar) of een uitkering die minimaal 20 jaar loopt (banksparen). Startdatum is uiterlijk 5 jaar na de AOW-datum. Voor een ondernemer die meer dan 5 jaar na de AOW-datum zijn onderneming staakt, is een uitzondering voorzien, mits de uitkeringen direct ingaan, maar blijft de duur van 20 jaar gelden. Bij start van de uitkering voor de AOW-leeftijd wordt de uitkering bij banksparen verlengd. In de Wet Toekomst Pensioenen wordt de uitkeringsduur van 20 jaar verkort met het aantal jaren dat de uitkering na de AOW start, in plaats van de nu geldende minimale 20 jaar.

Recent is de vraag beantwoord door de kennisgroep (Centraal Aanspreekpunt Pensioenen) of bij banksparen ook een maximale looptijd geldt voor de uitkering van de oudedagslijfrente⁴. Zo zou de uitkering door een zeer lange looptijd lager zijn, hetgeen voor de belastingdruk

kering bij de verzekeraars door de gestegen rente verbeterd, zodat het toch interessanter is geworden deze optie mee te nemen. Belangrijk is natuurlijk wel het verschil tussen een uitkering aan de erven (bank) of beperkte groep begunstigen (verzekeraar).

De Overbruggingslijfrente is uiteraard alleen nog mogelijk voor lijfrenten gestort voor 2006 en kan om die reden enkel bij een verzekeraar worden ondergebracht (banksparen was nog niet ingevoerd). De maximale uitkering bedraagt € 63.218. Er is geen verplichte startdatum, maar wel een verplichte einddatum op 65 jaar, pensioendatum of AOW-datum (naar keuze). Er is geen overgang op de nabestaanden.

Bij arbeidsongeschiktheid kan voor het bereiken van de AOW-leeftijd zonder revisierente een deel van de lijfrente worden afgekocht. Het maximale bedrag van afkoop is voor 2023 € 45.722. Indien het inkomen hoger was, mag rekening worden gehouden met het gemiddeld inkomen van de afgelopen twee jaar (rekening houdend met het maximale fiscale loon van € 128.810). Wordt te veel uitgekeerd, dan is het meerdere belast met revisierente. Bewijs van arbeidsongeschiktheid is een verklaring van een arts dat men niet in staat is de werkzaamheden volledig uit te voeren gedurende de komende twaalf maanden. Vanwege privacy geven artsen een dergelijke verklaring vrijwel niet af, zodat inmiddels ook een ingegane uitkering vanwege arbeidsongeschiktheid als bewijs is toegestaan.

Kleinere bedragen aan lijfrente tot € 4.898 kunnen zonder revisierente ineens worden uitgekeerd. De grens geldt per bank of verzekeraar, niet per polis of bankspaarrekening.

Overigens is de verwachte ingangsdatum van de afkoopmogelijkheid van 10% van lijfrente of pensioen uitgesteld naar 1 januari 2024. Pas vanaf dat moment is het toegestaan 10% van de lijfrente ineens uit te laten keren op de AOW-leeftijd. Daarbij kan gekozen worden voor uitkeren in het jaar van AOW of het jaar daarna. Dat betekent dat bij eerdere ingang van de uitkering de afkoop van 10% niet wordt toegestaan. De regeling geldt volgens de nota van wijziging van 19 januari 2023 bij Wet herziening bedrag ineens⁵ voortaan ook voor lijfrente bedongen bij de overnemer.

Overlijden ondernemer

Van belang is te realiseren dat bij voortijdig overlijden van de ondernemer in combinatie met banksparen over het algemeen onvoldoende uitkering voor de nabestaande beschikbaar is, zeker in vergelijking tot een pensioen. Als adviseur zie ik regelmatig dat ondernemers sparen via een bankspaarrekening, maar zonder een goede overlijdensdekking. Terwijl het gespaarde bedrag nog beperkt is en het eventueel eerder gedekte nabestaandenpensioen van een pensioenregeling door uit dienst gaan, is vervallen. Veel startende ondernemers zijn zich onvoldoende bewust van de keuze die hen bij uit dienst gaan vaak werd geboden om een dekking deels in stand te houden. Ook zie ik bij samenwerkingsverbanden weinig aandacht voor het wegvallen van de andere onderne-

Als adviseur zie ik regelmatig dat ondernemers sparen via een bankspaarrekening, maar zonder een goede overlijdensdekking. Terwijl het gespaarde bedrag nog beperkt is en het eventueel eerder gedekte nabestaandenpensioen van een pensioenregeling door uit dienst gaan, is vervallen.

mer en de risico's die dat met zich meebrengt. Bij de bv is de aandacht voor de zogenaamde compagnonsverzekering met name door de verplichting tot uitkopen van de andere aandeelhouder veel groter. Wat mij betreft een gemiste kans.

TWEEDE PIJLER

Het lijkt logisch dat, nu er geen werkgever is, de pensioenopbouw via de tweede pijler voor de ondernemer niet toegankelijk is. Dat is echter te kort door de bocht. In een aantal situaties kan sprake zijn van een verplicht of vrijwillig pensioen in de tweede pijler.

Verplicht pensioen

Een aantal ondernemers (ik benoem de zzp'er zoals vermeld niet apart) valt onder een verplichte opbouw via een pensioenfonds, dus de tweede pijler. Denk aan fysiotherapeuten, apothekers, dierenartsen, huisartsen en medische specialisten, (kandidaat) notarissen en verloskundigen maar ook ondernemers in de branche schilders, afwerking en glaszetbedrijf of via het pensioenfonds Bouwnijverheid indien de ondernemer werkzaam is in de branche stukadoors- afbouwbedrijf, plafond- en wandbedrijf, natuursteenbedrijf, terrazzo- en vloerenbedrijf. Soms zijn ondernemers zich hier niet van bewust, tot het pensioenfonds hen op het spoor komt via de inschrijving van de Kamer van Koophandel. De SBI-code geeft een indicatie en leidt tot een nader onderzoek. Als adviseur is het van belang de klant er op te wijzen dat er

een wettelijke verplichting kan zijn en deze nader te (laten) beoordelen. Daarvoor is gegronde kennis van de werkzaamheden die worden verricht in de onderneming relevant. Als meerdere werkzaamheden worden uitgevoerd dan is de verdeling van de omzet relevant.

Verjaring

De vraag hoe lang een pensioenfonds de premie kan navorderen, is regelmatig aan de orde geweest in de rechtspraak. Er is een algemene verjaringstermijn van 20 jaar en een specifieke verjaring van 5 jaar⁶. In de rechtspraak komen beide termijnen naar voren. De start van verjaring is volgens het zogenaamde Pointerarrest⁷ het moment waarop een pensioenfonds bekend kan zijn met de premieplichtige werkgever (subjectief criterium). In dat geval kan een pensioenfonds teruggaan naar de start van het ontstaan van de premieplicht, het moment waarop aan de voorwaarden van het fonds werd voldaan door de ondernemer. Dat kan dus zijn de start van de onderneming jaren geleden. Rechtbank Rotterdam⁸ gaat juist uit van een objectief criterium. Dat wil zeggen dat men uit gaat van het ontstaan van de opeisbaarheid van een schuld en dat beperkt in eerste instantie de navordering tot 5 jaar. Vanwege de redelijkheid en billijkheid werd de navordering echter toch niet tot de periode van 5 jaar beperkt. Immers, er was wel onbeperkt recht op uitkering. Rechtbank Midden-Nederland⁹, komt eveneens via een objectief criterium en de hoofdregel van 20 jaar navorde-

ren uit op een langere termijn dan de verjaringstermijn van 5 jaar.

Vooralsnog blijft ondanks de verschillende uitspraken overeind dat van verjaring geen sprake is en de premie over een langere periode dan 5 jaar kan worden nagevorderd. De rechtspraak ziet weliswaar op werkgevers, maar ik verwacht hier geen andere gevolgen voor de ondernemer.

Vrijwillige voortzetten

In de Pensioenwet is de mogelijkheid opgenomen om gedurende 10 jaar na einde van de dienstbetrekking de pensioenopbouw vrijwillig voort te zetten indien sprake is van winst uit onderneming¹⁰. De premie daarvoor is aftrekbaar van de winst uit onderneming in de Inkomstenbelasting. Bij pensioenfonds is deze mogelijkheid opgenomen met als extra eis dat de ondernemer werkzaam blijft in de branche. Voor verzekeraars, premie pensioeninstellingen (PPI) en Algemeen Pensioenfonds (APF) zijn mij geen voorbeelden bekend waarin een dergelijke vrijwillige voortzetting is opgenomen. Uit onderzoek in 2016 naar vrijwillige voortzetting door zelfstandigen in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹¹ bleek dat het merendeel van de pensioenfonds een regeling voor vrijwillig voortzetten van pensioenopbouw heeft. De praktijk laat echter ook zien dat het meestal gaat om voortzetting gedurende de eerste 3 jaar. De regeling is dan relatief eenvoudig, omdat het fiscaal inkomen uit de voorafgaan-

Nadeel van de vrijwillige opbouw van pensioen is dat sprake is van een flinke stijging van de te betalen premie.

de dienstbetrekking bepalend is. Slecht een enkel pensioenfonds kiest voor een regeling die gedurende een periode van maximaal 10 jaar vrijwillig kan worden voortgezet (Zorg en Welzijn is een voorbeeld). Na de eerste 3 jaar is de winst uit onderneming uit het tweede jaar voorafgaand aan het betreffende kalenderjaar bepalend. Indien de aanslag nog niet vaststaat, mag dit bepaald worden aan de hand van de ingediende aangifte Inkomstenbelasting. Nu zal het pensioenfonds de gegevens bij de ondernemer jaarlijks moeten uitvragen, hetgeen tot extra administratieve lasten leidt.

Nadeel van de vrijwillige opbouw van pensioen is dat sprake is van een flinke stijging van de te betalen premie. Daar waar de werknemer eenderde tot de helft van de premie uit zijn brutoloon zelf betaalde, moet de ondernemer de volledige premie betalen uit zijn winst. Uiteraard is er belastingvoordeel maar zo voelt dat voor de startende ondernemer niet. Bovendien is het vaak alles of niets, men neemt vrijwillig deel of men neemt niet deel. Slechts een enkel fonds kent de mogelijkheid van gedeeltelijke opbouw. Dat de premie vaak reden was om af te haken, kwam als belemmering naar voren uit het genoemde onderzoek. Bij starten van een onderneming vanuit een WW-uitkering wordt overigens een korting op de premie gegeven.

De aanmelding voor vrijwillig voortzetten moet plaats vinden binnen 9 maanden na de laatste dag van de dienstbetrekking, de deelname start dan terugwerkend naar het moment van einde dienstbetrekking. In de praktijk zal de startende ondernemer hier in deze periode geen aandacht voor hebben. Komende vanuit een situatie waarin het pensioen automatisch was geregeld, moet men ineens zelf met pensioen aan de gang. Juist vanuit de wens om zelfstandig te zijn, flexibel te zijn en keuzevrijheid te willen kennen, past een vrijwillige regeling met 'geen' keuzevrijheid niet bij de ondernemer. Ook dit kwam in het betreffende onderzoek naar voren.

Desondanks blijkt ook uit het onderzoek dat daar waar pensioenfonds wel uitgebreide informatie verstrekten en ondernemers actief aanschreven terwijl wel meer flexibiliteit en maatwerk werd aangeboden, toch de keuze voor vrijwillig aansluiten bij het pensioenfonds zelden wordt gemaakt.

Experimenteren

De Wet Toekomst Pensioenen heeft mede als doel het verkleinen van de zogenaamde 'witte vlek' voor zowel werknemers als specifiek zzp'ers. Gericht op de zzp'er

heeft men een experiment in gedachten, waarin specifiek de tweede pijler onder de aandacht moet worden gebracht. Dit is vermeld in het Ontwerpbesluit experiment pensioenregeling voor zelfstandigen.

In dit besluit biedt men pensioenfonds, verzekeraars, premie pensioeninstellingen en algemeen pensioenfonds de mogelijkheid de deur open te zetten voor ondernemers. Het moet bij pensioenfonds wel gaan om ondernemers werkzaam in de branche van het fonds. Voor andere uitvoerders geldt deze eis in principe niet. De openstelling geldt als een experiment voor 5 jaar. Het zou gaan om vrijwillig voortzetten gedurende een periode van 15 jaar. Onduidelijk is op dit moment welke partijen open staan voor deelname aan het experiment. Het genoemde onderzoek geeft weinig aanleiding tot hoge verwachtingen. Niet van de zijde van pensioenfonds: zij benutten de huidige wettelijke mogelijkheden al niet voluit. Maar ook niet van de zijde van de ondernemers, die de optie niet zien als een serieuze mogelijkheid voor opbouw van pensioen. Daarnaast zijn

er de verzekeraars, premie pensioeninstellingen en algemeen pensioenfondsen: wie gaat de betreffende kosten van advisering betalen en hoe gaan zij dit inregelen? Zeker nu in de toelichting bij het ontwerpbesluit een zorgvuldige advisering met uitgebreide informatie wordt voorgeschreven richting de ondernemer. De advisering rond dergelijke pensioenregeling is complex, er zijn veel keuzes te maken, de kosten voor advisering van een individueel product zijn in verhouding tot de inleg hoog. Daarbij is de ondernemer (overigens net als de werknemer) niet gewend de tijd te nemen om zich hier goed in te verdiepen.

De gedachte is dat zelfstandigenorganisaties de nieuwe mogelijkheid voor de tweede pijler zouden moeten promoten, maar indien we de publicaties doornemen is men overwegend ronduit negatief over dit experiment. De wetgever lijkt voorbij te gaan aan de redenen waarom door de ondernemer de tweede pijler wordt vermeden. Wel pakt men de termijn van aanvraag aan: in plaats van 9 maanden krijgt de ondernemer voortaan 3 jaar de tijd

zich aan te melden. Naar ik aanneem zal daarbij de terugwerkende kracht naar uit dienst gaan vervallen.

In de toelichting bij het ontwerpbesluit gaat het over het doenvermogen van de ondernemer. Men stelt dat er ook nu reeds een eigen verantwoordelijkheid is het zelf te regelen. Daarin wijzigt met openstellen van de tweede pijler niets. Ik draai het graag om: menig ondernemer regelt nu niets of te weinig, uitstelgedrag en hoge kosten, complexiteit en gebrek aan flexibiliteit spelen een rol. Een extra mogelijkheid verandert dit naar mijn mening niet. En daarmee kan de pensioenplicht op termijn zo maar in beeld komen. Dan gaat men wel volledig voorbij aan het gevoel van de ondernemer die het wel goed regelt, maar buiten de tweede of derde pijler. Denk aan opgebouwde waarde van bedrijf, investeren in onroerende zaken of simpelweg sparen en beleggen. Indien er een voortijdig einde komt aan het experiment en dit niet wordt omgezet in wetgeving, dan is in de betreffende regelgeving opgenomen dat het vrijwillig

Omdat bij standaard verevening de pensioenrechten op het leven van de ex-partner blijven, kan ook gekozen worden voor conversie.

opgebouwde pensioen mag worden overgedragen naar de lijfrentesfeer (derde pijler).

Rekentool

Een snelle rekentool om na te gaan hoeveel extra inkomen straks gewenst is en wat daarvoor opzij moet worden gezet is beschikbaar via <https://www.wijzeringeldzaken.nl/rekenhulpen/zelf-sparen-voor-je-pensioen/>. De rekentool biedt de mogelijkheid met verschillende rendementen te rekenen tijdens het sparen. Wel wordt nog uitgegaan van een wat lage rente tijdens de uitkering en is geen inflatie ingebouwd. Een complete financiële planning is zo niet nodig voor een eerste snelle indicatie en het besef hoeveel sparen voor pensioen kost.

Verschillen tweede en derde pijler

Er zijn reeds veel verschillen tussen de beide pijlers aan de orde gekomen. Ik wil nog aandacht vragen voor een paar niet genoemde verschillen.

Voor pensioen is de Wet Verevening Pensioenrechten bij scheiding van belang. De standaard verevening is dat de partner de helft krijgt van het ouderdomspensioen en het volledige nabestaandenpensioen zoals opgebouwd tijdens huwelijk (daaronder valt eveneens geregistreerd partnerschap, maar niet samenwonen). Afwijkende afspraken zijn mogelijk bij convenant, maar ook al eerder bij bijvoorbeeld huwelijkse voorwaarden. Omdat bij standaard verevening de pensioenrechten op het leven van de ex-partner blijven, kan ook gekozen worden voor conversie. Daarbij worden de rechten herrekend en omgezet naar eigen rechten. Binnen die regels zijn er ook geen fiscale gevolgen, tenzij een compensatie wordt afgesproken. De afspraak dat vermogen wordt gegeven in ruil voor afzien van de verevening gaat niet belastingvrij. Indien men niet binnen 2 jaar na scheiding een verzoek indient bij de pensioenuitvoerder, moet men zelf voor de doorbetaling van de pensioenen aan de ex zorgdragen.

Er ligt een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer om over te gaan tot aanpassing van de huidige wet¹². Verwacht is dat deze wordt ingevoerd na de Wet Toekomst Pensioenen, dus in 2027. De aanpassing heeft als doel om conversie tot standaard te maken. Dat betekent dat bij verevening altijd wordt omgezet naar eigen rechten, nabestaanden-

pensioen wordt daarbij ook voor slechts 50% verdeeld en er is geen verzoek binnen 2 jaar nodig aan de pensioen-uitvoerder om de verevening te regelen. Wil men afwijken van de hoofdregel, dan zal een verzoek aan pensioenuitvoerder wel nodig blijven.

Voor de derde pijler zijn er geen standaard verdelingsregels. Bij de verdeling kunnen afspraken gemaakt worden, deze kunnen vervolgens gemeld worden aan verzekeraar of bank. Soms kan volstaan worden met een begunstiging, in sommige gevallen is een nieuwe polis of bankrekening nodig. Is dat laatste nodig dan betekent dit wel dat aantrekkelijke tarieven uit het verleden komen te vervallen. Denk bijvoorbeeld aan een deposito-rente bij banksparen of een garantie. Fiscaal is het splitsen van de polis of wijzigen begunstiging in kader van scheiding zonder fiscale heffing. Ook hier leidt compenseren via andere vermogen fiscaal tot heffing. Ik merk dat hier in de praktijk in tegenstelling tot bij pensioen weinig aandacht voor is.

Overigens kan de heffing bij verdeling van pensioen of lijfrente met compensatie beperkt worden door nog gezamenlijk aangifte te doen en gebruik te maken van de mogelijkheid bestanddelen te verdelen. Zorgvuldig plannen en goed inrichten kan hier het verschil maken. Zoals vermeld, in geval van banksparen en overlijden gaat het resterende geld naar de erfgenamen en is dus niet weg. Bij een verzekeraar vervalt in geval van overlijden de uitkering bij leven, het is dan afhankelijk van wat verzekerd is bij overlijden. In een pensioenregeling in de tweede pijler speelt dit laatste eveneens. Overigens: de uitkering bij overlijden is de uitkering waarvoor risicopremie is betaald, de uitkering bij leven is altijd vervallen.

De kring van gerechtigden is bij pensioen duidelijk beperkt (partner, kinderen), al geldt dit ook bij de lijfrente via de verzekeraar. De bank kent zoals vermeld het begrip erfgenaam, het testament is daarbij bepalend. Er is wel enige ruimte in de praktijk waarbij de bank aan een andere verdeling kan meewerken, bijvoorbeeld geheel naar de partner.

De derde pijler gaat over meer dan alleen winst uit onderneming. Ook ander inkomen mag meegenomen worden, zoals resultaat of de bijtelling auto. Bij pensioen gaat het alleen om het loon zonder de bijtelling auto. Ook is vaak een 13^e maand of andere bonus uitgesloten van de berekening van de grondslag voor de pensioenpremie. Wel kan deze soms worden ingezet voor een extra inleg, maar dat hangt af van de pensioenregeling zelf. Eerder is de lagere franchise voor parttime werken bij de tweede pijler benoemd.

Het belastingvoordeel van tweede en derde pijler zijn met name van belang voor hogere inkomens. Bij lagere inkomens zien we een beperkter fiscaal voordeel, al kunnen daar toeslagen gunstiger uitkomen. Eerder is al benoemd een verschil in grondslag voor de zorgverzekering in het voordeel voor de tweede pijler. Een dergelijk voordeel is er in de tweede pijler ook voor de arbeidskorting, de derde pijler heeft daarop geen invloed. Wellicht ten overvloede, maar pensioen is automatisch levenslang en kent soms ook een jaarlijkse indexatie.

Banksparen in de derde pijler is niet levenslang maar altijd tijdelijk, al kan in de derde pijler ook voor verzekeren en dus levenslang worden gekozen. Indexatie is in de derde pijler niet gebruikelijk.

Tot slot

Van belang bij het bovenstaande is dat u als vertrouwde adviseur van de ondernemer zeker mogelijkheden heeft hem of haar bij te staan in de keuzes die iedere ondernemer, niet alleen de starter, zou kunnen maken. De waarde van de onderneming zelf wordt maar al te vaak als excuus gebruikt om het onderwerp voor zich uit te schuiven en uitstel is helaas maar al te vaak afstel. Uit onderzoek van Brand New Day in 2021 blijkt dat bijna 50% van de zzp'ers geen idee heeft hoeveel inkomen er later nodig is, 22% van de zzp'ers heeft zelf geen stappen gezet om hier achter te komen. Terwijl tegelijk blijkt dat 4 op de 5 zzp'ers er zich toch regelmatig zorgen over maakt. Ik denk dat bij onderzoek de getallen voor ondernemers met personeel niet veel afwijken. Vaak hoor ik van de ondernemer dat men niet tot AOW-leeftijd wil blijven werken. Desgevraagd wat heb je ervoor over om dat te kunnen regelen, is het antwoord tot mijn verbazing vaak een niet realistisch bedrag. Kent u ook die ondernemer die het goed voor heeft met het personeel, het pensioen moet goed geregeld zijn? Met het eigen pensioen is men vaak niet bezig. Het gesprek blijven voeren met de ondernemer is noodzaak. Kennis van mogelijkheden en kansen van de nieuwe Wet Toekomst pensioenen helpt om de ondernemer wegwijs te maken. De grens voor u als adviseur ligt bij het niet mogen adviseren over een concreet product, dat is voorbehouden aan de verzekeringsadviseur met de daarvoor vereiste vergunning. Maar er blijft genoeg te bespreken over.

Meer lezen? De commissie Toekomstvoorzieningen heeft de notities lijfrente recent geactualiseerd. <<<

Noten

- 1 Kamerbrief Voortgang uitwerking arbeidsmarktpakket 3 april 2023 kenmerk 2023-0000216197.
- 2 Register 2022, nummer 6.
- 3 ECLI:NL:HR:2018:2175, 23 november 2018 en ECLI:NL:HR:2022:43, 4 februari 2022
- 4 KG:070:2023:5 van 20 april 2023.
- 5 Wetsvoorstel 36.154.
- 6 Artikel 3.306 en verder Wet BW.
- 7 ECLI:NL:GHARL:2019:8464, 15 oktober 2019.
- 8 ECLI:NL:RBROT:2021:3805, 25 maart 2021.
- 9 ECLI:NL:RBMNE:2021:2910, 30 juni 2021.
- 10 Artikel 54 Pensioenwet en artikel 10a, eerste lid, onderdeel c, Uitvoeringsbesluit Wet LB 1965.
- 11 Onderzoek vrijwillige voortzetting pensioenfonds voor zelfstandigen, eindrapport uitgebracht in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Amersfoort, 27 januari 2016 door Bureau Bartels.
- 12 Wet Pensioenverdeling bij scheiding 2022, wetsvoorstel 35.287.

Online tentoonstelling

'Bezegeld – 400 jaar fiscaal zegel'

Op dit moment is bij het Belasting & Douane Museum een online tentoonstelling met oud-voorzitter Fons Overwater over het fiscale zegel te zien, getiteld 'Bezegeld – 400 jaar fiscaal zegel'. Afgelopen 24 april vond de feestelijke opening plaats, sindsdien is deze online te bezoeken.

Door Sylvester Schenk

Wie het onderkomen van het Register Belastingadviseurs op de negende verdieping van Toren C in het WTC in 's-Gravenhage bezoekt, kan het haast niet ontgaan: de vele historische fiscale afbeeldingen. Meestal betreft het reproducties van een 'fiscaal zegel'.

Altijd fraai ingelijst, terwijl de vaak gebruikte Toorop-achtige patronen ook kunnen worden teruggevonden op de vloerkleden in de ontvangstruimte en de bibliotheek. En een ingelijste – sterk vergrote – reproductie van een fiscaal zegel is een geliefd en gewaardeerd geschenk van onze vereniging aan sprekers en jubilarissen.

Succesvol exportproduct

Het fiscaal zegel is een manier van belastingheffing die in 1623 (tijdens de Tachtigjarige Oorlog) werd geïntroduceerd. Dit jaar dus precies vier eeuwen geleden. Het zegel werd in Nederland afgeschaft in 1971. In België is het nog gebruikt tot 2007, onder meer bij de toen nog bestaande annonceborden bij de plaatselijke supermarkt waar alle 'gevraagd' dan wel 'aangeboden' kaartjes van een belastingzegel voorzien moesten zijn.

In Indonesië en Suriname worden de zegels nog steeds gebruikt. Een relict van het fiscaal zegel in Nederland is de (enkel bij rokers bekende) banderol. Een papieren bandje op tabaksproducten ten teken dat de verschuldigde accijns is betaald. De Belgen hebben het ook gebruikt voor mineraalwater en limonade.

Het fiscaal zegel is een van de meer succesvolle Nederlandse exportproducten geweest, want bijna andere landen hebben het gebruikt, zoals gezegd soms zelfs tot op de dag van vandaag. Royalty's hebben we natuurlijk nooit gekregen.

Filatelie

Fiscale zegels moesten worden geplakt op belangrijke documenten (denk aan notariële akten) of op (prijzige) goederen zoals drank en tabak. Dat een niet-bezegeld document niet in rechte gebruikt kon worden (en dus geen bewijskracht had) was een opvallend krachtig argument om toch maar zo'n zegeltje te kopen en te plakken! Het zegel heeft uiterlijk veel weg van een postzegel. Niet vreemd dus dat de kenners en liefhebbers van dit fenomeen zich aaneengesloten hebben in de Nederlandse Vereniging voor Fiscale Filatelie (www.belastingzegels.nl). Vicevoorzitter en secretaris daarvan is

Zegel op schilderij *De Kwakzalver* van Gerard Dou.

Het kleine zegel, detail op het schilderij *De tandentrekker* van Jan Steen.

Het eerste belastingzegel ter wereld, anno 1623.

oud RB-voorzitter Fons Overwater. Want het fiscaal zegel is een haast levenslange liefde van hem omdat het vele belastingen een aanschouwelijk aspect geeft.

Natuurlijk: inkomsten- en omzetbelasting zijn van groot belang en alleen daarom al reuze interessant. Maar het hart van Fons gaat toch vooral harder kloppen van het fiscaal zegel. Hij weet er veel – zo niet alles – van en een dissertatie over dit onderwerp lijkt slechts een kwestie van tijd. Fiscaal zegelkunde vereist een omvangrijke algemene kennis. Zo moet een fiscaal zegelexpert een leeuwenexpert zijn. Leeuwen? Jazeker, want het is heel belangrijk of op een afbeelding sprake is van een Hollandse, Zeeuwse, Overijsselse, Gelderse, Friese, Brabantse of Generaliteitsleeuw. Verder kan enig verstand van maagden en van (Franse, Duitse, Groningse en Nijmeegse) adelaars in dit verband geen kwaad. Want ook zij komen in tal van varianten voor op het fiscaal zegel.

Gastconservator Fons

Die kennis zal er ongetwijfeld toe hebben bijgedragen dat Fons is aangezocht als gastconservator (en presenter) van de allereerste online tentoonstelling van het Belasting & Douane Museum over het fiscale zegel getiteld 'Bezegeld – 400 jaar fiscaal zegel'. (www.bdmuseum.nl/bezegeld-400-jaar-fiscaal-zegel). De tentoonstelling werd – gelukkig fysiek en niet enkel online – feestelijk geopend op 24 april 2023. Met een wel bijzonder kekke vormgeving worden een groot aantal onderwerpen over het fiscaal zegel voor het voetlicht gebracht. Veel geschiedenis (van Nederland, haar voorgangers en ook de toenmalige Overzeese Gebiedsdelen), veel kunst, uitstapjes naar Dagbladzegels en als voorloper van de huidige sociale zekerheid is er aandacht voor Rentezegels. Het fiscaal zegel staat ook bekend als het kleinzegel, wat het bestaan van een grootzegel impliceert. En dat klopt ook. Fons legt haarfijn uit dat het kleinzegel daarbij gebruikt werd voor fiscale doeleinden terwijl het grootzegel aan een akte werd aangehecht als waarborg voor de echtheid van belangrijke documenten. Waaronder vanzelfsprekend fiscale wetgeving.

Oranje droogzegel

Twee dingen bekeek ik inmiddels met bijzondere belangstelling. Allereerst was dat de geschiedenis van het 'oranje droogzegel'. Het zal wel droogzegel geheten hebben omdat er niet met gesmolten lak geprint hoeft

de te worden. Ik maak me sterk dat er bij tal van onze leden in het dossier met vaste stukken nog notariële aktes te vinden zijn met linksboven zo'n felgekleurd oranje zegel erop.

In een van de vele filmpjes die onderdeel uitmaken van de online tentoonstelling gaat Fons nader in op de geschiedenis van deze zegels. Ze werden gebruikt van 1909 tot 1971. Voor de kleur oranje werd gekozen omdat in 1909 prinses Juliana geboren werd. Het door de gekozen kleur opgeroepen warme oranjegevoel zou de pijn van de belastingheffing mogelijk verzachten. Wellicht wat vergezocht, maar toegegeven moet worden dat deze heffing het – naar fiscale maatstaven – een eeuwigheid heeft volgehouden. In de tweede plaats is erg interessant de zorg die aan de vormgeving van de zegels is besteed. In de inleiding was er niet voor niets sprake van Toorop-achtige patronen. Overigens is de kunstenaar in kwestie niet Toorop (al doet het daar wel sterk aan denken) maar André van der Vossen, die het zeer fraaie omzetbelastingzegel 1933 ontwierp. Het hangt bij ons – in het rood - in zaal 1.

Trots

Het Register Belastingadviseurs is er trots op een van de sponsors te mogen zijn van deze wel zeer bijzondere tentoonstelling. We feliciteren alle betrokkenen – maar in het bijzonder natuurlijk Fons Overwater – met het bijzondere resultaat. Het mooie van een online tentoonstelling is natuurlijk dat u er niet eens de deur voor uit hoeft om al dat fraais te bewonderen. Een aanrader, waarvan eigenlijk het enige minpuntje is dat aan deelname aan deze online tentoonstelling helaas geen PE-punten toegekend kunnen worden. Er moet namelijk altijd iets te wensen overblijven. <<<

Omzetbelastingzegel - ontwerp Van der Vossen.

RB toont visie op box 3

Het Register Belastingadviseurs heeft op 3 mei een visiestuk gepubliceerd met gedachten over een oplossing voor de actuele box 3-problematiek. Het RB heeft daarbij vooral gezocht naar een oplossing die enerzijds vanzelfsprekend dogmatisch zuiver moet zijn, maar anderzijds vooral ook praktisch toepasbaar. Ofwel, een zoektocht naar de balans tussen rechtvaardigheid en eenvoud.

Mr. E.A. van Uunen RB
Eric van Uunen is venoot bij Marree & Van Uunen Belastingadviseurs te Oisterwijk.

De RB-visie is in de kern eenvoudig: beperk de tbs-regeling niet alleen tot het ter beschikking stellen van vermogensbestanddelen aan gelieerde ondernemingen/werkzaamheden of ab-vennootschappen, maar alloceer alle vermogensbestanddelen (bezittingen én schulden) in § 3.1.4 Wet IB 2001, belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden. Vervolgens kun je box 3 ontmantelen, omdat alle bezittingen en schulden al in box 1 zitten. De legitimiteit van een aparte box 3 valt vanaf 2027 weg, het jaar waarin het uiteindelijke systeem van heffing wordt ingevoerd met een heffing over werkelijk genoten vermogensinkomsten, zoals afgesproken in het coalitieakkoord¹.

Box 3 is in 2001 ingevoerd omdat vermogensinkomsten voortaan forfaitair werden belast. Dat inkomensbegrip wijkt elementair af van het inkomensbegrip in box 1. Nu vanaf 2027 niet langer belasting wordt geheven over een forfaitair inkomen maar over werkelijke inkomsten, is ook de rechtvaardiging van afzonderlijke box 3 voor vermogensinkomsten weggefallen. De Wet IB 2001 hoeft niet langer onnodig complicerend te zijn met een aparte box 3.

De grote winst van belastingheffing over vermogensinkomsten in box 1 is daarbij dat je gebruik maakt van een al bestaand en beproefd systeem dat ondernemers en bedrijven al jaren gebruiken. Een vermogenswinstbelasting op basis van 'totaalwinstbegrip' en 'goedkoopmansgebruik'. Het systeem van belastingheffing over inkomsten uit vermogen is daardoor inpasbaar in de bestaande systematiek van wet- en regelgeving, zodat niet of nauwelijks nieuwe fiscale regelingen hoeven te worden getroffen. Zo hoeft je uitdrukkelijk geen nieuwe regelingen (zoals het inkomensbegrip) in box 3 te bedenken. Het wiel is al uitgevonden.

Flankerende maatregelen

Naast de kernbepaling dat vermogensinkomsten in box 1 worden gealloceerd, stelt het RB een aantal flankerende maatregelen voor.

■ Kleine spaarders en beleggers worden ontzien door

een inkomensdrempel. Over bijv. € 3.000 per persoon betaal je geen belastingheffing. Daardoor krijgt een grote groep spaarders en beleggers niets te maken met belastingheffing over hun vermogensinkomsten.² En vermijd je voor hen ook een administratieplicht voor hun vermogen.³

- De huidige objectieve vrijstelling van box 3 (zoals gefiscaliseerde erfrechtelijke verkrijgingen, bossen en natuurgebieden, bepaalde kapitaalverzekeringen, groene beleggingen) moeten van toepassing blijven.
- Doordat vermogensinkomsten onder § 3.1.4 Wet IB 2001 vallen, geldt voor die vermogensinkomsten lager belast dan arbeidsinkomsten, om vooral kapitaalvlucht te vermijden.⁵
- Genieters van vermogensinkomsten moeten – mede in het kader van eenvoud – bij beleggingsvermogen geen toegang krijgen tot fiscale faciliteiten die voor ondernemingsvermogen gelden, zoals investeringsaftrek, afschrijvingen, herinvesteringsaftrek, kostenegaliseringsreserve, doorschuiffaciliteiten, enzovoort. Dit, behoudens de huidige tbs-vrijstelling.

Wat bereik je hiermee

- Het is een betrekkelijk eenvoudig systeem. Elke belastingplichtige met een gezond boerenverstand kan het stelsel begrijpen en daardoor in de praktijk ook toepassen. Er wordt voorkomen dat belastingplichtigen met 'eenvoudige' spaartegoeden en beleggingen professionele ondersteuning nodig gaan hebben bij het aangeven van hun inkomen.
- Zowel de directe inkomsten (rente, dividend, huur, e.d.) als indirecte inkomsten (vermogensmutaties) worden belast.
- Je belast de daadwerkelijk genoten vermogensinkomsten en geen forfait. Niemand kan moeite hebben met heffing over inkomsten die je ook daadwerkelijk hebt genoten, ook al zijn het waardewinsten. Hoe hoger je (vermogens)inkomsten uit je vermogen zijn, des te meer belasting je betaalt.
- Je hoeft daardoor ook geen belasting meer te betalen

over inkomen dat je wel forfaitair maar niet werkelijk hebt genoten. Daarmee wordt de regeling EVRM-proof.

- Dit alles sluit beter aan bij de draagkracht van een burger, waardoor je draagvlak bij de burgers creëert.
- Mensen met een hoger inkomen (uit arbeid en vermogen gezamenlijk) betalen meer belasting dan mensen met een lager inkomen.
- Mensen met een laag arbeidsinkomen en een hoger vermogensinkomen betalen minder belasting dan mensen met een hoog arbeidsinkomen en dezelfde vermogensinkomsten.
- Door de inkomsten uit vermogen te belasten in box 1 worden deze inkomsten ook (al dan niet tot een maximum) belast met premies volksverzekeringen. Vooral AOW'ers met een laag arbeidsinkomen betalen dan aanzienlijk minder belastingheffing over hun vermogensinkomsten dan in box 3 het geval is omdat box 3-heffing plaatsvindt tegen een vast tarief van 34% (2025).
- Door het indexeren van de tariefschijven in box 1 en de inkomensdrempel wordt inflatiewinst (deels) niet belast.
- Mensen met arbeidsinkomen worden niet op hun arbeidskorting gekort, ook al gaan bij hen vermogensinkomsten in box 1 vallen. De algemene heffingskorting wordt door vermogensinkomsten wel gekort, maar dat gaat vanaf 2025 sowieso al gebeuren n.a.v. maatregelen in het Belastingplan 2023.
- Je houdt verliescompensatie eenvoudig: daadwerkelijk geleden vermogensverliezen mag je in hetzelfde jaar verrekenen met ander inkomen in box 1. Omgekeerd moet bijvoorbeeld een ondernemer met een verlies dat compenseren met positieve vermogensinkomsten. Je vermijdt daardoor een eigen verliesverrekeningssysteem in box 3. Je krijgt geen aparte carry-back en carry-forward regelingen als gerealiseerde of ongerealiseerde verliezen bij vermogensbestanddelen ontstaan.
- Arbitrage tussen box 1 en box 3 wordt veel minder interessant.
- De 'vlucht' van vermogen uit box 3 naar de eigen bv (box 2) wordt minder tot geheel niet meer interessant.
- De huidige tbs-regeling kan worden afgeschaft. Het maakt niet meer uit of je een pand aan je eigen bv verhuurt of aan een derde. Ook maakt het niet meer uit of je geld aan je eigen bv uitleent of aan een derde.
- Ook de lucratief belang regeling (bepaald geen eenvoudige regeling) kan worden afgeschaft. Dit, omdat vermogenswinsten vooraan sowieso in box 1 worden belast.

Vermogensaanwas- of vermogenswinstbelasting?

Het leerstuk van de totaalwinstgedachte en goedkoopmansgebruik als onderdeel van de jaarwinstgedachte, hanteert voor vermogensmutaties de vermogenswinstbelasting als uitgangspunt. Vooral bij onroerende zaken is dat belangrijk, omdat tussentijdse belastingheffing over waardestijgingen kan leiden tot een liquiditeitspro-

bleem. Je kunt immers niet zo maar elk jaar een stukje van het vastgoed verkopen om daarmee inkomstenbelasting over tussentijdse waardeaan groei te betalen.

Daarnaast voorkomt dit stelsel fiscaal ongemak door heffing in een jaar van waardestijging, gevolgd door een aftrek in een volgend jaar van waardedaling.

Het RB stelt daarom voor om de systematiek van de vermogenswinstbelasting voor vermogensmutaties te hanteren. Burgers moeten daarbij echter de keuze⁶ krijgen om te opteren voor een vermogensaanwasbelasting. Dan gaat het om vermogensbestanddelen die je makkelijk kunt verkopen en waarvan de waardeontwikkeling makkelijk te bepalen is. Zoals beursgenoteerde aandelen en obligaties.

Een aantal particuliere beleggers zal beslist voor een jaarlijkse heffing kiezen. Enkel en alleen al vanwege de eenvoud. De administratieplicht bij een vermogensaanwasbelasting is immers aanzienlijk eenvoudiger dan bij een vermogenswinstbelasting.

Overgangsrecht

Omdat voortaan ook waardemutaties worden belast, is een step up nodig. Je moet bepalen wat de beginwaarde van het vermogen is. Zodat je vanaf dat moment waarde-mutaties kunt meten en belasten.

In het totaalwinstbegrip kennen we die nu al. Als een vermogensbestanddeel wordt overgeboekt van box 3 naar de winst sfeer, wordt dat activum of passivum opgenomen op de balans tegen de waarde in het economische verkeer op het moment van overboeken.

Het RB pleit in aanvulling daarop voor een eenvoudige, ruime en duidelijke overgangsregeling om zoveel mogelijk discussies bij overgang naar nieuwe systeem te voorkomen. Het is in de praktijk nagenoeg onmogelijk om bijvoorbeeld alle beleggingspanden te laten taxeren.

Je hebt geen kristallen bol nodig om te voorspellen dat door het separeren van vooral beleggingsvastgoed in box 1 en andere vermogensbestanddelen (waaronder schulden) in box 3 gedoe ontstaat.

Het RB bepleit als step up waarde 120% van de WOZ-waarde. Vorderingen en schulden gaan box 1 in tegen nominale waarde. Echter met een tegenbewijsregeling: als de belastingplichtige bijvoorbeeld door middel van een taxatierapport kan aantonen dat de waarde in het economische verkeer van het beleggingsvastgoed hoger is dan 120% van de WOZ-waarde, geldt die hogere taxatiewaarde als step up waarde.

Bijvangst: vereenvoudiging van de eigenwoningregeling

Een van de meest complexe regelgevingen op dit moment is de eigenwoningregeling. De huidige eigenwoningregeling kan niet anders worden geduid als een gruwel. Niet zozeer de eigenwoningregeling zelf, maar vooral de renteaftrek bij eigenwoningsschulden. Het nieuwe systeem, zoals de RB dat voorstelt, is een opmaat voor een fikse vereenvoudiging van de eigenwoningregeling. Voor de eigen woning zelf blijft de huidige regeling gelden: een simpele, forfaitaire inkomst op basis van de WOZ-waarde, waarbij waardemutaties bij verkoop buiten de heffing blijven. Eigenwoningbezitters hoeven dus niet bang te zijn dat de waardeaan groei van hun huis wordt belast.

Maar denk vooral aan de schulden. Als rente van schulden sowieso in box 1 belast gaat worden (als negatieve vermogensinkomsten), is het minder spannend of een schuld nu een eigenwoningsschuld is of een andere

schuld. De betaalde rente is toch aftrekbaar. Daarmee verdwijnt het belang van hopeloos complexe regelingen zoals de bijleenregeling, aflossingsstand, aflossingsverplichtingen, enzovoort. Gedochten van regelingen! Dat voorkomt ook dat eigenwoningsschulden (met een hogere rente) worden aangegaan, ook al beschikt die belastingplichtige over voldoende spaartegoeden (met een lagere rente). Denk daarbij aan familieleningen en leningen bij de eigen bv. Een lening die financieel economisch niet interessant is, wordt niet langer aangegaan omdat hij enkel en alleen door fiscale trucs toch geld oplevert. Voorwaar, deze bijvangst is bijkans nog waardevoller dan de vereenvoudiging over belastingheffing over vermogensinkomsten zelf!

Gedachtespinsels van de staatssecretaris van Financiën Visie van Marnix van Rij

Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst Marnix van Rij heeft de gedachte geuit om – zelfs al in de aanloop naar 2027 – onroerende zaken uit box 3 over te hevelen naar de resultatuursfeer, vergelijkbaar met het visiedocument van het RB. Alleen beperkt de staatssecretaris zich daarbij tot onroerende zaken en andere niet-liquide beleggingen. Voor dat vastgoed gaat dan een vermogenswinstbelasting gelden, omdat de staatssecretaris beaamt dat moet worden voorkomen dat beleggers in vastgoed liquiditeitsproblemen krijgen door een jaarlijkse belastingheffing over waardestijgingen.

Alle vermogensbestanddelen die makkelijk tussentijds (gedeeltelijk) te verkopen zijn en makkelijk te waarderen zijn, blijven in box 3 gealloceerd. Daarvoor geldt vooralsnog een heffing over forfaitaire inkomsten, en vanaf 2027 een heffing over de werkelijke vermogensinkomsten. Maar je leest tussen de regels door dat een verfiende forfaitaire heffing ook vanaf 2027 wellicht nog mogelijk kan zijn.

Reactie van het RB op de gedachtespinsels van Van Rij

Het RB acht het onwenselijk om beleggingsvastgoed (en andere niet-liquide beleggingen) anders te behandelen dan andere vermogensbestanddelen. Dogmatisch is dan voor die beleggingen een zuiver systeem van belastingheffing gevonden. Alleen veroorzaakt dat in de praktijk ernstige complicaties:

- Als beleggingsvastgoed wordt gealloceerd in box 1, zal ook de bijbehorende financiering moeten worden gealloceerd in box 1. Het is ondenkbaar dat beleggingsvastgoed in box 1 wordt belast en de bijbehorende schulden in box 3 achterblijven. Dan ontstaat in box 1 een fors belast positief vermogensinkomen (huur e.d.) en in box 3 een fors de facto niet aftrekbaar negatief vermogensinkomen (rentelasten).
- En wanneer valt een schuld in box 1 en wanneer in box 3? Dat wordt belangrijk, omdat de rente van een box 1-schuld anders wordt behandeld dan een box 3-schuld. Krijgen we dan ook voor deze schulden bijleenregelingen, aflossingsstanden, enzovoort? Mijn nekharen gaan nu al recht overeind staan.
- Hoe wordt het heffingvrij vermogen toegepast over dit beleggingsvastgoed? Wordt een evenredig deel toegerekend aan beleggingen in box 1 en een deel aan beleggingen in box 3?
- Welk tarief wordt op inkomen uit beleggingsvastgoed toegepast: het reguliere box 1-tarief (37% tot 49,5%) of krijgt de vastgoedbelegger toegang tot de tbs-vrijstelling?
- Hoe ziet de verliescompensatie eruit, als er winst wordt gemaakt op box 1-beleggingsvastgoed en er bij dezelfde burger sprake is van verlies op bijvoorbeeld box 3-aandelen?
- Hoe worden indirecte beleggingen in vastgoed behandeld, zoals fondsen die eigenaar van beleggingsvastgoed zijn en in welk fonds een burger een aandeel heeft?
- Krijgt de eigenaar van beleggingsvastgoed toegang tot de herinvesteringsreserve?
- Wat als ik een pand koop waarvan de huurpenningen voor de komende vijf jaar zijn vervreemd? Heb ik dan een uitgestelde heffing over de waardeaan groei in box 1 in plaats van jaarlijks belaste huurpenningen?
- Hoe gaan we om met vruchtgebruik/blooteigendom? Krijgt de vruchtgebruiker een aftrekbaar waardeverlies zodra zijn vruchtgebruik is geëindigd? Of een jaarlijkse aftrekpost navenant de waarde van het vruchtgebruik daalt door het verstrijken van de tijd? En de blooteigenaar daar tegenover een jaarlijkse heffing navenant de waarde van zijn blooteigendom in de loop der jaren stijgt?

- Welke kosten worden aftrekbaar: afschrijvingen, dotaties aan een kostenegaliseringsreserve, afwaarderingen wegens lagere bedrijfswaarde?
- Gaat voor huurpenningen het kasstelsel gelden? Of wel, hoe gaan we om met bijvoorbeeld vooruit ontvangen huur en vooruit betaalde kosten?
- Hoe worden in de praktijk aftrekbare onderhoudskosten gescheiden van investeringen?
- Hoe gaan we om met buitenlands beleggingsvastgoed en bijbehorende financieringen?
- Hoe bepalen we de inkomsten (lees: het genot) van tweede woningen?
- Hoe gaan we om met niet-aanhorige garageboxen, weilanden waar een hobbypony in staat, loods en voor een eigen boot?
- Hoe gaan we om met economisch eigendom van vastgoed, wanneer spreken we überhaupt van economisch eigendom?
- Enzovoort.

Je hebt geen kristallen bol nodig om te voorspellen dat door het separeren van vooral beleggingsvastgoed in box 1 en andere vermogensbestanddelen (waaronder schulden) in box 3 gedoe ontstaat: praktische uitvoeringsproblemen, box arbitrage, gevoelens van onrechtvaardigheid bij burgers maar vooral heel veel discussies met de Belastingdienst. En dat is wat we nu net niet willen.

Het is inderdaad hard nodig dat er voor de toekomst van box 3 een nieuw stelsel komt. Dat stelsel dient evenwel robuust en praktisch uitvoerbaar te zijn, in het belang van de burger, belastingadviseur én Belastingdienst. <<<

Noten

- 1 Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van 15 december 2021, budgettaire bijlage, blz.21.
- 2 Uitgaande van een rente van 1% betekent dit feitelijk € 300.000 vrijgesteld spaargeld. En een belegger met een rendement van stel 6% hoeft tot € 50.000 vermogen geen belasting te betalen.
- 3 Voor burgers met grotere vermogens ontstaat wel een zwaardere administratieplicht. Maar het RB is van mening dat je dat van mensen met grotere vermogens redelijkerwijs mag verlangen.
- 4 De term 'tbs-vrijstelling' in art. 3.99b Wet IB 2001 dient vanwege de verruiming van de toepassing van de vrijstelling te worden vervangen door de term 'vermogensinkomstenvrijstelling'.
- 5 Uitgaande van 12% tbs-vrijstelling wordt het IB-basistarief voor vermogensinkomsten 32,5% en het hoge IB-tarief 45%. Overwogen moet worden om de tbs-vrijstelling te verhogen, zodat mensen minder belasting gaan betalen over hun vermogensinkomsten. De introductie van de inkomensdrempel leidt overigens al tot een effectief lagere gemiddelde belastingdruk.
- 6 Wellicht dat dit bij courante vermogensbestanddelen, waarvan de waardeontwikkeling makkelijk te volgen is, de vermogensaanwasbelasting zelfs verplicht zou moeten worden gesteld.
- 7 Zoals nu in de tbs-regeling is bepaald in art. 3.59, tweede lid, Wet IB 2001 jo art. 3.54 Wet Ib 2001.

Marian Bruggink, voorzitter
Commissie Estateplanning

'Fiscaliteit staat niet altijd voorop'

De Commissie Estateplanning is één van de zeven vakinhoudelijke commissies die het bureau van het Register Belastingadviseurs ondersteunen. Deze commissies, die bemenst worden door RB-leden, buigen zich vanuit hun eigen expertise over diverse fiscale onderwerpen. Wie zijn de leden van de Commissie Estateplanning, wat drijft hen en welke thema's hebben hun aandacht?

Door **Sandra van den Nieuwenhof**

Sinds 2021 zijn de vakinhoudelijke commissies ingebed in de verenigingsstructuur, waardoor de expertise van de leden formeel een plek heeft gekregen bij het naar buiten treden van de vereniging.

De Commissie Estateplanning bestaat uit twee leden: voorzitter Marian Bruggink en Dick Leeuw. Marian en Dick zijn vanaf het eerste uur actief in deze commissie. Marian was voorheen lid van de commissie wetsvoorstellen, waarvan de leden in 2021 de voorzitters werden van de commissies die op dat moment zijn gevormd. 'We mochten zelf kiezen wie we erbij vroegen en voor mij was dat vanzelfsprekend Dick. We kennen elkaar al sinds 2014 uit de specialistengroep en hadden altijd al veel overleg samen. Het was dus een logische beslissing om dit samen te doen. We werken overigens nauw samen met een schil van ongeveer tien specialisten op het gebied van estateplanning', licht Marian toe. 'We hebben vijf keer per jaar overleg, meestal via Teams. Dan bespreken we praktijksituaties, bestuderen jurisprudentie en literatuur en soms bereidt een deelnemer een presentatie voor. Ten minste een keer per jaar nodigen we een externe docent uit voor verdere verdieping.'

Met welke onderwerpen houdt de Commissie Estateplanning zich bezig?

Dick: 'Estateplanning gaat over advisering over de

overdracht van vermogen naar een andere persoon of volgende generatie. Dat wil zeggen dat we adviseren over hoe je dat tijdens je leven kan doen met schenken of bij overlijden met een testament. Belangrijke onderdelen van deze vorm van advisering zijn het civiele recht, waaronder het erfrecht en het huwelijksvermogensrecht. De overgang van vermogen kan ook fiscale gevolgen hebben en leiden tot verschuldigheid van inkomsten-, overdrachts-, schenk- of erfbelasting. In de praktijk houden onze leden zich vooral bezig met deze belastingheffing en de toepassing van de bedrijfsopvolgingsfaciliteiten. Als commissie houden we ons vooral bezig met de fiscale onderwerpen gerelateerd aan estateplanning, maar vergeten uiteraard de juridische aspecten niet.'

Waarom zitten jullie in deze commissie?

Marian vertelt dat ze het een interessant vakgebied vindt. 'Het komt heel dicht bij mensen. Omdat het op het grensgebied ligt tussen civiel en fiscaal schrikt het veel adviseurs af. Ik kom situaties tegen waarbij huwelijkse voorwaarden of testamenten niet meer passen bij de privésituatie of het vermogen en ongewenste gevolgen hebben. Het vermogen komt dan bijvoorbeeld niet bij de juiste personen terecht of er is onnodig te veel belasting verschuldigd. Als je dit tijdig signaleert, kun je met een goed advies problemen voorkomen. Ik wil graag mijn kennis op dit gebied delen met andere

RB-leden en tools geven om hun klanten optimaal te adviseren. De belastingadviseur weet vaak heel veel van zijn klanten en is de vertrouwenspersoon van de familie. Dus hoe mooi is het als hij zijn cliënt ook op dit gebied kan adviseren.'

'Met onze kennis kunnen we, door op verzoek van het Bureau Vaktechniek commentaar te geven op wetsvoorstellen of op beleid, invloed uitoefenen via het RB. Daarmee kunnen we onze collega's in de praktijk en de klanten helpen', vult Dick daarop aan. 'Wij kunnen ook praktijkproblemen signaleren en doorgeven aan het Bureau Vaktechniek zodat zij de onderwerpen ahangig kunnen maken bij de Belastingdienst of het ministerie van Financiën. Daarnaast is het mooi om kennis te kunnen overdragen en om het met gelijkgestemden over de inhoud te hebben.'

Marian noemt daarbij dat toen de wetgeving rond de jubelton speelde, Bureau Vaktechniek en de commissie werd uitgenodigd op het ministerie van Financiën voor overleg. 'Ook over de fiscale gevolgen van het nieuwe huwelijksvermogensrecht hebben we zo'n sessie op het ministerie gehad. Dat waren nuttige gesprekken.'

Zijn er actuele onderwerpen die veel aandacht vragen binnen jullie specialisme?

Dick noemt daarbij direct: 'De bedrijfsopvolgingsfaciliteit zoals die er nu uitziet en hoe die in toekomst eruit gaat zien, zowel bij de successiewet als bij de inkomstenbelasting, raakt de meeste klanten van de RB-leden. Dus dat houdt ons natuurlijk erg bezig. En daarnaast zien we de complexiteit van de samenlevingsvormen, met bijvoorbeeld de samengestelde gezinnen,

die ook de nodige juridische complexiteit met zich meebrengen. Dat vraagt bijvoorbeeld weer extra aandacht voor de legitieme portie. Voorheen speelde dit minder dan nu en dat kan misschien te maken hebben met het individualiseren van de maatschappij.

Wat ook speelt is het nieuwe huwelijksvermogens-

Marian Bruggink:
'Inventariseren is belangrijk. Kijk welk vermogen er is, en of er misschien nog bijzondere bepalingen aan vastzitten, luister naar de wensen van de cliënt'

recht sinds 2018. Er is nu altijd sprake van privévermogen en gemeenschappelijk vermogen en er kunnen veel eerder dan in het verleden onderlinge vorderingen en schulden tussen echtgenoten ontstaan en dat is een complex geheel. In het commentaar op het Belastingplan 2023 heeft het RB opgemerkt dat dit grote box 3-gevolgen heeft. Daar is toen niks mee gedaan maar nu is toch defiscalisering aangekondigd. Dat is een mooi resultaat van de inspanningen van onder andere het RB.'

Leden Commissie Estateplanning

Mr. Marian Bruggink RB (voorzitter)

Studeerde fiscaal en notarieel recht in Leiden. Startte na haar studies als belastingadviseur in de algemene adviespraktijk van Deloitte en stapte vervolgens over naar de fiscale afdeling van NautaDutilh. Nam afscheid van de algemene belastingadviespraktijk en koos voor estateplanning. Als mede-eigenaar van Schut & Bruggink Estate Planners adviseert ze vermogende particulieren en ondernemers over hun estateplanning. Binnen het RB was ze lid van de commissie wetsvoorstellen en is voorzitter van de specialistengroep estateplanning.

Mr. Dick Leeuw CFP® RB

Studeerde fiscaal recht in Groningen, is docent belastingrecht op Hogeschool Windesheim en estate planner/belastingadviseur bij Alfa Accountants en Adviseurs. Hier startte hij zijn loopbaan na zijn studie. Werkte vervolgens onder andere bij een vermogensbeheerder en Deloitte en maakte een uitstapje naar het notariaat. Bij Alfa Accountants en Adviseurs is hij voorzitter van de specialistengroep financiële planning en van de specialistengroep vermogende particulieren en dga. Werkt bij Bureau Vaktechniek. Houdt zich vooral bezig met vaktechniek en intern fiscaal beleid.

Marian: ‘Wat ons ook bezighoudt, is in hoeverre je de belastingheffing na het eerste overlijden kunt uitstellen via het huwelijksvermogensrecht. We zijn de gemeenschap van goederen van 50/50 procent gewend, maar je kunt ook een gemeenschap van goederen hebben met de gerechtigdheid van 99 procent en 1 procent. Als degene die die 1 procent heeft als eerste overlijdt, is er maar een heel kleine nalatenschap. En dan heeft de langstlevende echtgenoot een heel groot deel van het vermogen verkregen op grond van het huwelijksvermogensrecht. De vraag is dan of dat vrij van erfenis schenkbelasting is. We zitten nu op een uitspraak van de Hoge Raad te wachten. Dit heeft ook raakvlakken met het civiele recht. Betekent dat dan ook dat je op die manier de legitieme portie kunt verminderen? Of niet? Ook goed om te benoemen, is dat niet altijd de fiscaliteit vooropstaat. Dat zie je heel duidelijk bij de samengestelde gezinnen waarbij iedere partner kinderen heeft uit een vorige relatie en samen ook een kind. Dan is vaak de wens dat de langstlevende partner goed verzorgd achterblijft maar uiteindelijk moet het vermogen bij de eigen kinderen terecht komen. Dan staat de fiscaliteit niet voorop. Een finaal verrekenbeding bij overlijden in de huwelijksvoorwaarden pakt dan niet goed uit.

Dick merkt daarbij op: ‘Ons vakgebied raakt de klanten privé, het gaat over meer dan alleen euro’s. De vraag is wat de klant echt belangrijk vindt.’

Dick Leeuw: ‘Ons vakgebied raakt de klanten privé, het gaat over meer dan alleen euro’s’

Zijn er kwesties binnen jullie vakgebied waar RB-leden alert op moeten zijn?

Marian: ‘Wij willen de leden graag meegeven om niet al te enthousiast gebruik te maken van een tweetrapsmaking. Het lijkt een hype en komt regelmatig terug in testamenten en schenkingsovereenkomsten. Zo kan bijvoorbeeld een vader met vermogen op de verkrijging van zijn dochter een tweetrap zetten en bepalen dat hetgeen daarvan resteert na het overlijden van de dochter naar de kleinkinderen gaat. De dochter kan dan de partner niet uit dat vermogen verzorgd achterlaten; dat moet uit haar eigen vermogen. En stel dat de dochter bij een Register Belastingadviseur komt voor estateplanningadvies. Dan is het goed om te beginnen met inventariseren van het aanwezige vermogen en de herkomst daarvan. Als het via schenking of testament is verkregen, kunnen er voorwaarden aan verbonden zijn.’

Dick licht toe dat de populariteit is ontstaan naar aanleiding van een tv-uitzending van Radar, ruim tien jaar geleden. ‘Daarin werd als nieuws gebracht dat er bij een overlijden soms zoveel belasting betaald moet worden dat het huis mogelijk verkocht moet worden. En de oplossing was dan een tweetraps testament. Dan is de langstlevende partner in eerste instantie de enige erfgenaam, zonder ‘schuld’ aan de kinderen. Pas wanneer de langstlevende ouder overlijdt, erven de kinderen alsnog de nalatenschap van beide ouders. Dat betekent dat je moet bijhouden wat nou dat eerste vermogen uiteindelijk was. Het wordt ook wel toegepast in een andere situatie, waarbij ouders lang over hun graf willen regeren. Bijvoorbeeld een ouder zegt: ‘Kind, jij krijgt van mij een erfenis, maar ik bepaal waar het naartoe gaat, als jij komt te overlijden.’ Met zo’n bepaling kunnen ouders bepalen dat het familievermogen in de bloedlijn moet blijven, dat het alleen naar de kleinkinderen mag, en dat het niet naar de partner gaat. Dat kan allemaal wel, maar juridisch en praktisch is dat best ingewikkeld. Daarnaast is dit testament vaak fiscaal niet optimaal.’

Hoe gaan jullie om met de standpunten die de Belastingdienst publiceert over onderwerpen op jullie vakgebied?

Uit Marians reactie blijkt dat deze vraag bij hen leeft. ‘De afgelopen tijd zijn veel kennisgroepstandpunten gepubliceerd, ook op ons vakgebied. Dit is nieuw voor de adviespraktijk. Deze standpunten hebben volgens de staatssecretaris dezelfde betekenis als een beleidsbesluit en de inspecteur is daaraan op grond van het vertrouwensbeginsel gebonden. De belastingplichtige is hier niet aan gebonden. We moeten hier nog een weg vinden hoe we hiermee om moeten gaan. Gelukkig is er in de vakliteratuur al de nodige aandacht aan de formele aspecten besteed.’

Dick zegt dat als het hen past, ze het kunnen toepassen. ‘En als we het niet eens zijn met dit standpunt en hiervan afwijken, dan moeten we de klant wijzen op het risico van een discussie met de Belastingdienst.’

Tot slot: wat willen jullie meegeven aan de RB-leden?

Dick stelt dat ze in de flexibele schil wel wat vers bloed kunnen gebruiken. ‘Als er mensen zijn die daar belangstelling voor hebben, zijn ze van harte welkom om deel te nemen.’ ‘Waarbij kennis en ervaring van estateplanning op prijs wordt gesteld’, voegt Marian hier aan toe. <<<

Jurisprudentie en wetgeving

Inkomstenbelasting

- 2023-18 10%-criterium lucratief belang ook voor vermogensrechten 47
- 2023-19 Pensioenbedrag van € 25.000 in verdrag met België onduidelijk: pensioen onbelast 47

Formeel

- 2023-20 Hoge Raad verduidelijkt griffierecht bij samenhangende besluiten 48
- 2023-21 Rechtbank Den Haag wil dat wetgever eind maakt aan hoge proceskostenvergoedingen 48
- 2023-22 Kleine kans op winnen procedure irrelevant voor immateriële schadevergoeding 49

- 2023-23 Bij Belastingkantoor afgegeven bezwaar rechtsgeldig ingediend 49
- 2023-24 Ook arbeidskorting als WGA-uitkering via het UWV wordt uitgekeerd 50

Vennootschapsbelasting

- 2023-25 Rekenrente van 4% blijft verplicht bij waardering pensioen- en stamrechtverplichting 50

Erf- en schenkbelasting

- 2023-26 Indirecte bezitsei voor bedrijfsopvolgingsfaciliteit beoordelen per onderneming 50

Inkomstenbelasting

2023-18 10%-criterium lucratief belang ook voor vermogensrechten

Een belang in een vennootschap dat de mogelijkheid biedt om met een beperkte investering een rendement te behalen dat in geen verhouding staat tot het geïnvesteerde kapitaal en het risico, wordt een lucratief belang genoemd. Zo'n belang is in ieder geval aanwezig als het gaat om achtergestelde soort aandelen die in totaal als soort minder dan 10% uitmaken van het totale geplaatste kapitaal van de vennootschap (het 10%-criterium). De Hoge Raad besliste in een procedure van een man die werkte in een managementfunctie bij een groep van vennootschappen dat geen sprake was van een lucratief belang. De manager had voor een aanzienlijk bedrag certificaten van gewone aandelen in de holding van de groep verkregen. De waarde van die certificaten daalde in korte tijd naar € 1. De manager merkte het verlies op zijn certificaten aan als negatief resultaat uit een lucratief belang. Hij claimde in zijn aangifte inkomstenbelasting een aftrekbaar verlies van € 629.999. De inspecteur vond niet dat sprake was van een lucratief belang en weigerde de aftrek. Hof Arnhem-Leeuwarden was het met de manager eens dat sprake was van een lucratief belang en honoreerde de aftrek maar de Hoge Raad verklaarde het beroep in cassatie van de staatssecretaris gegrond.

De Hoge Raad besliste dat uit de wetsgeschiedenis van artikel 3.92b, lid 4, Wet IB 2001 blijkt dat het 10%-criterium is opgenomen om de aanwezigheid van een lucratief belang te beperken tot situaties waarin een hefboomeffect van meer dan 1 op 10 is gecreëerd. Zo'n effect is aanwezig als achtergestelde soort aandelen een heel beperkt deel van het eigen vermogen van de vennootschap vertegenwoordigen en meer dan evenredig delen in de overwinst. De Hoge Raad leidde verder uit de wetsgeschiedenis af dat de economische vergelijkbaarheid van vermogensrechten met zulke achtergestelde soort aandelen ziet op met elkaar samenhangende vermogensrechten die tezamen economisch gezien voor een vergelijkbaar hefboomeffect zorgen als het geval is bij dergelijke

soort aandelen. Het gaat om het ontstaan van een hefboomeffect op het kapitaal van meer dan 1 op 10 of een vergelijkbaar effect, zoals dat is uitgedrukt in het 10%-criterium. Een ruimere uitleg zou meebrengen dat de toets voor vermogensrechten – anders dan door de wetgever beoogd – niet meer als een restcategorie en een vangnet fungeert, maar als een wezenlijke uitbreiding ten opzichte van de regeling voor achtergestelde soort aandelen, waardoor de regeling voor die laatste categorie in wezen geen zelfstandige betekenis meer zou hebben. De Hoge Raad verwees de zaak naar hof Den Bosch en gaf het hof mee dat (1) ook achtergestelde leningen aan de vennootschap waarin de belastingplichtige een belang houdt, van belang kunnen zijn in geval die leningen materieel als eigen vermogen/informeel kapitaal fungeren. Het gaat dan alleen om leningen aan de desbetreffende vennootschap zelf dus niet aan een dochtervennootschap en (2) wanneer agio ontstaat door omzetting van een waardeloze vordering op de bv in aandelenkapitaal, voor de waardering van dit agio wordt uitgegaan van het nominale bedrag van de omgezette schuld van de vennootschap.

■ Hoge Raad 14 april 2023, nr. 20/04413 (ECLI:NL:HR:2023:557)

2023-19 Pensioenbedrag van € 25.000 in verdrag met België onduidelijk: pensioen onbelast

Iemand die in België woont en een pensioen, lijfrente of een uitkering op grond van een sociale verzekering uit Nederland ontvangt, betaalt meestal belasting in het woonland, tenzij het totaalbedrag van al de uitkeringen samen jaarlijks hoger is dan € 25.000. In de volgende zaak ging het om een in België wonende gepensioneerde man die over 2014 tot en met 2017 meer dan € 25.000 pensioen uit Nederland ontving, maar het bedrag dat in België werd belast lag onder dit grensbedrag.

De man woonde sinds 2008 in België en ontving sinds 1 augustus 2009 een pensioen uit Nederland. Het pensioen bedroeg € 29.357 in 2014 en € 29.212 in de jaren 2015 tot en met 2017. Verder ontving hij uit Nederland AOW en lijfrente-uitkeringen van € 359 in

2014 en € 1.437 in 2015 tot en met 2017. Van het pensioen had België over 57/280e deel tegen het reguliere (progressieve) tarief personenbelasting geheven. Voor 223/280e van het pensioen was dat niet gebeurd. Voor dat deel merkte de Belgische fiscus het pensioen aan als een lijfrente, omdat dat deel vóór 2004 was opgebouwd. Per saldo was € 23.739,75 in 2014 en € 24.702,72 in 2015 tot en met 2017 aan pensioenen en lijfrenten vanuit een Nederlandse bron niet progressief belast in België. De inspecteur legde aanslagen IB 2014 tot en met 2017 op, omdat de bruto pensioenuitkeringen gezamenlijk per jaar hoger waren dan € 25.000 en het pensioen daarom volgens hem volledig belast was in Nederland. De man ging in (hoger) beroep en stelde dat alleen het pensioen dat in België niet progressief was belast in aanmerking kon worden genomen.

Hof Den Bosch besliste dat artikel 18, lid 2, van het belastingverdrag met België, ten aanzien van uit Nederland afkomstige aanvullende pensioenen van inwoners van België onduidelijk was. Door de aanhef van lid 2 “indien en voorzover” en de passage “het vorenstaande is echter uitsluitend van toepassing indien het totale brutobedrag van de inkomstenbestanddelen die op grond van het vorenstaande in de verdragsluitende Staat waaruit zij afkomstig zijn, belastbaar zouden zijn, in het kalenderjaar een bedrag van 25.000 euro te boven gaat” kon de uitleg die de man aan deze bepaling gaf niet worden uitgesloten. Het uitgangspunt was dat de heffing over pensioenen was toegewezen aan de woonstaat (art. 18, lid 1, van het verdrag). Uit artikel 18, lid 2 volgde dat onder omstandigheden de bronstaat ook heffingsrechten verleende, en was een uitzondering op de hoofdregel. Volgens het hof moest een uitzondering op die hoofdregel nauwkeurig worden geformuleerd en kon de uitzondering alleen van toepassing zijn als er geen twijfel was dat de uitzonderingsbepaling van toepassing was. Door deze onduidelijkheid van de verdragstekst, het feit dat op basis van de verdragstekst (ook) de door de man bepleite uitleg juist kon zijn en door de onduidelijk geformuleerde uitzondering op de hoofdregel besliste het hof dat het heffingsrecht exclusief moest worden toegewezen aan de woonstaat België. Het hof verklaarde het hoger beroep van de man gegrond en besliste dat de in 2014 tot en met 2017 genoten pensioen- en lijfrente-uitkeringen alleen in België belastbaar waren. Hierdoor had hij recht op een teruggaaf van de ingehouden loonbelasting.

■ Hof Den Bosch 1 februari 2023, nr. 21/00618 tot en met 21/00621 (ECLI:NL:GHSHE:2023:466)

Formeel

2023-20 Hoge Raad verduidelijkt griffierecht bij samenhangende besluiten

De Hoge Raad heeft regels gegeven voor wanneer voor het griffierecht sprake is van samenhangende besluiten in de zin van artikel 8:41, lid 3, Awb. De procedure werd gevoerd door een man en zijn echtgenote die samen één beroepschrift indiende tegen drie uitspraken op bezwaar met betrekking tot naheffingsaanslagen btw. De griffier van rechtbank Gelderland meldde de man dat voor elke naheffingsaanslag afzonderlijk beroep moest worden ingesteld en

maakte drie procedurenummers aan (twee daarvan op naam van de man en één op naam van de vrouw). De gemachtigde van het echtpaar verzocht de rechtbank vervolgens om de drie zaken te voegen, “ook voor wat betreft het griffierecht”. De griffier stuurde daarna een nota griffierecht van € 174 (en later nog twee) aan de gemachtigde. De rechtbank verklaarde het beroep kennelijk niet-ontvankelijk. De man ging in verzet, maar de rechtbank verklaarde dat ongegrond. De man ging in cassatie en stelde dat de rechtbank niet had mogen voorbijgaan aan het verzoek om voeging, omdat voeging van invloed kon zijn op de verschuldigdheid van griffierechten. De Hoge Raad was het daarmee eens en besliste als volgt: Op grond van artikel 8:14, lid 1, Awb kan de bestuursrechter zaken over hetzelfde of een verwant onderwerp voegen.

Voeging van samenhangende zaken is een discretionaire bevoegdheid van de rechter. De regeling over voeging is een andere regeling dan de regeling in artikel 8:41 Awb over het heffen van griffierecht in gevallen waarin beroep is ingesteld met betrekking tot verschillende besluiten die verwantschap vertoonden. Op grond van artikel 8:41, lid 1, Awb is degene die beroep instelt tegen meer dan één uitspraak op bezwaar, voor elk beroep afzonderlijk griffierecht verschuldigd, ook als die beroepen zijn ingesteld bij één beroepschrift. Alleen als dezelfde belanghebbende één beroepschrift indient tegen twee of meer met elkaar samenhangende besluiten zoals bedoeld in artikel 8:41, lid 3, Awb, is maar één keer griffierecht verschuldigd.

Besluiten zijn samenhangend in de zin van artikel 8:41, lid 3, Awb als zij niet alleen wat betreft de inhoud maar ook in tijd samenhangen, dat wil zeggen dat er een voldoende nauw verband is tussen de zaken zodat het proceseconomisch gerechtvaardigd is om ze als één te behandelen. Als het beroepschrift betrekking heeft op besluiten die zowel inhoudelijk als in de tijd samenhangen, is artikel 8:41, lid 3, Awb van toepassing.

Volgens de Hoge Raad had de rechtbank terecht beslist dat een verzoek aan de rechter om voeging van zaken geen gevolgen heeft voor de verplichting van de indiener van het beroepschrift om het door de griffier geheven griffierecht tijdig te betalen. De Hoge Raad was het echter wel met de man eens dat de rechtbank, gelet op het verzoek met betrekking tot het griffierecht, had moeten beoordelen of het beroepschrift samenhangende besluiten betrof in de zin van artikel 8:41, lid 3, zodat moest worden volstaan met het heffen van eenmaal griffierecht. Bij het beoordelen van de ontvankelijkheid van het beroep had de rechtbank een uitspraak moeten doen over de samenhang tussen de drie zaken met het oog op mogelijke toepassing van artikel 8:41, lid 3, Awb. De Hoge Raad verklaarde het verzet van de man gegrond.

■ Hoge Raad 14 april 2023, nr. 21/04032 (Fida 20232317)

2023-21 Rechtbank Den Haag wil dat wetgever eind maakt aan hoge proceskostenvergoedingen

Gemachtigden van no cure no pay-bureaus treden vooral op bij procedures over WOZ-waarde, BPM bij importauto's en parkeerbelastingen. Het gaat deze gemachtigden doorgaans niet primair om verlaging of vernietiging van de beschikking of naheffingsaanslag maar om de nevenvorderingen zoals proceskostenvergoedingen en immateriële schadevergoedingen die vaak veel hoger zijn dan het

fiscale belang. De kantonrechter van rechtbank Den Haag matigde de proceskostenvergoeding omdat sprake was van een boete voor een lichte verkeersovertredingen, de zogenoemde Mulderzaken.

De zaak ging om een verkeersboete. De gemachtigde van de verkeersovertreder stelde primair dat de feitcode in het proces-verbaal moest worden gewijzigd. De kantonrechter was het met de gemachtigde eens dat een onjuiste feitcode was vermeld en verklaarde het beroep daarom gegrond, maar de kantonrechter veroordeelde de OvJ niet tot een volledige proceskostenvergoeding omdat de verkeersovertreder alleen in het gelijk was gesteld met betrekking tot de feitcode. Op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht zou de OvJ € 1.284,75 aan proceskosten moeten vergoeden, maar de kantonrechter kon aan de samenleving niet uitleggen dat de gemachtigde bijna € 1.300 aan gemeenschapsgeld zou ontvangen terwijl zijn inspanningen gering waren. Het inhoudelijke deel van het beroepschrift bestond maar uit acht volzinnen en op de zitting was nauwelijks iets aanvullends gezegd. Het doel van het Besluit proceskosten bestuursrecht is het tegemoetkomen in de kosten maar niet het volledig vergoeden van alle kosten en ook niet het in het leven roepen van een verdienmodel. In artikel 2, lid 2, van het Besluit proceskosten bestuursrecht staat dat de proceskosten kunnen worden verminderd als een betrokkene gedeeltelijk in het gelijk is gesteld, zoals in dit geval. Artikel 2, lid 2, van het Besluit mag alleen worden toegepast als een betrokkene op een punt van ondergeschikt belang gelijk krijgt. Het wijzigen van de feitcode is volgens de kantonrechter zo'n punt van ondergeschikt belang. De kantonrechter verminderde de proceskostenvergoeding tot € 100. Volgens de kantonrechter is het aan de wetgever om een einde te maken aan de te hoge proceskostenvergoedingen in Mulderzaken.

■ *Rechtbank Den Haag 17 maart 2023, nr. 242417622, ECLI:NL:RBDHA:2023:3370*

2023-22 Kleine kans op winnen procedure irrelevant voor immateriële schadevergoeding

Een bv ging in beroep tegen de bpm voor drie personenauto's. Toen rechtbank Den Haag het beroep ongegrond verklaarde, ging de bv in verzet en verzocht om een immateriële schadevergoeding in verband met overschrijding van de redelijke termijn. De rechtbank verklaarde het verzet ongegrond en wees het verzoek om een immateriële schadevergoeding af omdat volgens het overzichtsarrest van de Hoge Raad van 19 februari 2016 (ECLI:NL:HR:2016:252) sprake was van bijzondere omstandigheden waardoor er geen recht was op een immateriële schadevergoeding. Die bijzondere omstandigheden waren volgens de rechtbank dat de gemachtigde van de bv op 15 en 22 mei 2017 ook nog bezwaarschriften namens de bv had ingediend tegen de bpm die was afgedragen voor andere personenauto's dan in deze zaken, maar het geschil en de standpunten van partijen waren hetzelfde als die in de onderhavige zaken. De rechtbank deed op 8 januari 2021 uitspraak op verzet in die andere zaken vijf zaken, en verklaarde het verzet in alle vijf zaken ongegrond. Daarbij had de rechtbank de bv vanwege de overschrijding van de redelijke termijn en de daardoor ontstane spanning en frustratie een immateriële schadevergoeding van € 2.000 toegekend. Met die uitspraken op verzet was volgens de rechtbank

een einde gekomen aan de spanning en frustratie in een identiek geschil als de onderhavige geschillen. Volgens de rechtbank ging het de bv ook in de zaken die hier aan de orde waren om het Unierecht, de bewijslastverdeling en het al dan niet geschonden zijn van de hoorplicht, welke argumenten al waren beoordeeld in de uitspraken van 8 januari 2021. Volgens de rechtbank was daarom in de onderhavige zaken geen reden meer om een immateriële schadevergoeding toe te kennen. De bv ging in cassatie.

De Hoge Raad besliste dat een verzoek om immateriële schadevergoeding niet kon worden afgewezen vanwege het feit dat de bv maar een zeer geringe kans op succes in de procedure had. Dat de rechtbank in de andere zaken al op 8 januari 2021 uitspraak op verzet had gedaan, betekende niet dat op 8 januari 2021 voor de onderhavige procedure een einde was gekomen aan de spanning en frustratie omdat de rechtbank in de onderhavige zaken niet op 8 januari 2021 tegelijk met de andere zaken uitspraak had afgedaan, maar pas op 10 september 2021. Tot die datum kon de bv nog in onzekerheid verkeren over de afloop van de onderhavige zaken, hoe klein de kans op succes misschien ook was. Dat de rechtbank in de andere zaken op 8 januari 2021 uitspraak op verzet had gedaan, was dan ook geen bijzondere omstandigheid. Het beroep van de bv was wat dat betreft gegrond. De Hoge Raad besliste dat de redelijke termijn was overschreden met 28 maanden, waarbij de duur van de verzetprocedure meetelde en bepaalde de immateriële schadevergoeding op € 2.500.

■ *Hoge Raad 24 februari 2023, nr. 21/04212, ECLI:NL:HR:2023:291*

2023-23 Bij Belastingkantoor afgegeven bezwaar rechtsgeldig ingediend

In verband met de bewijslast worden bezwaarschriften doorgaans per aangetekende post ingediend, maar verplicht is dat niet. Een bezwaarschrift kan ook persoonlijk binnen de bezwaartermijn worden afgegeven aan de balie van een belastingkantoor. Dit bleek ook uit een procedure van een bv die op 19 december 2017 een aanmaning tot betaling van een aanslag Vpb 2016 ontving. Zij maakte bezwaar tegen de € 16 aan aanmaningskosten omdat zij op 14 november 2017 al bezwaar had gemaakt tegen de aanslag en had gevraagd om uitstel van betaling. De ontvanger vroeg verschillende keren om een kopie van het bezwaarschrift maar de bv stuurde geen kopie, zodat de ontvanger het bezwaar tegen de aanmaningskosten ongegrond verklaarde. De bv ging in beroep en verstrekke op de zitting alsnog het bezwaarschrift tegen de aanslag, waarna de ontvanger vóór de tweede zitting de aanmaningskosten vernietigde.

Hof Arnhem-Leeuwarden besliste dat het bezwaarschrift tegen de aanslag, waarin ook was verzocht om uitstel van betaling, tijdig was afgegeven op een kantoor van de Belastingdienst en daarmee rechtsgeldig was ingediend. Dat dit stuk bij de interne verwerking door de Belastingdienst was zoekgeraakt, kwam voor rekening van de ontvanger. Het afgeven van een bezwaarschrift bij de Belastingdienst was niet ongebruikelijk en de Belastingdienst moest er daarom voor zorgen dat de processen zo waren ingericht dat de inspecteur en de ontvanger een op die manier ingediend bezwaarschrift konden verwerken. Dat gold ook als het bezwaarschrift niet

was afgegeven op het kantoor van de Belastingdienst waar de bezwaarbehandelaar werkte, maar op een ander kantoor van de Belastingdienst. Hoewel de bv de procedure had kunnen voorkomen door al in de bezwaarfase het bezwaarschrift te overleggen, stond daar tegenover dat de Belastingdienst dit bezwaarschrift niet had mogen kwijtraken. De rechtbank had terecht voor het bezwaar en beroep een proceskostenvergoeding toegekend.

■ Hof Arnhem-Leeuwarden 7 februari 2023, nr. 21/00013 (ECLI:NL:GHARL:2023:943)

2023-24 Ook arbeidskorting als WGA-uitkering via het UWV wordt uitgekeerd

Een man gaf in zijn aangifte IB 2018 zijn via het UWV ontvangen WGA-uitkering van € 17.753 met een ingehouden loonheffing van € 6.482 aan als inkomen uit vroegere arbeid. Hij diende een herziene aangifte in en gaf de WGA-uitkering vervolgens aan als inkomsten uit tegenwoordige arbeid en claimde daarmee de arbeidskorting. De inspecteur stelde echter dat de WGA-inkomsten vroegere arbeid waren en weigerde de arbeidskorting. De man ging in hoger beroep.

Hof Den Haag was het met rechtbank Den Haag eens dat er in beginsel geen recht was op de arbeidskorting omdat de WGA-uitkering haar oorzaak vond in het voorheen hebben verricht van arbeid en dus niet als loon uit tegenwoordige dienstbetrekking kon worden aangemerkt. Het hof verklaarde het hoger beroep toch gegrond omdat de man doordat hij de WGA-uitkering direct ontving van het UWV, nadeliger werd behandeld ten opzichte van een gerechtigde die een WGA-uitkering ontving via de werkgever. Een WGA-uitkering die via de werkgever werd betaald, werd als gevolg van een goedkeuring in § 7.6.2 van het Handboek Loonheffingen 2020 als loon uit tegenwoordige arbeid aangemerkt en betrokken in de berekeningsgrondslag voor de arbeidskorting voor de LB en IB. Er was geen objectieve en redelijke rechtvaardigingsgrond voor de ongelijke behandeling. Het hof sloot niet uit dat het beleid in § 7.6.2 van het Handboek Loonheffingen 2018 uitvoeringsproblemen probeerde te voorkomen die voor inhoudingsplichtigen ontstonden door het moeten toepassen van twee verschillende tabellen, de witte en de groene tabel. In de huidige tijd, waarin administratieve processen zoals loonadministraties in hoge mate waren geautomatiseerd of waren uitbesteed aan professionele organisaties was dit geen objectieve en redelijke rechtvaardigingsgrond. De man had daarom recht op de arbeidskorting.

■ Hof Den Haag 22 februari 2023, nr. BK-22/00410, ECLI:NL:GHDHA:2023:370

Vennootschapsbelasting

2023-25 Rekenrente van 4% blijft verplicht bij waardering pensioen- en stamrechtverplichting

Een pensioen- of stamrechtvoorziening moet op grond van artikel 3.29 Wet IB 2001 worden berekend met een rekenrente van 4%.

De Hoge Raad besliste op 16 oktober 2015 (ECLI:NL:HR:2015:3082) dat een overgenomen pensioenverplichting moet worden gewaardeerd op basis van een rekenrente van 4% en niet op basis van de lagere rekenrente, waarmee rekening was gehouden bij het bepalen van de overdrachtswaarde. De Hoge Raad besliste op 17 maart 2023 op het cassatieberoep van drie bv's dat de rekenrente van ten minste 4% niet in strijd is met het recht op ongestoord genot van eigendom van artikel 1 Eerste Protocol (EP) bij het EVRM. In een van de procedures had de bv een pensioenverplichting aan de dga en zijn echtgenote waarvan de verplichting tot uitkering op 1 januari 2014 was ingegaan. Op de pensioeningangsdatum moest de pensioenverplichting worden bepaald op fiscale grondslagen, met inachtneming van een rekenrente van 4% zonder leeftijdscorrecties. Dit resulteerde in een belaste vrijval in 2014 van een deel van de pensioenverplichting. De bv ging in beroep en stelde dat voor de berekening van de pensioenverplichting per 31 december 2014 gerekend mocht worden met een actuariële rekenrente van 2,288%.

De Hoge Raad wees op de conclusie van Advocaat-Generaal Wattel die had uiteengezet waarom de fiscale onderwaardering van een pensioenverplichting niet een inbreuk maakte op een eigendom of een gerechtvaardigde verwachting, en daarom verschilde van de situatie die aan de orde was in het Kerstarrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 (ECLI:NL:HR:2021:1963). De Hoge Raad verklaarde de beroepen in cassatie ongegrond.

■ Hoge Raad 17 maart 2023, nr. 20/02644, nr. 20/03460 en nr. 22/01773 (ECLI:NL:HR:2023:324 ECLI:NL:HR:2023:421, ECLI:NL:HR:2023:425)

Erf- En Schenkbelasting

2023-26 Indirecte bezitseis voor bedrijfsopvolgingsfaciliteit beoordelen per onderneming

Een aandeelhoudster had een middellijk belang van 49% in vennootschappen met activiteiten die werden benoemd met "horen" en "zien". In het kader van een ruziesplitsing werd dit belang omgezet in een middellijk belang in vennootschappen met de activiteit "horen". Een jaar daarna vond er nog een afsplitsing plaats van een deelneming en een bedrijfspand. Weer een jaar later werden de aandelen in de vennootschap die deze deelneming en het pand had verkregen door de aandeelhoudster geschonken aan haar zoon. De zoon deed voor de schenking een beroep op de bedrijfsopvolgingsregeling van artikel 35b SW. De inspecteur vond wel dat aan de voortzettingseis was voldaan maar niet dat was voldaan aan de bezitseis. De aandelen die de moeder bij de afsplitsing had verkregen, had zij ten tijde van de schenking immers nog geen vijf jaar in bezit.

Hof Den Bosch besliste dat als gevolg van de afsplitsing geen nieuwe bezitstermijn was aangevangen maar de Hoge Raad was het daarmee niet eens. Uit artikel 35d, lid 1, letter c, SW volgde dat de schenker van aanmerkelijk belang aandelen deze aandelen ten minste vijf jaren voorafgaande aan de schenking onafgebroken in bezit moest hebben gehad (directe bezitstermijn) en dat de ven-

nootschap waarvan de aandelen werden geschonken ten minste vijf jaren een onderneming moest hebben gedreven (indirecte bezitstermijn). Als de schenker een indirect aanmerkelijk belang had in een lichaam, moesten de ondernemingsactiviteiten van dat lichaam op grond van artikel 35c, lid 5, SW worden toegerekend aan de vennootschap waarvan de aandelen werden geschonken. Verder moest bij een splitsing en bij een afsplitsing, op grond van artikel 9, lid 2, Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting, de bezitsperiode van de verkregen aandelen en die van de afgestane aandelen bij elkaar worden gevoegd als ware het één periode. Er moest per

onderneming worden beoordeeld of de moeder als schenker aan de indirecte bezitstermijn voldeed. Omdat het hof niet had beoordeeld of sprake was van één gezamenlijke onderneming of twee afzonderlijke ondernemingen verwees de Hoge Raad naar hof Arnhem-Leeuwarden.

■ Hoge Raad 21 april 2023, nr. 21/04462 (ECLI:NL:HR:2023:647)

Wetgeving

De stand van zaken

per 1 mei 2023

■ Wetsvoorstel +MvT TK

■ Verslag TK

■ Nota n.a.v. verslag TK

■ Eindverslag TK

■ Aangenomen TK

■ Wetsvoorstel EK

■ Voorlopig verslag EK

■ Memorie van Antwoord EK

■ Eindverslag EK

■ Aangenomen EK

■ Staatsblad

■ Datum inwerkingtreding

Wbm i.v.m. beperking emissies kolencentrales 31 362

Bij KB

Spoedwet conditionele eindafrekening dividendbelasting 35 523

Dag na datum Stb

Wet delegatiebepalingen tegemoetkoming schrijnende gevallen 35 930

1-1-2022

Initiatiefwetsvoorstel aanpassing box 2 en vervallen fiscale regelingen 36 128

1-1-2024

Wet herziening bedrag ineens 36154

Bij KB

Implementatiewet Richtlijn openbaarmaking winstbelasting 36 157

1e dag na plaatsing Stb

Initiatiefwetsvoorstel Wet vermogensbelasting 2024 36173

1-1-2024

Wijziging Wbm i.v.m. overgangperiode invoering mechanisme koolstofcorrectie aan de grens 36 205

Bij KB

Wet implementatie Richtlijn betalingsdientaanbieders 36 231

1-1-2024

Wet implementatie Richtlijn kleineondernemersregeling 36 312

1-1-2025

Wet opheffing geheimhoudingsplicht ten behoeve van de inspectie belastingen, toeslagen en douane 36 324

Fiscale Verzamelwet 2024 36 342

1-1-2024

Wet aanvullende regelingen hersteloperatie toeslagen

Bij KB

Slim verzekeren?

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor de RB belastingadviseur.

Efficiënte combinatie.

De verzekering is een slimme combinatie van beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheid. De beroepsaansprakelijkheidsverzekering biedt dekking voor financiële schade die uw opdrachtgever loopt door een fout in uw advisering. De bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering (AVB) biedt dekking voor materiële en letselschade aan derden.

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering ontwikkeld voor de register belastingadviseur.

RB-leden profiteren van een aantrekkelijke premie. Nevenwerkzaamheden kunt u vaak kosteloos meeverzekeren. Denk aan dekking voor juridisch advies - voorwaarde HBO of WO recht. Neem gerust contact op voor vragen over andere bijzondere werkzaamheden.

Stel uw verzekering samen en bereken uw premie op www.rb.covermij.nl

cover rb 010 - 333 1151 rb@covermij.nl

Covermij BV werkt met een team van specialisten in beroepsaansprakelijkheid gericht op specifieke beroepsgroepen.

ELMA

De mediapartner voor branche- en beroepsverenigingen

IS UW KANTOOR OP ZOEK NAAR UITBREIDING?

Plaats uw vacature in Het Register!
Informeert naar de mogelijkheden.

0226 - 33 16 38
r.stavenuiter@elma.nl
www.elma.nl

De mantelzorgwoning en de eigen woning
Doe wel en zie (niet) om: fiscale opbrengsten van verkiezingsprogramma's
Fiscale frontberichten: Register Belastingadviseurs over werken in coronatijd

HET Register
Vakblad van het Register Belastingadviseurs REGISTER BELASTING ADVISEURS
Juni 2020 | nummer 3

Nood breekt wet
Fiscale steunmaatregelen in coronacrisis

Voorzitters van RB, SRA, Novaa en NOAB: 'Samen een vuist maken'
Zonnepanelen en btw: de stand van zaken
De fijne kneepjes van navordering

Arjan Leijour: 'Nederland mist e
vennootschapsbelasting als g
Oudedagsresene mogelijk op
Van KOR naar OVOB: kanteke

HET Register

Themanu
Inter
Leo S
CF

Nieuwe directeur Ralph Rijnders

Ralph Rijnders is sinds 1 mei jongstleden de nieuwe directeur van het Register Belastingadviseurs. Ralph is zeker geen onbekende voor onze vereniging. Al ruim tien jaar is hij actief binnen de vereniging als voorzitter van Jong RB en als bestuurder. Graag maken wij nader kennis met Ralph en zijn we benieuwd naar zijn allereerste indrukken.

'Belastingadviseur is een prachtig beroep waar voor mij veel belangrijke aspecten bij elkaar komen; economie, recht en politiek. Alles hangt met elkaar samen en politiek heeft een belangrijk effect op ons vak. Wet- en regelgeving is een vertaling van wat wij als maatschappij op dit moment belangrijk vinden. Na mijn opleiding Fiscale Economie in Tilburg ben ik begonnen bij PWC in de algemeen fiscale adviespraktijk met een kort uitstapje naar de compliance services praktijk (aangiftepraktijk). Daar ben ik echt opgeleid tot een generalist en werkte ik voor non-profit, groot mkb en ook internationaal opererende organisaties. Heel interessant en boeiend en ik merkte dat mijn hart sneller ging kloppen van de brede mkb- en non-profitpraktijk. Vandaar dat ik de overstap heb gemaakt naar Govers Accountants en Adviseurs in Eindhoven. Ook beroeps- en brancheorganisaties hoorden daar tot mijn klanten. Zeer leerzaam om een breed sparringpartner te zijn van directie en/of bestuur bij brede maatschappelijke instellingen. Zeker de verenigingsdynamiek trok mij ontzettend aan. Het is ervaring die me nu goed van pas komt.'

Actief RB-lid

'Als RB-lid ben ik altijd heel actief geweest binnen de vereniging. Noem het gerust gevraagd, maar zeker ook ongevraagd mijn mening geven. Voor Jong RB ben ik vier jaar voorzitter geweest en in 2022 ben ik benoemd als bestuurder. Een prachtige en eervolle positie. Toen de functie van directeur beschikbaar kwam, merkte ik dat de vraag bij mij op kwam: waar kan en wil ik de meeste toegevoegde waarde hebben?

Als bestuurder wat meer op afstand of echt in de operatie bij het verder professionaliseren van het bureau, daar waar collega's dagelijks zich inzetten voor onze leden op alle fronten? Voor mij was het antwoord vrij snel dat ik graag in de verstaalslag van strategie naar uitvoering een rol wil hebben. Een intensieve en extern begeleide sollicitatieprocedure gaf nog meer inzicht in mijn eigen drijfveren, kwaliteiten en passie om 100% voor mijn vereniging te gaan. Met de spreekwoordelijke voeten in de klei staan, helpt enorm om de verstaalslag te maken naar de behoefte wat voor leden echt belangrijk is. Gelukkig onderstreepte het bestuur dit ook, ook zij zijn niet over een nacht ijs gegaan.'

Warm welkom

'De eerste weken waren echt een warm welkom en de landing was zacht. Wat een enorme betrokkenheid hebben alle collega's. Iedereen binnen het bureau heeft de wens om verder te professionaliseren. Meer projectmatig en procesmatig werken, teamgericht werken en heldere communicatie, intern en extern. Daar ga ik mee aan de slag. Waarbij altijd centraal staat bij alles wat we doen: wat hebben onze leden hier concreet aan en bereiken wij ze ook daadwerkelijk?'

'Belofte maakt schuld

'Als vereniging vinden wij het belangrijk dat de belastingadviseur van nu en in de toekomst een leven lang leert. De belastingadviseur drijft op vakinhoudelijke kennis omringt met de juiste vaardigheden. Hierin ligt dan ook zeker een verantwoordelijkheid van de vereniging om de fiscale

ontwikkelingen actueel en aantrekkelijk aan te bieden, op verschillende manieren. Dit kan via actueel nieuws, modellen en praktijkadvies maar natuurlijk ook via het PE-aanbod. Ook het ontwikkelen van vaardigheden voor nu en in de toekomst mogen niet ontbreken.'

Ontspannen

Vijf dagen per week aan de slag voor het RB en thuis een vrouw en drie kinderen (9,7 en 4) die net zo goed recht hebben op de juiste aandacht. Wat doet Ralph om te ontspannen? 'Met stip op één staat koken. Dat is voor mij pure ontspanning. Frans, Spaans, Japans, het maakt mij niet uit als het maar met pure en verse producten is. Sinds kort hebben we een museumjaarkaart en daarmee een nieuwe passie met het gezin: een museumbezoek in het weekend. Naturalis in Leiden is echt een aanrader: verrassend interactief.' En of hij nog doet aan sport? 'Dat zien de leden vanzelf op het podium wel', lacht hij.

Jong RB

Op bezoek bij de Hoge Raad

Een handjevol Jong RB'ers kreeg de kans deel te nemen aan de inhouddag fiscaal bij de Hoge Raad afgelopen maart. Deze dag bood een uniek kijkje in de keuken van de Hoge Raad. De middag begon met een welkomstwoord door Mariken van Hilten, voorzitter van de belastingkamer van de Hoge Raad. Hierna gaven enkele raadsheren samen met de medewerkers van het Wetenschappelijk Bureau een plenaire inhoudelijke workshop. Hierbij volgde je een zaak in de cassatieprocedure vanaf het beroepschrift in cassatie tot aan het arrest van de Hoge Raad. Na de workshop konden de genodigden onder het genot van een drankje napraten met de raadsheren, advocaten-generaal en medewerkers van het Wetenschappelijk Bureau. Een geslaagde middag!

CFE meeting Brussel

Op 20 en 21 april vond de CFE Meeting plaats in Brussel. Het evenement bracht fiscale experts en professionals uit verschillende landen samen om belangrijke kwesties te bespreken. De focus lag op onderwerpen zoals internationale belastingontwikkelingen, de impact van digitalisering op de fiscaliteit en de rol van belastingadviseurs in het bevorderen van eerlijke belastingheffing. Er werden waardevolle inzichten gedeeld, ervaringen uitgewisseld en discussies gevoerd over de uitdagingen en kansen binnen het Europese fiscale landschap.

Ynze Scheffer kreeg de kans om via de 'Young Tax Professionals Committee' het RB te vertegenwoordigen. Hoe Ynze dit ervaarde: 'Op de eerste dag van de CFE werden we op het forum door twee panels (met uitzonderlijke kennis van de onderwerpen) bijgepraat over de btw in het digitale tijdperk (ViDa) en de minimumbelastingrichtlijn (pijler 2).

Op de tweede dag heb ik deelgenomen aan de commissie 'New tax professionals committee'. We bespraken met elkaar hoe wij omgaan met soft skills trainingen als belastingadviseurs in verschillende landen. Ook bespraken we de nieuwste technologieën en de toekomst van ons vak. Ik vond het superleuk om mee te doen en het RB hier te vertegenwoordigen'.

Eerste opleidingsdag 7 april

De aftrap van het onderwijsprogramma 2023 was op vrijdag 7 april. 35 Jong RB'ers namen deel aan deze dag. Het onderwerp van deze opleidingsdag was bedrijfsoverdracht in de IB-sfeer met de focus op fiscale kennis en vaardigheden. Eric van Uunen verzorgde het inhoudelijke gedeelte, en in de middag namen de trainers van Artra het van hem over. Het was, met gemiddeld een 8,2, een goed gewaardeerde dag!

Onderwijs

Onderwijsprogramma – Jong RB

Voor 2023 hebben we speciaal voor jonge RB-leden een Jong RB-onderwijsprogramma opgezet, bestaande uit verschillende bijeenkomsten die inzetten op zowel fiscale inhoud als vaardigheden. Bijeenkomsten die voor jou als Jong RB'er gratis te volgen zijn.

Bekijk het programma op de site, reserveer de data, en schrijf je in voor een bijeenkomst naar keuze. Wees snel, want vol = vol!

Planning 2023

■ 7 juli – Inbreng in de bv en vaardigheden |

BCN Utrecht | 10.00 – 17.00 uur

Wanneer je een IB-ondernemer begeleidt bij de inbreng van zijn onderneming in een bv, kan je tegen allerlei problemen aanlopen. Met deze cursus, die speciaal is ingericht voor jonge RB-leden, krijg je niet alleen theoretische, maar vooral ook praktische handvatten om die problemen te tackelen. Deze cursus biedt inzicht in zowel juridische als fiscale aspecten van inbreng, helpt je bij het kiezen tussen ruisende of geruisloze inbreng en stelt je in staat het inbrengproces zelfstandig af te wikkelen.

■ 8 september - Formeel belastingrecht en

vaardigheden | BCN Utrecht | 10.00 – 17.00 uur

Op zoek naar een actievere rol?

De RB Jongerencommissie zoekt versterking! Lijkt het jou leuk om meer betrokken te zijn bij de invulling en organisatie van Jong RB-bijeenkomsten? Of ben jij een ware schrijver en werk je graag mee aan inhoudelijke artikelen of columns? We zoeken vele kwaliteiten dus neem contact op met de jongerencommissie via jongrb@rb.nl en ontdek de mogelijkheden!

Nieuw strategisch plan RB 2023-2027: 'Door verbinding samen vooruit'

Als vereniging staan we voor kwaliteit met de focus op de uitoefening van het vak. Tegelijkertijd zien we dat de positie van verenigingen in zijn algemeenheid verandert. Dat biedt kansen, zolang we goed luisteren naar onze leden of de vertegenwoordigers van onze leden. Met het profileren van onze vereniging als dé vertegenwoordiger van de fiscaliteit in het mkb en agro zijn we een serieuze gesprekspartner in het maatschappelijke veld in Nederland.

Met deze woorden opent het nieuwe strategisch plan van de vereniging Register Belastingadviseurs dat tijdens de ALV van 23 juni 2023 in Vianen wordt vastgesteld. Het nieuwe strategische plan is gebaseerd op hoofdthema's met flexibiliteit in de nadere invulling en uitvoering.

De belangrijke thema's voor de komende jaren zijn

- dienstvaardigheid en servicegerichtheid aan leden
- het breed opleiden van belastingprofessionals
- het verder uitbouwen en bestendigen van ons Fiscaal Kennis Centrum (FKC).

De focus ligt hierbij op kwaliteit; een zaak van iedereen. Het uitgangspunt is om leden en organisaties te verbinden, waarbij duidelijke doelen en heldere communicatie de uitgangspunten zijn. Want door verbinding helpen we elkaar vooruit. Wat dan ook volkomen begrijpelijk de naam van ons nieuwe strategisch plan is geworden.

Input leden

Het nieuwe plan is niet alleen in Den Haag tot stand gekomen. Onze dank aan alle partijen die input hebben geleverd zoals de commissies en kringen. Ook dank aan de bijna 1.600 leden die de moeite hebben genomen om deel te nemen aan de schriftelijke consultatie of op 6 of 11 april 2023 hebben deelgenomen aan de onlinebijeenkomst. Graag koppelen wij hier kort terug welke signalen wij hebben opgevangen en wat wij daar de komende jaren mee zullen gaan doen.

Dé vertegenwoordiger

Het Register Belastingadviseurs promoten als dé vertegenwoordiger van de fiscaliteit in het

mkb en agro. Dat is een ambitie waar iedereen achter staat. Dat is de reden waarom het RB tweeënehalf jaar geleden naar Den Haag is verkast en tot nu toe is die keuze goed uitgekapt, ondanks alle coronaperikelen.

Onderwijs

Bijzonder punt van aandacht zijn de jongeren. Onvoldoende jongeren kiezen voor het vak van belastingadviseur en de promotie van dit mooie vak zou daarom al veel eerder moeten beginnen. Mogelijk ligt er op dit punt nog potentie bij de mbo+-studenten. Om te kijken of en zo ja welke rol het hierin kan spelen, gaan wij nader onderzoek doen en een businesscase maken of een mbo-opleiding binnen het RB wenselijk is. Het PE-aanbod gaan wij koppelen aan de actualiteit en differentiëren naar doelgroep.

(Nog) geen PE-abonnement

Wij hebben alle leden gevraagd of er interesse is in een PE-abonnement zowel voor fysieke als online abonnementen. Voor de online abonnementen is zeker enige animo, voor het totaalpakket niet.

Om niets overhaast te doen, hebben we besloten hier vooralsnog niets mee te

doen en het is dan ook niet in het strategisch plan opgenomen.

Landelijke studiebijeenkomsten

In de volle breedte missen onze leden de bekende LSB's. Deze klacht blijft terugkomen. Om tegemoet te komen aan deze wens gaan we – naast enkele gratis digitale bijeenkomsten – bijeenkomsten op regionaal niveau organiseren. Mogelijk in combinatie met intervisie, ook daar hebben velen – zo blijkt – behoefte aan.

Belangenbehartiging

De verhuizing naar Den Haag betekent dat we dichterbij het vuur zitten. Voor box 3 heeft dit al een belangrijke inbreng in het debat en de hierbij behorende belangenbehartiging opgeleverd. De BOR staat dit jaar op de politieke agenda. Zodoende zetten wij de belangenbehartiging mét input van de leden graag voort. Ook heeft het RB de ambitie om de samenwerking met andere beroeps-/belangenorganisatie en MKB-Nederland te intensiveren. Hoe meer samenwerking en verbinding, hoe sterker onze stem in Den Haag.

Tot slot

Een vereniging als de onze kan en mag niet zonder strategisch plan. Maar ondanks het feit dat zo'n plan ongetwijfeld in de ogen van velen een verplicht nummer is zouden we u toch van harte willen aanbevelen om de ruim 20 pagina's die dit plan telt dit keer eens – al dan niet tijdens uw vakantie – aandachtig door te nemen. Het is beslist de moeite waard!

Resultaten consultatie leden in het kort

- 1.597 respondenten: 44% loondienst, 38% eigenaar/vennoot, 18% zzp
- Helft behoefte aan mbo+-collega's, de andere helft niet
- Verplicht stellen fiscaal naslagwerk: 34,5% voor, 23,5% tegen, 42% neutraal
- Circa 50% wil online PE-abonnement en slechts 20% wil PE-abonnement totaal
- Er is bereidheid en draagvlak voor extra dienstverlening tegen betaling
- PE-aanbod moet aandacht besteden aan:
 - Inkomstenbelasting (79%)
 - Vennootschapsbelasting (62%)
 - Omzetbelasting (53%)
- Fysieke les (60%) en webinars (55%) hebben de voorkeur voor PE-aanbod

Verhoogd risico door betrokkenheid belastingadviseur?

De prominente rol voor de 'facilitator' (lees: belastingadviseur) bij de aanpak van (fiscale) fraude, zoals dat blijkt uit het in maart van dit jaar geopenbaarde beleid van de Belastingdienst¹, komt overeen met onze ervaringen in de praktijk. Autoriteiten schromen ondanks fiscale boetemogelijkheden niet om belastingadviseurs (en diens cliëntèle) bij fiscale mistappen strafrechtelijk te vervolgen. Waarom wordt in het ene geval gekozen voor de afdoening met het fiscale (sanctie)recht en in andere geval gekozen voor het strafrecht?

Een belangrijke bron voor het maken van de keuze fiscale of strafrechtelijke afdoening is het 'AAFD Protocol'.² Als de Belastingdienst vermoedt dat sprake kan zijn van een (fiscaal) strafbaar feit, bijvoorbeeld het opzettelijk doen van onjuiste aangifte of het verstrekken van onjuiste inlichtingen, kan een casus voor het afstemmingsoverleg tussen de Belastingdienst, de FIOD en het Openbaar Ministerie worden aangemeld.³ Bij het bepalen van de afdoening (fiscaal-of strafrechtelijk) is de belangrijkste factor – 'wegingscriterium' – de hoogte van het fiscaal nadeel (in relatie tot het opzettelijk handelen).⁴ Het fiscaal nadeelbedrag was in de voorloper van het AAFD Protocol doorslaggevend(er) voor het bepalen van een afwikkelingsweg langs de fiscale of de strafrechtelijk weg.⁵ In 2015 is met de inwerkingtreding van het AAFD Protocol – ten opzichte van diens voorloper – het belang van de hoogte van het fiscaal nadeel bij het kiezen voor eventuele strafrechtelijke afdoening van een fiscaal feitencomplex afgenomen. Het AAFD protocol schrijft voor dat bij een nadeelbedrag van minder dan € 100.000 en het vermoeden van opzet, aanvullende wegingscriteria alsnog aanleiding kunnen geven voor het inzetten van het strafrecht. (Hoe) heeft deze tendens zich voorgezet?

(Te) gemakkelijk aanmelden voor het strafrecht?

In de rechtspraak zijn indicaties te vinden dat dit het geval is. Zo liet bijvoorbeeld de strafkamer van de Hoge Raad 21 februari 2023 een uitspraak van Hof Amsterdam in stand waarin het ging om een fiscaal nadeel van ('maar') € 8.400.⁶ De verdachte voerde bij het Hof aan dat het Openbaar

Ministerie niet-ontvankelijk was in de vervolging wegens het lage fiscale nadeel, maar ook de Hoge Raad oordeelde dat het Openbaar Ministerie ontvankelijk is in de strafvervolging. Volgens het Hof leende de zaak zich voor strafrechtelijk afdoening omdat (ook) sprake was van het wegingscriterium 'thematische aanpak'.

Uit voornoemd arrest (b)lijkt dat in het kader van het AAFD Protocol aanvullende wegingscriteria – ondanks het lage fiscaal nadeel – (te?) makkelijk de aanmelding en vervolging van een strafzaak kunnen legitimeren. De voorbeeldfunctie – zoals die van een belastingadviseur – is een van die wegingscriteria. Rechtbank Amsterdam verwees recentelijk expliciet op de voorbeeldfunctie van de belastingadviseur als het gaat om de toepassing van de Richtlijnen AAFD.⁷ De Bont en Prins benadrukten met een verwijzing naar deze uitspraak: "De voorbeeldfunctie van de belastingadviseur maakt dat in het overleg dat in het protocol wordt voorgeschreven zonder noemenswaardige belemmeringen kan worden besloten tot een strafrechtelijke aanpak."⁸

In het beleid (2005 t/m 2021) – Handhavingsplan Fraude – van de Belastingdienst zoals gepubliceerd op 6 maart 2023 is de mogelijkheid tot strafrechtelijk afdoening nadrukkelijk onderkend. Tegelijkertijd zou uit recente rechtspraak kunnen worden afgeleid dat toetsing voor het aanmelden van fiscale-strafzaken betere rechtsbescherming verdient. Onduidelijk is hoe het (intern) handhavingsbeleid zich ontwikkelt, maar meer zekerheid bij (een vermoeden van) een overtreding van de belastingwet lijkt op zijn plaats.

1 Deelbesluit 2 op Wob-/Woo-verzoek over gebruik tips en kliks Belastingdienst', 6 maart 2023.

2 Het Protocol aanmelding en afdoening van fiscale delicten en douane- en toeslagen-delicten.

3 De uiteindelijke keuze voor strafrechtelijke afhandeling wordt in dit afstemmingsoverleg gemaakt door de Belastingdienst (art. 80 AWR) samen met het OM.

4 AAFD Protocol 1.1.

5 Zie Richtlijnen aanmelding en afhandeling fiscale delicten, douane- en toeslagendelicten en hieromtrent AAFD Protocol aanhef.

6 Hoge Raad 21 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:237. Zie voor meer voorbeelden aangehaald in o.a. P.J. Draijer, 'Wanneer wordt mijn fiscale misslag een strafzaak?', On the spot 7 maart 2023.

7 Rechtbank Amsterdam 27 juni 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:3593.

8 G.J.M.E. De Bont en M. Prins, 'Tour d'horizon fiscaal strafrecht anno 2022', TFB 2023/8.

Door **mr. Sander de Jong**
De Bont Advocaten

Is bij een onzakelijke lening een liquidatieverlies in aanmerking te nemen?

Een B.V. heeft aan een dochtermaatschappij een onzakelijke lening verstrekt. De dochter gaat failliet. Is ter zake van de onzakelijke lening een liquidatieverlies in aanmerking te nemen?

In de praktijk komt het regelmatig voor dat in situaties waar de klant in zwaar weer komt te verkeren men plotsklaps wordt geconfronteerd met onvoorziene obstakels. Door de belastingdienst wordt dan de stelling betrokken dat een geldverstrekking een onzakelijke lening is. Pas op dat moment gaat bij wijze van spreken de kastdeur open en ziet men óf er een zwarte of een witte kat in de kast zit/zat! Over de onzakelijke lening is een lezenswaardige notitie door Bureau Vaktechniek geschreven. Deze vindt u op www.rb.nl. Op deze plaats willen wij daar graag naar verwijzen.

Een zwarte kat dus; daar gaat je afwaarderingsverlies. Tja, wat dan! Géén paniek. Een verlies op een onzakelijke lening kan worden genomen zodra dit verlies als het ware definitief is geworden.

Voor de vennootschapsbelasting heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 25 november 2011 (ECLI:NL:PHR:2011:BR4807) beslist dat voor de berekening van een verlies bij liquidatie van een deelneming het verlies op een onzakelijke lening aan een deelneming deel uitmaakt van het voor die deelneming opgeofferde bedrag. Het verlies op de onzakelijke lening vloeit volgens de Hoge Raad immers voort uit het door belanghebbende in haar hoedanigheid van aandeelhouder aanvaarde debiteurenrisico. Dit vindt dus in de kapitaalsfeer plaats. Dit is ook van belang bezien vanuit de positie van de schuldenaar. Immers, als dit in de kapitaalsfeer plaatsvindt dan is er ook géén vrijvalwinst ter zake van een schuld bij de schuldenaar. In Hof Leeuwarden 11 april 2012

(ECLI:NL:GHLEE:2012:BW2220) heeft het hof beslist dat het voordeel dat de schuldenaar geniet ter zake van de kwijtschelding van de vordering in de kapitaalsfeer plaatsvindt en dus onbelast blijft. De kwijtscheldingswinstvrijstelling komt dan uiteraard verder ook niet meer aan bod.

Ook in de ab-sfeer heeft de Hoge Raad op 25 november 2011 (ECLI:NL:PHR:2011:BP8952) beslist dat een verlies bij kwijtschelding een informele kapitaalstorting vormt die de verkrijgingsprijs van het aanmerkelijk belang verhoogt. Via een belastingkorting kan dit dan uiteindelijk ook fiscaal in aanmerking worden genomen.

Conclusie

Volgens het genoemde arrest van de Hoge Raad van 25 november 2011 (ECLI:NL:PHR:2011:BR4807) wordt het verlies op een onzakelijke lening definitief bij de voltooiing van de vereffening van de deelneming. Dit is dan dus aftrekbaar als liquidatieverlies door een verhoging van het voor die deelneming opgeofferde bedrag. Uit het op dezelfde dag gewezen arrest HR 25 november 2011 (ECLI:NL:PHR:2011:BP8952) blijkt dat een verhoging van het opgeofferde bedrag ook optreedt bij kwijtschelding van een onzakelijke lening. De kwijtschelding wordt zowel voor de debiteur als crediteur als een informele kapitaalstorting aangemerkt. Een kwijtschelding is dus niet per se nodig. Wil men zelf het moment bepalen, dan kan men kiezen voor een kwijtschelding.

Kortom, voor een dooie kat maakt het fiscaal niet meer uit of deze zwart óf wit was!

In deze rubriek behandelen we veelgestelde vragen op het discussieforum van het Fiscaal Kennisplatform. Als RB-lid kun je hier discussiëren met andere leden over je fiscale praktijk. Leden helpen leden. Je bereikt het discussieforum door in te loggen op je account op RB.nl. Daarnaast is er de helpdesk van Bureau Vaktechniek. Onze fiscalisten helpen je met name door collegiaal te overleggen, te 'klankborden' en eventueel door te verwijzen naar specialisten.

mr. Ron van Zon

Bureau Vaktechniek

Boeken

European VAT Law as Interpreted by the Court of Justice

Auteur Erik Stessins
Uitgever Wolters Kluwer
ISBN 9789403518466
Prijs € 151,00

Praktisch nut	7
Wetenschappelijk niveau	7
Actualiteit	8
Leesbaarheid	8
Presentatie	7
Prijs-kwaliteitverhouding	7
Bedoel voor	specialist

De arresten van het Europese Hof van Justitie (HvJ) zijn zeer belangrijk in de btw. Een aantal arresten hebben geleid tot aanpassing van de Nederlandse btw-wetgeving. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de zaken Pactor Vastgoed, Solleveld en Don Bosco. Andere arresten zijn van groot belang bij btw-vraagstukken. De zaak CPP is wellicht daarvan het belangrijkste voorbeeld. Het is dan ook van groot belang om kennis te nemen van de arresten van het HvJ. Al weer enige tijd geleden kon men gebruik maken van de Nieuwenhuizenbundel. In deze bundel stonden alle btw-arresten van het HvJ. Deze bundel verschijnt niet meer omdat de hoeveelheid arresten te omvangrijk is geworden. Deze bundel is opgevolgd door het boek 'De 100 kernarresten van het HvJ'. Naar onze mening is dit echter geen vervanger van de Nieuwenhuizenbundel; daarvoor ontbreken te veel belangrijke arresten.

We keken dan ook reikhalzend naar dit boek uit. Echter ... ook dit boek is geen vervanger voor de Nieuwenhuizenbundel. Daarvoor ontbreken de dicta van elk arrest. Dit boek is dan ook vooral nuttig om meer vanuit Europees perspectief kennis te nemen van de btw-wetgeving. Voor de gemiddelde fiscalist zouden wij eerder het groene boek aanraden.

Eindoordeel: ■ ■ ■ ■ ■

Door mr. Lucas Blom AA en mr. drs. Martin Klomp RB

Rangorde in de Wet IB

Auteur G.T.K. Meussen
Uitgever Wolters Kluwer
ISBN 9789013148046
Prijs € 64,95 inclusief btw

Praktisch nut	6
Wetenschappelijk niveau	6
Actualiteit	7
Leesbaarheid	8
Presentatie	7
Prijs-kwaliteitverhouding	6
Bedoeld voor	iedereen

Het kan geen toeval zijn; voor de laatste bijdrage van ondergetekende recensenten is ons een boek toegewezen dat teruggaat naar de bron. De cirkel is rond, zullen we maar zeggen.

De rangorde regeling in de Wet inkomstenbelasting is één van de fundamenteën onder de huidige wet, en was dat ook al onder de voorgaande inkomstenbelastingwet uit 1964. De regeling brengt structuur aan en het is tevens een regeling ter voorkoming van dubbele belasting. Van voor naar achter door de wet gelezen, is een bepaald inkomen belast onder het eerste het beste artikel dat van toepassing is. Daarna wordt niet meer toegekomen aan het restant van de wetgeving. Niet verassend wordt ook de volgorde van de hoofdstukken in dit boek bepaald door deze regeling. Keurig wordt de volgorde van de wet van box 1 tot box 3 en vervolgens de vrijstellingen en aftrekken besproken. Iets te keurig overigens naar onze zin.

Een stevige kritische noot ontbreekt, terwijl daar toch wel voldoende aanleiding voor is. De Hoge Raad heeft inzake box 3 flink de bijl aan de wortels van de wet gelegd. Een 'systeem' opgenomen in de wet is blijkbaar niet meer per sé heilig. Geldt dat mogelijk ook voor de rangorde regeling?

De praktische waarde van het boekje (ca 120 pagina's) is beperkt. Het is vooral leesbaar om het systeem weer even op het netvlies

te hebben. Onze conclusie is: een leesbaar boek, maar zeker geen noodzaak. Ondanks dat Meussen, de enige auteur van het boek is, is het boek in de 'wij-vorm' geschreven. Een respectvolle geste aan de overleden mede-auteur van voorgaande drukken van dit boek; professor Van Dijk. Wij vinden dit een mooi gebaar.

Eindoordeel: ■ ■ ■

Door mr. Marcel van Galen RB en mr. Marco Dijkstra RB

In de boekenrubriek geven ervaren vakmensen op persoonlijke titel hun mening over recent verschenen (fiscale) boeken:

- Twee beoordelaars recenseren een boek.
- Zij kennen cijfers toe voor bijvoorbeeld leesbaarheid, actualiteit en niveau.

De recensenten geven een eindoordeel:

Aanrader	■ ■ ■ ■ ■
Goed	■ ■ ■ ■
Redelijk	■ ■ ■
Matig	■ ■
Afrader	■

TAXVICE GAAT VERDER ALS

ADDIFY

DE BESTE SOFTWARE VOOR JOUW ADVIESPRAKTIJK

Jouw klanten rekenen op jou als fiscalist, belastingadviseur of accountant voor hoogwaardige adviezen van topkwaliteit. Dat is waar jij het verschil maakt. Je wilt je kunnen concentreren op een optimale dienstverlening en daarbij niet te veel tijd kwijt zijn aan randzaken. Addify ondersteunt jouw adviesproces door fiscale inhoud, processen en datastromen samen te brengen.

Samen, met opgeteld het beste resultaat.

Wil je meer weten over Addify en ben je benieuwd naar de mogelijkheden voor jouw bedrijf? We gaan graag met je in gesprek om de specifieke situatie van jouw bedrijf te bespreken.

GA VOOR MEER INFORMATIE NAAR [SDU.NL/ADDIFY](https://sdu.nl/addify)

Sdu

Agenda

Ontdek nieuwe kansen en verbreed je kennis! Volg interessante cursussen, bezoek de RB evenementen en geef daarmee een boost aan je professionele groei.

21
jun

Ondernemersfaciliteiten in de overdrachtsbelasting - verdieping

Van der Valk, Vianen | 14.00 - 21.00 uur

Ontdek de complexiteit van overdrachtsbelasting bij vastgoedmigratie en leer de regels voor onroerende zaak rechtspersonen. De cursus is vooral praktisch van karakter. Je krijgt veel tips en trucs om overdrachtsbelasting bij het migreren van ondernemingen te voorkomen.

23
jun

ALV en middagprogramma

Van der Valk, Vianen | 10.00 - 12.30 uur

Op 23 juni is de Algemene Ledenvergadering (ALV), met aansluitend een middagprogramma (schrijf je hier apart voor in). Dit jaar hebben we gekozen voor een hybride vorm, waarbij je de keuze hebt of je naar de locatie komt of dat je digitaal aansluit. In beide vormen ben je meer dan welkom en kan je je stem laten horen!

6+7
jul

Summercourse

Voor meer info, bekijk www.rb.nl/onderwijs

De positie van de DGA verandert elk jaar. Nieuwe wetgeving speelt daarin een belangrijke rol. Welke aanpassingen kan de DGA nog verwachten? Tijdens de tweedaagse summercourse op 6 en 7 juli wordt de DGA centraal gesteld. Met aandacht voor de bedrijfsopvolgingsregelingen, onroerend goed, financieringen tussen DGA en zijn vennootschap, gebruikelijk loon en oudedagsvoorzieningen. In twee dagen ben je weer helemaal op de hoogte.

Webinars

Ontdek en groei met de RB-webinars! Duik in boeiende onderwerpen en versterk je kennis met de leerzame webinars georganiseerd door het RB. Informatie over data en onderwerpen volgt later. Houd www.rb.nl in de gaten!

Wees snel!
vol = vol